

Jaarstukken 2016

gemeente
Oude IJsselstreek

Aanbieding

Aan de raad,

Voor u ligt het jaarverslag en de jaarrekening over 2016. In de jaarstukken geven we aan wat we van plan waren te doen, wat we hebben gedaan en wat dit heeft gekost.

Wat hebben we in 2016 gedaan?

Het jaar 2016 was:

Het jaar met aandacht voor wonen

De raad heeft de beleidsnotitie WoningBouwPlanning vastgesteld, waarmee we concreet aan de slag kunnen met het prioriteren van woningbouwprojecten en het invullen van onbebouwde terreinen. We zetten de starterslening voort, waarmee we starters op de woningmarkt ondersteunen.

We hebben verschillende projecten, in samenwerking met inwoners, bedrijven en organisaties, uitgevoerd. Zo zijn de centrumplannen voor Ulft en Silvolde bijna klaar. De nieuwe basisschool in Ulft Noord (De Oersprong) heeft in september haar deuren geopend. en in Gendringen is het stedenbouwkundig plan voor Maria Magdalena Postel vastgesteld. Sinds november kunnen sporters terecht in de nieuwe sporthal IJsselweide en op de vernieuwde atletiekbaan. Met het Almende College zijn we in een vergevorderd stadium voor de bouw van een nieuwe school waarmee we kwalitatief goed voortgezet onderwijs behouden in onze gemeente.

Samen met Wonion, belangenverenigingen en inwoners hebben we 100 statushouders gehuisvest verspreid over de gemeente, waarvoor ook enkele tijdelijke woningen zijn gebouwd.

Het jaar waarin we het sociaal domein verder vormgaven

2016 was het tweede jaar waarin we verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de drie belangrijke zorgwetten: de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Participatiewet en de Jeugdwet. Inmiddels zijn alle indicaties voor zorg of ondersteuning vanuit de oude situatie (van voor 1 januari 2015) beëindigd en waar nodig omgezet naar een nieuwe indicatie voor zorg en ondersteuning. Er zijn ruim 2.500 cliënten die ondersteuning krijgen en bijna 500 kinderen met een indicatie voor jeugdzorg. Er is hard gewerkt aan het op orde krijgen van de basis, ook op administratief gebied wat er o.a. toe heeft geleid dat er per 1 januari jl. vrijwel de gehele financiële afhandeling met de zorgaanbieders digitaal verloopt. Voorkomen is beter dan genezen en daarom lopen er binnen het sociaal domein talloze initiatieven en activiteiten die bijdragen aan het voorkomen van (duurdere) zorg. Inspanningen in 2016 hebben ertoe geleid dat het aantal buurtsportcoaches in 2017 konden worden uitgebreid van 2 naar 4. Het aantal activiteiten dat zij organiseren op het gebied van sport en beweging kan daarmee worden verdubbeld. In de zomervakantie is de Zomerschool gestart als nieuw initiatief waaraan circa 40 kinderen van statushouders hebben deelgenomen. Van de jongeren die zijn begeleid vanuit het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt is 81% geslaagd. De integrale jeugdaanpak heeft geleid tot een daling van 32% op meldingen van overlast, vernielingen en vandalisme. En zijn de dorpsauto's die sinds april in Breedenbroek en Netterden rijden een succes.

Het jaar van het versterken van economie, onderwijs en recreatie

Samen met ondernemers, onderwijs en maatschappelijke partners versterken we de werkgelegenheid in onze gemeente. Met de revitalisering van Akkermansweide realiseren we een aantrekkelijke omgeving voor ondernemers. Er is gestart met de aanleg van een op- en afrit aan de A3 in Duitsland, voor een betere ontsluiting. Het Achterhoekse vervoerssysteem ZOOV is opgezet, waarmee mensen ook van en naar Duitsland kunnen reizen. We hebben samen met de gemeente Bocholt het internationaal netwerk bureau opgericht en een matchmaker aangesteld om grensoverschrijdend ondernemen te stimuleren.

Om het onderwijs goed aan te laten sluiten op het bedrijfsleven hebben we enkele projecten in gang gezet. Zo sloten we onder andere aan bij de InnovatieHub Achterhoek en Starters4community, waarbij jong afgestudeerden werkervaring opdoen in de regio. 9 van de 10 deelnemers heeft door dit traject een baan gekregen in de Achterhoek. We hebben bijgedragen aan de innovatieweek in het ICER en het project Wijzer met IJzer. Ook ondersteunden we het Buurtaalproject, waarmee kinderen op de basisschool Duits leren.

Ook op recreatief gebied hebben we veel bereikt, samen met onze inwoners en (maatschappelijke) partners. Zo is bijvoorbeeld de wandelroute 'Ommetje Etten- Terborg' in gebruik genomen. De paden in het Idink-Nibbelinkbos zijn opgeknapt en de voorbereidingen voor een 'Blotevoetenpad' op Engbergen zijn afgerond. In 2017 is dit pad klaar. Stichting Achterhoek Toerisme heeft het Achterhoekse Wandelnetwerk gerealiseerd, en de Fietsroute "Beleef het Landleven" is ontwikkeld.

Het jaar van (digitale) dienstverlening en nieuwe wijze van afvalinzameling

Digitale dienstverlening wordt steeds belangrijker. We communiceren steeds meer via twitter, what'sapp, facebook etc. In 2016 hebben we een webcareteam opgericht. Dit team zorgt voor een adequate en snelle reactie op (digitale) berichten van inwoners. De Frontoffice is gestart met onderlinge kennisuitwisseling, zodat medewerkers van de Frontoffice steeds meer vragen direct kunnen beantwoorden. De website is verder ontwikkeld en het aantal digitale producten is uitgebreid, zodat inwoners steeds makkelijker via internet aanvragen kunnen doen. Door een campagne is het aantal deelnemers aan burgernet gegroeid van 4,5% van de bevolking naar 17% (in totaal 6731 deelnemers).

In 2016 is ook de nieuwe manier van afvalinzameling gerealiseerd, om afval beter te scheiden. Per 1 januari 2017 kon de nieuwe inzameling van start gaan. Hierbij blijft het inzamelen van oud papier bij de verenigingen, vanuit de Stichting Oud Papier.

Het jaar waarin we de financiën verder op orde brachten

In 2016 hebben we veel aandacht besteed aan financiële sturing, zowel binnen de interne organisatie als in samenwerking met de raad. De raad heeft spelregels rondom financiën vastgesteld (de begrotingsdoctrine). De Planning & Control documenten zijn verder ontwikkeld, waarbij geprobeerd is om meer transparantie en duidelijkheid te geven alsook beter inzicht te verschaffen in onder andere de financiële positie. Dit heeft geleid tot een bescheiden positief resultaat en een lichte versterking van onze algemene reserve.

Resultaat

De programmabegroting 2016 ging uit van een positief saldo van €14.000. Het resultaat is met de jaarrekening uiteindelijk € 648.000 positief.

Het verloop van het resultaat is in onderstaand overzicht weergegeven:

Resultaat 2016 (x 1000)	
Programmabegroting 2016	14
2e berap	-733
Jaarrekening	648

Het resultaat is ten opzichte van de 2^e bestuursrapportage (berap) € 1.3 mln euro positiever. Dit komt met name door het voordeel op de grondexploitatie, minder nadeel op de personeelslasten, hogere inkomsten uit verkoop gronden en een hoger voordeel op de kapitaallasten. Een gedetailleerd overzicht van de afwijkingen staat in hoofdstuk 8 (toelichting baten en lasten).

Resultaat begroting 2016 (x 1.000)				14
Uitgaven per programma				
	Incidenteel	Structureel	Totaal	
1) Een gemeente waar het goed wonen is	-185	-40	-225	
2) Een leefbare gemeente (Sociaal Domein)	1.420		1.420	
3) De werkende gemeente	-27	31	4	
4) De dienstverlenende gemeente	-6.665	-544	-7.209	
Totaal	-5.457	-553	-6.010	
Inkomsten per programma				
	Incidenteel	Structureel	Totaal	
1) Een gemeente waar het goed wonen is	4.450	-15	4.435	
2) Een leefbare gemeente (Sociaal Domein)	3		3	
3) De werkende gemeente	2.107		2.107	
4) De dienstverlenende gemeente	756	247	1.003	
Totaal	7.316	232	7.548	
Resultaat jaarrekening voor toevoeging SD en boeking Grex				1.552
Toevoeging aan reserve sociaal domein	-1.492		-1.492	
Resultaat na reserve sociaal domein				60
Resultaat grondexploitatie	588		588	
Resultaat jaarrekening 2016				648

We sluiten het jaar, vóór resultaatbestemming, af met een positief saldo van ruim € 1.5 mln euro ten opzichte van de begroting. Dit is het resultaat zónder grondexploitatie. Het positieve saldo komt vrijwel geheel door het overschot op het sociaal domein (transities). Dit bedrag van € 1,5 mln wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve voor het sociaal domein. Daarnaast hebben we op de grondexploitatie een positief resultaat van € 588.000.

Ontwikkeling schuldpositie en weerstandsvermogen

De leningenportefeuille is € 132 mln op 31-12-2016. Ten opzichte van de programmabegroting is dit € 12 mln lager. Dit komt doordat een bedrag van € 12 mln euro aan investeringen niet in 2016 is uitgevoerd. Deze investeringen vinden in 2017 (en verder) plaats.

Het weerstandsvermogen is met een huidige factor van 2 goed te noemen. De fluctuatie van het weerstandsvermogen heeft met name te maken met de afname van risico's rond het sociaal domein.

Vaststelling

Conform de Gemeentewet stelt de gemeenteraad de jaarrekening vast in het jaar volgend op het jaar waarover verantwoording wordt afgelegd. De jaarstukken 2016 bieden wij u hierbij ter vaststelling aan. De hierin opgenomen jaarrekening en het hierin opgenomen jaarverslag worden gecontroleerd door accountantskantoor Baker Tilly Berk. De accountantsverklaring wordt separaat toegezonden. De jaarstukken zijn na het opstellen van de begroting en de bestuursrapportages het sluitstuk van de budgetcyclus.

Wij stellen u voor:

- De jaarstukken 2016 vast te stellen;
- Het positieve resultaat over 2016 van (afgerond) € 650.000 toe te voegen aan de Algemene Reserve;
- Décharge te verlenen aan het college van Burgemeester en wethouders voor het gevoerde beleid.

Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. De indeling en lay-out is het zelfde als vorig jaar. Door stelselwijzigingen binnen de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) wordt dit jaar de balans gepresenteerd per 31-12-2015, 01-01-2016 en 31-12-2016. Bij de toelichting op de balans wordt dit nader toegelicht.

Jaarverslag

Het jaarverslag bevat de inhoudelijke verantwoording over 2016.

Het jaarverslag bestaat uit:

- **Hoofdstuk 1: De Programmaverantwoording**
Verantwoording voor onze 4 programma's via de vragen 'wat wilden we bereiken, wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost?'
- **Hoofdstuk 2: Paragrafen**
Dwarsdoorsnede op een aantal specifieke (verplichte) onderwerpen, die door alle programma's heen gaan. Dit bevat de paragrafen Financiering, Verbonden partijen, Lokale heffingen, Onderhoud kapitaalgoederen, Grondbeleid, Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Bedrijfsvoering en ICT.

Jaarrekening

De jaarrekening bevat de financiële verantwoording over 2016. Er wordt onder andere specifiek ingegaan op de balans, de waarderingsgrondslagen, de rekening van baten en lasten en de bijbehorende toelichtingen.

De jaarrekening bestaat uit:

- **Hoofdstuk 3: Balans**
Balans per 31-12-2015, per 01-01-2016 en 31-12-2016. Daarnaast het overzicht van baten en lasten over het jaar 2016.
- **Hoofdstuk 4: Toelichting op de balans**
Toelichting op alle afzonderlijke balansposten en de vermelding van de balanstotalen per boekjaar.
- **Hoofdstuk 5: Waarborgen en garanties**
Inzicht in voor wie wij en voor welk bedrag wij als gemeente borg of garant staan
- **Hoofdstuk 6: Niet uit de balans blijvende verplichtingen en vorderingen**
Alle contracten en huurovereenkomsten die meerjarig door of met ons zijn afgesloten
- **Hoofdstuk 7: Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien**
Inzicht in onze algemene dekkingsmiddelen vanuit de lokale heffingen, Algemene Uitkering en dividenden. Tevens een verloopoverzicht van de post onvoorzien
- **Hoofdstuk 8: Toelichting op baten en lasten**
Presentatie van het saldo voor en na reservemutaties en inzicht per programma welke reservemutaties er hebben plaatsgevonden.
- **Hoofdstuk 9: Analyse saldo ten opzichte van de begroting**
Een uitgebreide analyse van het saldo en een overzicht van incidentele baten en lasten
- **Hoofdstuk 10: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen**
Verplichte publicatie van het inkomen van onze topfunctionarissen
- **Hoofdstuk 11: Sisa verantwoording (Single information Single Audit)**
Verantwoording van de besteding van door de accountant gecontroleerde subsidiegelden

Inhoudsopgave

Aanbieding	2
Leeswijzer.....	6
Jaarverslag 2016.....	8
Hoofdstuk 1 Programmaverantwoording	9
PROGRAMMA 1 De gemeente waar het goed wonen is.....	10
PROGRAMMA 2 Een leefbare gemeente	18
PROGRAMMA 3 De werkende gemeente	33
PROGRAMMA 4 De dienstverlenende gemeente	42
Hoofdstuk 2 Paragrafen	46
2.1 Paragraaf Financiering.....	47
2.2 Paragraaf Verbonden partijen.....	51
2.3 Paragraaf Lokale heffingen	59
2.4 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.....	61
2.5 Paragraaf Grondbeleid	72
2.6 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	86
2.7 Paragraaf Bedrijfsvoering.....	91
2.8 Paragraaf ICT	95
Jaarrekening 2016	97
Hoofdstuk 3 Balans	100
Hoofdstuk 4 Toelichting op de balans.....	103
Hoofdstuk 5 Waarborgen garanties	125
Hoofdstuk 6 Niet uit de balans blijvende verplichtingen en vorderingen.....	126
Hoofdstuk 7 Algemene dekkingsmiddelen + onvoorzien.....	128
Hoofdstuk 8 Toelichting op baten en lasten	129
Hoofdstuk 9 Analyse saldo ten opzichte van de begroting 2016.....	130
Hoofdstuk 10 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.....	140
Hoofdstuk 11 SISA verantwoording	141

Jaarverslag 2016

Hoofdstuk 1 Programmaverantwoording

Per programma geven we antwoord op de drie **W-vragen**:

1. Wat wilden we bereiken? (maatschappelijke effecten/hoofddoelen)
2. Wat hebben we daarvoor gedaan?
3. Wat heeft het gekost?

Het antwoord op de vragen 'Wat wilden we bereiken' en 'Wat hebben we daarvoor gedaan', zijn terug te vinden in de tabellen per thema, conform de begroting 2016.

Nieuw hierbij zijn de kleuren, die een indicatie geven van de behaalde realisatie.

: Activiteit gerealiseerd/op schema

: Activiteit vertraagd/gedeeltelijk gerealiseerd (door in- en/of externe omstandigheden)

: Activiteit (nog) niet gerealiseerd (door in- en/of externe omstandigheden)

De baten en lasten, inclusief afwijkingen zijn per programma weergegeven.

Daarbij hebben we een toelichting op de belangrijkste financiële afwijkingen weergegeven ten opzichte van de primaire begroting, dus over het hele jaar. Het volledige overzicht is te vinden onder hoofdstuk 8: Overzicht van baten en lasten. Hierin zijn twee overzichten weergegeven: tot en met de 2^e berap (begrotingswijziging) en van de 2^e berap tot aan de jaarrekening. Zo is het verloop van primair naar 1e wijziging naar jaarrekening goed zichtbaar.

PROGRAMMA 1 De gemeente waar het goed wonen is

Wat wilden we bereiken?

Missie/visie

Samen met de inwoners wil de gemeente realiseren dat het prettig wonen en werken is in de kernen en in het buitengebied. De komende jaren staan in het teken van het afronden van lopende plannen en het overschakelen naar een meer op beheer en onderhoud gerichte gemeente.

Thema's

1. Kernen
2. Buitengebied
3. Accommodaties
4. Rechtszekerheid

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Thema 1. Kernen

Maatschappelijk effect:

- Het is prettig wonen, werken en leven in de kernen
- Er zijn voldoende en kwalitatief goede woningen
- De kwaliteit van de openbare ruimte is in orde

	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
1.1	Actueel inzicht in woonwensen	<ul style="list-style-type: none"> • Continue werk: (zowel regionaal als lokaal) volkshuisvestingsbeleid, monitoren van de woningvoorraad, het verstrekken van duurzaamheidsleningen, het ontwikkelen en uitvoeren van beleid voor doelgroepen als ouderen, gehandicapten, grote huishoudens, jongeren en marginaal gehuisvesten (o.a. zorgwoningen). Het omlaag brengen van verborgen capaciteit in bestemmingsplannen. 	<ul style="list-style-type: none"> • De woonwensen worden regionaal eens per 4 jaar onderzocht. Daarnaast wordt de woningmarkt jaarlijks gemonitord. De woonmonitor over 2015 is in het najaar 2016 beschikbaar gesteld. De starterslening is in 2016 geëvalueerd en voortgezet. In 2017 wordt gestart met een nieuw woonwensen- en leefbaarheidsonderzoek. 	
1.2	Woonagenda	<ul style="list-style-type: none"> • De regionale woonvisie 2010-2020 bracht een opgave voor de gemeente Oude IJsselstreek mee om de plancapaciteit terug te brengen van 2700 woningen naar 685. In 2015 is een vervolg in de vorm van de regionale woonagenda opgesteld. Daarbij wordt de plancapaciteit nog eens met 10% extra naar beneden bijgesteld. Regionaal is afgesproken om deze opgave aan te pakken met het zogenaamde stoplichtmodel. Doel van het stoplichtmodel is het prioriteren van woningbouwprojecten op basis van kwaliteit in plaats van juridische of planologische hardheid. 	<ul style="list-style-type: none"> • De beleidsnotitie WoningBouwPlanning (WBP) Oude IJsselstreek is in 2016 vastgesteld door de gemeenteraad. Daarna is direct gestart met de uitvoering. Daarbij gaat het o.a. om: <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering maatregelen groene en rode plannen - Invulling onbebouwde terreinen - Opschonen administratieve voorraad - Invulling flexibele ruimte fysieke knelpunten - intrekking onbenutte omgevingsvergunningen • Over 3 jaar is duidelijk in hoeverre rode plannen wel/niet zijn gerealiseerd. Pas dan weten we definitief welke ruimte er over is voor andere plannen. • Daarnaast is gestart met het maken van de Woonvisie. De Woonvisie wordt medio 2017 aan de gemeenteraad aangeboden. • De financiële gevolgen van het terugbrengen van de plancapaciteit zijn op basis van de kennis van nu in beeld gebracht en verwerkt in de paragrafen grondbeleid en weerstandsvermogen. 	

		Met het stoplichtmodel kunnen gemeenten flexibel inspelen op kansen die zich voordoen in de woningmarkt.		
1.3	Inzichtelijk maken risico's in grondexploitaties	<ul style="list-style-type: none"> • Continue werk: actualiseren van de grondexploitaties (wonen en bedrijventerreinen). 	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van de kennis van nu zijn alle risico's in beeld. • De MeerJarenPrognose (MPG) wordt vóór vaststelling van de jaarrekening aan de gemeenteraad aangeboden. In de MPG wordt o.a. inzicht gegeven in programma, kosten- en opbrengstenramingen en de mogelijke risico's. 	
1.4	Actualiseren regionale afspraken woningvoorraad	<ul style="list-style-type: none"> • Continue werk: samen met de andere gemeenten leveren van een financiële bijdrage aan de regionale coördinatie volkshuisvesting. 	<ul style="list-style-type: none"> • De woonmonitor 2015 is in het najaar 2016 aan de gemeenteraad aangeboden. Het contract van de regiocoördinator is in 2016 geëvalueerd en voor 1+1 jaar verlengd. 	
1.5	Op orde brengen en houden van groen, openbare ruimte en infrastructuur	<ul style="list-style-type: none"> • Continue werk: regulier beheer van wegen en overige openbare ruimte, bossen en natuurterreinen, gladheidbestrijding, bewegwijzering, bebording. Bij het wegenonderhoud zijn zowel een verandering in de financiële systematiek als een verlaging van het onderhoudsniveau aan de orde. • In plaats van investeren, betalen we het wegenonderhoud vanaf 2016 uit de exploitatie. Het wegenonderhoud voeren we uit op een niveau, dat minimaal, maar acceptabel is, zonder vernietiging van kapitaalgoederen. Ook nemen we wensen voor extra verkeerskundige zaken, groen, andere openbare verlichting, straatmeubilair etc. niet meer mee bij het wegenonderhoud. Ze moeten op een andere wijze worden gefinancierd. • We passen het Wegenbeleidsplan hierop 	<ul style="list-style-type: none"> • Continu proces: beheer is in stand houden van voorzieningen die zijn aangelegd hierbij rekening houdend met het gebruik (functionaliteit) en de wens van de gebruiker. • <u>Wegenonderhoud</u> Voor het onderhoud aan de wegen is er vanaf 2016, naast de nieuwe voorziening (ad. € 290.000) en het budget uit de exploitatie, een "overgangsbudget" van € 900.000 beschikbaar. Dit budget is inmiddels voor een groot deel gebruikt. • Er is in 2016 ook een evaluatierapport over het onderhoud aan de wegen geschreven. Hierin staat aangegeven dat er de afgelopen jaren een lichte stijging op het kwaliteitsniveau van de wegen zit (nu 4,9 en we moeten naar 5,5). De nieuwe manier van wegenonderhoud wordt vanaf 2016 al volop toegepast. • Het Wegenbeleidsplan heeft nog een looptijd van 1,5 jaar. Nieuwe inzichten worden bij herziening verwerkt. De Nota Zandwegen is in uitvoering met 2 pilots. • De rotonde Munstermanstraat is niet in 2016 uitgevoerd (als gevolg van de Flora- en Faunawet) maar vindt nu plaats in de eerste helft van 2017. • <u>Groenonderhoud</u> De voornemens mbt plantsoenen, bos en natuurterreinen zijn uitgevoerd. De plantsoenen zijn op orde en minimaal gerenoveerd. Er zijn beperkte veranderingen doorgevoerd via actief burgerschap. 	<p><u>Wegen:</u></p> <p><u>Groen:</u></p>

		<p>aan. De Nota Zandwegen wordt hierbij geïntegreerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> Resterende projecten op de investeringslijst zijn de afronding van verkeerscirculatieplan Uift en de (verplichte) gemeentelijke bijdrage aan de provinciale rotonde Munstermanstraat. 	<p>De geplande dunning van laanbomen uit 2014-2015 is deels uitgevoerd. Diverse bospercelen zijn verkocht, terwijl Ruyssegoet als natuurterrein is toegevoegd.</p> <ul style="list-style-type: none"> <u>Speelvoorzieningen</u> Als gevolg van een sober beleid zijn her en der afgekeurde voorzieningen opgeruimd zonder vervanging. Het aantal speelplaatsen neemt daardoor af maar op 'centrale' plekken worden de speelplaatsen ruimer opgezet. Een voorbeeld is de prins Bernardstraat in Gendringen. <u>Riolering</u> Het bestaande GRP (2012 – 2016) is herzien. Het nieuwe GRP heeft een looptijd van 4 jaar (2017 –2020). <u>Civiele kunstwerken en kunst in de openbare ruimte:</u> De tijdens de grootschalige inspectie in 2015 geconstateerde gebreken zijn verholpen. 	<p><u>Speelvoorzieningen</u></p> <p><u>Riolering:</u></p> <p><u>Kunstwerken</u></p>
1.6	Leefbaarheid, bereikbaarheid en vitaliteit van de (oude) kernen bevorderen	<ul style="list-style-type: none"> Afronden uitvoering van het centrumplan en verkeerscirculatieplan Uift. Afronden project Centrumplan Silvolde. Voortzetten ontwikkelingen Vogelbuurt. Deze wijk wordt al enige jaren samen met Wonion opgepakt in combinatie met de bouw van een nieuwe school met aanleg openbare ruimte in 2016. 	<ul style="list-style-type: none"> Centrumplan (CP) en verkeerscirculatieplan (VCP) Uift (plus enkele aanliggende straten) zijn bijna afgerond. De Kerkstraat wordt gereconstrueerd in 2017. De lopende reconstructie Debbeshoek wordt afgerond in 2017, evenals nog resterende VCP-werkzaamheden. Volledige afronding in 2017. Centrumplan Silvolde is grotendeels afgerond. De laatste fase wordt uitgevoerd door het Bouwteam Silvolde in de 1e helft 2017. De nieuwe basisschool Uift Noord inclusief openbare ruimte in 2016 gereed gekomen en in gebruik genomen. Meerjarenproject Vogelbuurt Uift loopt, tweederde deel is gereed. Het gedeelte voor 2016 is uitgevoerd. Volledige afronding in 2020. Stedenbouwkundig plan Maria Magdalena Postel Gendringen (MMP) is in 2016 vastgesteld. Het college heeft de intentie uitgesproken om medewerking te verlenen aan het bouwplan. De plannen voor 'centrum wonen en zorg MMP Gendringen' worden in 2017 nader uitgewerkt door de initiatiefnemers en de bestemmingsplanprocedure kan worden gestart. 	

Thema 2. Buitengebied

Maatschappelijk effect:				
<ul style="list-style-type: none"> Het is prettig wonen, werken en leven in de kernen De landschappelijke, ecologische en economische kwaliteit van het buitengebied is optimaal 				
	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
2.1	Kwaliteit van het buitengebied op orde brengen en houden	<ul style="list-style-type: none"> Continue werk: educatie ten behoeve van het onderhoud van landschappelijke beplantingen en dergelijke. Waar mogelijk worden met bestaande restantkredieten laanbeplantingen gerealiseerd, in combinatie met cofinanciering voor provinciale subsidies. In de begroting houden we rekening met een budget voor kavelruil, als effectief instrument voor het realiseren van natuur- en landschapsdoelen en gebiedsprocessen (zie ook Programma 3). Ontwikkelen van een gemeentelijke visie op toekomstbestendige landbouw. 	<ul style="list-style-type: none"> Er is een provinciale subsidieregeling landschap voor versterking van het landschap bij particuliere eigenaren. Het werkbudget is € 400.000, ingelegd door provincie en gemeente. De Vereniging voor Agrarisch Landschapsbeheer voert deze regeling uit. Het tempo van realisatie ligt laag, mede omdat tot nu weinig initiatieven zich aandienen. Er is een inhaalslag nodig om de provinciale bijdrage volledig te kunnen benutten. In 2016 is aan de volgende kavelruil-processen gewerkt: <ul style="list-style-type: none"> Aanleg van een bomenlaan langs de Sinderenseweg (is niet mogelijk gebleken), Het kavelruilproces van gronden in omgeving Silvolde-Ulft (o.a. DRUPark) loopt. Gesprekken met pachters binnen 't Zwarte Veen i.v.m. het project AGZV (loopt). Het Gebiedsproces Aaltensegoor-Zwarte Veen loopt. De aanvankelijke inrichtingsschets heeft onvoldoende draagvlak bij betrokken partijen. Er wordt op dit moment gestudeerd op een nieuwe invulling. Als deze studie gereed is wordt de raad hierover geïnformeerd. Het ontwikkelen van een gemeentelijke visie op een toekomstbestendige landbouw heeft in 2017 minder nadrukkelijk aandacht gekregen. De sector ontwikkelt zich momenteel snel; in de nog op te stellen Omgevingsvisie zijn er mogelijkheden om zonnig op dit onderwerp in te gaan. 	

Thema 3. Accommodaties

Maatschappelijk effect:				
<ul style="list-style-type: none"> Het is prettig wonen, werken en leven in de kernen Er is een passend aanbod van accommodaties 				
	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
3.1	Gemeentelijk bezit beheren / afstoten	<ul style="list-style-type: none"> Continue werk: beheer van het blijvende vastgoed, waarbij ook meerjarig wordt gewerkt aan het afstoten van overtollige gebouwen, gronden en van snippergroen. Ook de sloop van gebouwen kan aan de orde zijn. De bestaande bestemmingsreserve 'Gemeentelijke objecten' dient als werkkapitaal voor het bereiken van een passende oplossing voor het gemeentelijk bezit. Het scala is: regulier beheer, opknappen, verkoop en sloop. Hiertoe wordt in 2016 een integraal plan ontwikkeld. Er wordt beroep gedaan op de nieuwe provinciale subsidieregeling 'Steengoed benutten'. Onderhoud voeren we 'sober maar doelmatig' uit. 	<ul style="list-style-type: none"> Bij de verkoop van agrarische gronden, bospercelen en kleine percelen buiten de bebouwde kom zijn afgelopen jaar goede vorderingen gemaakt. De verkoop van de Sint Jorisschool (Terborg) vindt plaats begin 2017. Hummeltje Tummeltje is overgedragen aan Wonion d.m.v. recht van opstal. Gemeente blijft eigenaar van dit gebouw. Complex Deurvorst (Terborg) en de Olde Brandweer te Ulft zijn verkocht. Nota (Maatschappelijk) Vastgoed is in afrondingsfase. Deze wordt in 2017 aangeboden aan de raad. Waar nodig is een beroep gedaan op de regeling 'Steengoed Benutten'. 	
3.2	Het realiseren van sportaccommodaties; het beheer staat waar mogelijk op afstand	<ul style="list-style-type: none"> Oplevering en ingebruikname van sporthal/sportpark IJsselweide en zwembad de Paasberg. Het beheer wordt bij eerstgenoemde zo mogelijk ondergebracht bij een onafhankelijke stichting. Het zwembad kent reeds een commerciële exploitant. 	<ul style="list-style-type: none"> De nieuwe sporthal "IJsselweide" is op 4 november 2016 opgeleverd en op 5 november 2016 in gebruik genomen door externe exploitant. Inrichting openbare ruimte rondom de nieuwe sporthal is gereed. De aanleg van de parkeervoorziening heeft door latere sloop oude sporthal en weersomstandigheden enige vertraging opgelopen en wordt in het 1e kwartaal van 2017 opgeleverd. De renovatie van de atletiekvoorziening is in september 2016 afgerond en opgeleverd. 	

3.3	Het realiseren van een adequate parkeervoorziening tbv DRU Industriepark	<ul style="list-style-type: none"> Aanleg van een permanent parkeerterrein voor het DRU Industriepark (mogelijk nog in 2015, met ev. doorloop in 2016). Hierbij maken we zoveel mogelijk een koppeling met de ontwikkelingen rond TENNET en de reconstructie van de rotonde in de Slingerparallel. 	<ul style="list-style-type: none"> De gemeenteraad heeft een koppeling aangebracht tussen de oplevering van de DRU Visie (in 2017) en de aanleg van het parkeerterrein. Het verkavelingsplan is vrijwel afgerond. 	
-----	--	---	--	---

Thema 4. Rechtszekerheid

Maatschappelijk effect:				
<ul style="list-style-type: none"> Het is prettig wonen, werken en leven in de kernen. De ruimtelijke ordening is up-to-date 				
	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
4.1	De bestemmingsplannen zijn op orde	<ul style="list-style-type: none"> Continue werk: herziening en actualisatie van bestemmingsplannen in de kernen. Daarnaast is er een continue stroom van particuliere initiatieven die we vertalen in bestemmingsplannen. Afronding bestemmingsplan buitengebied 	<ul style="list-style-type: none"> Het bestemmingsplan Buitengebied wordt in februari 2017 ter inzage gelegd. 	
4.2	Er ligt een omgevingsvisie	<ul style="list-style-type: none"> 2016 en 2017: opstellen van een omgevingsvisie; een actualisering van de verouderde ruimtelijke visie geïntegreerd met de verschillende milieu-wetten. De nieuwe visie is een coproductie van raad, college en ambtelijke organisatie, waarin met name ook wensen en ideeën uit de samenleving tot uitdrukking komen. In de visie komen de gevolgen en mogelijke oplossingsrichtingen van de krimp voor de leefbaarheid van de kernen, de woningmarkt en de voorzieningen aan de orde. 	<ul style="list-style-type: none"> Raad, college en organisatie zijn op de hoogte van de ontwikkelingen rond Omgevingswet en Omgevingsvisie. Begin 2017 wordt een Plan van Aanpak aangeboden aan het college van B&W. Er is nog niet daadwerkelijk gestart. 	

Wat heeft het gekost?

-/- is nadeel

Programma 1 (excl. grondexpl)	Rekening 2015	Begroot 2016 voor wijziging	Begroot 2016 na wijziging	Gerealiseerd 2016	Afwijking (tov begroot voor wijziging)
Baten	9.857.441	9.702.737	14.102.245	15.683.119	5.980.382
Lasten	20.329.201	22.094.250	22.177.459	21.952.468	141.782
Saldo	-10.471.760	-12.391.513	-8.075.214	-6.269.349	6.122.164

Grondexploitatie	Rekening 2015	Begroot 2016 voor wijziging	Begroot 2016 na wijziging	Gerealiseerd 2016	Afwijking (tov begroot voor wijziging)
Baten	8.776.911	-	6.920.683	8.253.854	8.253.854
Lasten	13.315.428	-	6.920.683	7.665.619	-7.665.619
Saldo	-4.538.517	-	-	588.235	588.235

Belangrijkste afwijkingen:

- *Groenvoorziening (N 110.000)*
Overschrijding door tariefstijging van de uren die in 2016 door Laborijn zijn geleverd voor het groenonderhoud.
- *Bestemmingsplannen (N 115.000)*
Lagere inkomsten door het achterblijven van investeringen van derden (anterieure overeenkomsten). Daarnaast loopt het bestemmingsplan Buitengebied vertraging op door wijzigingen in regelgeving.
- *Gronden en gebouwen (V 1.495.000)*
 - Hogere opbrengsten door verkoop gebouwen en gronden V 1.685.000
 - Lagere opbrengsten verhuur accommodaties N 40.000
 - Hogere uitgaven accommodaties N 115.000
 - Hogere opbrengsten pacht V 65.000
 - Afwaardering gronden (ivm verkoop) N 98.000
- *Opheffen bestemmingsreserves (V 3.237.000)*
Met de 2e berap zijn de bestemmingsreserves voor het dekken van kapitaallasten opgeheven. De reserves, behorende bij programma 1, zijn toegevoegd aan dit programma, waardoor dit een groot voordeel laat zien op de baten. Vervolgens zijn deze middelen toegevoegd aan de algemene reserve. Dit is zichtbaar in programma 4.
- *Grondexploitatie (V 588.000)*
Voordeel met name door een (kleine) vrijval van de verliesvoorziening herziening woningbouwplanning (zie Paragraaf Grondbeleid).

PROGRAMMA 2 Een leefbare gemeente

Wat wilden we bereiken?

Missie/visie

De gemeente Oude IJsselstreek wil een gemeente zijn waar inwoners krachtig zijn, zich goed voelen en zelf maximale regie hebben over hun eigen leven en omgeving. Een gemeente waar de onderlinge betrokkenheid stevig is en iedereen mee kan doen.

De komende jaren staan in het teken van het realiseren van effectievere hulpverlening en daardoor een verlaging van de kosten waardoor we binnen de beschikbare budgetten blijven. Dit wordt gedaan door innovatie en ontwikkeling/implementatie van nieuwe vormen van zorg en manier van werken. Met daarbij een gerichtheid op het bewerkstelligen van een cultuurverandering waarbij inwoners meer verantwoordelijkheid krijgen en die ook (moeten) nemen. Daarbij zorgen inwoners allereerst zelf voor oplossingen voor ervaren problemen en bieden professionals ondersteuning waar dat écht nodig is.

Thema's

1. Opvoeden, leren en ontwikkelen
2. Werken, verdienen en uitgeven
3. Samenleven en meedoen
4. Gezond leven, bewegen en ontspannen
5. Wonen en veilig leven
6. Verzorgen, verplegen en verhelpen

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Thema 1. Opvoeden, leren en ontwikkelen

Maatschappelijk effect:

- Inwoners hebben zelf de regie over hun leven en hun leefomgeving. Ze nemen de verantwoordelijkheid om zelf oplossingen te vinden en kunnen deze uitvoeren met zo min mogelijk interventies.
- Kinderen/jongeren worden gestimuleerd zich maximaal te ontwikkelen en groeien op tot zelfstandige en betrokken inwoners.
- Noodzakelijke hulp is beschikbaar: voor inwoners die zijn aangewezen op zorg(voorzieningen) is de noodzakelijke hulp beschikbaar, waarbij de gemeente de zorg niet uit handen neemt, maar ondersteunt.

	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
1.1	(Aanstaande) ouders en jeugd informeren en ondersteunen bij het opvoeden	<ul style="list-style-type: none"> • Het bieden van informatie- en advies en opvoedondersteuning o.a. door uitvoering van de jeugdgezondheidszorg en preventieve (online) cursussen. • Het bieden van praktische gezinsondersteuning. • Het ontwikkelen van een gebiedsgerichte preventieve aanpak in samenwerking met netwerkpartners • Bevorderen doorgaande leerlijn. • Relatie met: Voor- en vroegschoolse educatie (programma 3). 	<ul style="list-style-type: none"> • De informatie- en adviesfunctie is belegd bij de netwerkpartners zoals de jeugdgezondheidszorg en het maatschappelijk werk. De CJG website is beëindigd, het digitaal portaal moet deze vervangen maar moet daarvoor nog wel doorontwikkeld worden (zie thema 5). • Praktische gezinsondersteuning (PGO) is beschikbaar zowel in het voorliggend veld (bijv. Homestart) als op indicatie. • De preventieve aanpak is nog niet gebiedsgericht uitgewerkt. Wel zijn gemeentebreed preventieve projecten gefaciliteerd. 	
1.3	Alle kinderen die leerbaar zijn kunnen naar school.	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren leerlingenvervoer. 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingenvervoer is uitgevoerd. 	
1.4	Het vroegtijdig signaleren en integraal oppakken van problemen in de ontwikkeling van een kind.	<ul style="list-style-type: none"> • Inkopen jeugdgezondheidszorg. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jeugdgezondheidszorg is ingekocht bij – en naar tevredenheid uitgevoerd door - Yunio en GGD. In 2016 heeft besluitvorming plaatsgevonden over het realiseren van integrale jeugdgezondheidszorg. Besloten is dat zowel Yunio als de GGD daarin onze partners blijven en dat ingezet wordt op het beter stroomlijnen van processen. In 2016 maakte ook het maatwerkproduct HomeStart onderdeel uit van de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg voor de doelgroep gezinnen met kinderen in de leeftijd 0 t/m 7 jaar. In 2017 kunnen ook gezinnen met kinderen t/m 14 jaar gebruik maken van deze opvoedondersteuning door vrijwilligers. 	

		<ul style="list-style-type: none"> • (Mede) faciliteren van een schakelfunctie tussen onderwijs en gemeente (School Maatschappelijk Werk, Jeugd Maatschappelijk Werk, trajectcoach). • Het faciliteren van kennis en expertise aan het onderwijs. • Preventieve aanpak ontwikkelen om voortijdig schooluitval tegen te gaan. • Het versterken van natuurlijke vertrouwenspersonen en vindplaatsen in het signaleren van probleemsituaties en hen ondersteunen bij de aanpak daarvan. • Faciliteren van Verwijsindex en deskundigheidsbevordering op het gebied van (Meldcode) kindermishandeling voor Aanspreekpunten en netwerkpartners. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het School Maatschappelijk Werk, Jeugd Maatschappelijk Werk en de trajectcoaches zijn ingezet als schakelfunctie tussen het onderwijs en de gemeentelijke toegang. Ook het HelpGewoon jeugdteam en het Jongerenwerk zijn ingezet voor het faciliteren van en verbinden met de vindplaatsen. • Alle aanspreekpunten zijn geschoold in de meldcode kindermishandeling (zie ook thema 5). • De preventieve aanpak, versterken van natuurlijke vertrouwenspersonen en faciliteren verwijsindex zijn in gang gezet, maar moeten nog verder doorontwikkeld worden. 	
1.5	Jongeren participeren in de samenleving.	<ul style="list-style-type: none"> • Het aanspreken en ontwikkelen van talenten van (risico)jongeren (o.a. middels het JOY- en het TOP-team). • Inzet Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) om moeilijk leerbare /plaatsbare leerlingen te begeleiden naar een startkwalificatie waardoor hun kansen op de arbeidsmarkt worden vergroot en participatie in de maatschappij wordt bevorderd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Door de aanwezigheid van jongeren in het JOY-team is het vertrouwen van de jeugd op straat naar het JOY-team versterkt. Dit heeft ervoor gezorgd dat ook andere jongeren met een hulpvraag naar het JOY-team zijn gekomen. Jongeren zijn door de straathoekwerker begeleid dan wel doorverwezen. • In 2016 is er een aanzet gedaan om te komen tot een regionale aanpak voor kwetsbare jongeren en thuiszitters. • Het resultaat van de trajectbegeleiding door RMC is wederom erg succesvol: ruim 81% (tegenover 55% landelijk) van de jongeren die begeleiding aangenomen hebben, is succesvol herplaatst. Dit betekent dat deze jongeren ofwel een startkwalificatie behaald hebben, opnieuw zijn ingeschreven bij een (andere) school. 19% van de jongeren die in het verslagjaar uitgeschreven zijn uit het onderwijs, zijn daarmee niet (succesvol) begeleid. 	

1.6	<p>Het terugbrengen van het aantal risicjongeren en overlastgevende groepen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezig zijn op straat om contact te leggen met risicogroepen en deze in beeld te brengen. • Ontwikkelen van een integrale aanpak van problematische jeugd. • Aanpakken van voortijdig schoolverlaters. • Het vastleggen van afspraken met samenwerkingspartners zoals Politie, Openbaar Ministerie en het Veiligheidshuis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is erg veel geïnvesteerd in de individuele problematiek van nieuw aangemelde jongeren. In alle situaties heeft de professional van het JOY-team inzet gepleegd op de verheldering van de hulpvraag en op doorverwijzing naar hulpverlening. • Door de implementatie van de integrale jeugdaanpak binnen de gemeente is er snel een antwoord op zorgsignalen en excessen. Mede hierdoor is de regiefunctie van de gemeente in de jeugdaanpak versterkt en zijn de verantwoordelijkheden en taken van de samenwerkingspartners verhelderd. • Alle straatgroepen, die tot nu toe zijn behandeld volgens de jeugdaanpak van de gemeente Oude IJsselstreek, zijn met succes afgehandeld. • Mede door de gezamenlijke inzet binnen de jeugdaanpak zijn alle straatgroepen sneller in beeld gebracht en zijn er effectieve interventies gepleegd. • Eind 2016 zijn de samenwerkingsafspraken met samenwerkingspartners zoals Politie, Openbaar Ministerie en het Veiligheidshuis in de zgn "groepsscan" aanpak vastgelegd. Volgens de politie is over de periode 1-1-2013 tot en met 31-7-2016 een daling van 32 % te zien op de meldingen overlast, vernielingen en vandalisme. 	
1.7	<p>Basisniveau Kunst en Cultuur is aanwezig.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning/facilitering van bibliotheek, muziekschool, culturele verenigingen met als uitdaging om het huidige niveau te handhaven met teruglopende budgetten. 	<ul style="list-style-type: none"> • De culturele verenigingen zijn actief betrokken bij het formuleren van de uitgangspunten voor de herziening uitvoeringsregels van het subsidiebeleid. Dit krijgt concreet vorm in 2017, met betrokkenheid van de verenigingen zelf en gaat in per 2018. • Muziekschool OG heeft in 2016 maatregelen genomen om het muziekonderwijs zowel inhoudelijk als financieel op orde te brengen. De keuzes die gemaakt zijn om de opgelegde maatregel van 10 % (De Zure appel) te kunnen verwerken, hebben vooral consequenties gehad voor het kader. De inhoud (kwaliteit) is tot 2016 ongewijzigd gebleven. • De betrokken Achterhoekse gemeenten hebben eind 2016 bestuurlijk afgesproken de Muziekschool OG meer op gezamenlijke doelen aan te spreken. Door de opgelegde maatregelen neemt de noodzaak toe, om de kwaliteit te kunnen waarborgen. 	

			<ul style="list-style-type: none"> • Het bibliotheekwerk is in 2016 verder vorm gegeven op basis van het beleidsplan van basisbibliotheek AP. Er zijn meerjarige scenario's voorgelegd aan het gemeentebestuur, waarin de maatregel van 10% (de zure appel) wordt afgezet tegen de gevolgen en de gewenste ontwikkeling van het bibliotheekwerk. • Doetinchem heeft het initiatief genomen om het door de gezamenlijke Achterhoekse bibliotheken opgestelde beleidsplan 'herziening bibliotheekwerk Achterhoek' samen verder vorm te geven in 2017. 	
1.8	Doorontwikkeling van DRU Industriepark naar een duurzame exploitatie.	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente streeft naar een duurzame exploitatie van het DRU Industriepark door middel van een eindbeeld, waarin sprake is van een veel grotere mate van zelfstandigheid, zelfredzaamheid en samenwerking op en rond het DRU Industriepark. Dit eindbeeld moet gerealiseerd zijn op 1-1-2019. Deze datum valt samen met het vervallen van de huurcompensatie voor voormalige Smeltkroesgebruikers in de DRU Cultuurfabriek. De periode tot 2019 kan gezien worden als een transitieperiode, waarin de nodige veranderingen vorm moeten krijgen. Bovendien zullen met name de DRU Cultuurfabriek en de daarin residerende organisaties als bibliotheek en muziekschool te maken krijgen met de herziening van het subsidiebeleid van de gemeente Oude IJsselstreek. Dit vraagt van de instellingen om aanpassingen op korte termijn. 	<ul style="list-style-type: none"> • Met het vaststellen van de Bestuursopdracht DRU Visie in juli 2016 heeft het college formeel opdracht gegeven om met de partners op het DRU Industriepark te komen tot een gezamenlijke toekomstvisie: <ol style="list-style-type: none"> 1. Herziening van de visie op exploitatie van de gebouwen; 2. Herziening van de visie tav de huur- en subsidierelaties van gebouwen en partners op het DRU Industriepark; 3. Herziening van de visie op samenwerking van de convenantpartners op het DRU Industriepark. Een externe projectleider is benoemd om dit proces te leiden. Daartoe is samen met de convenantpartners een projectgroep en een stuurgroep opgericht. 	

1.9	Instandhouding cultuurhistorisch erfgoed	<ul style="list-style-type: none"> Open monumentendag, Erfgoedcentrum en oudheidkundige verenigingen, ondersteuning eigenaren van gemeentelijke monumenten, Commissie Cultuurhistorisch Erfgoed. 	<ul style="list-style-type: none"> Open monumentendag 2016 was weer een goed bezochte dag. In 2016 is het regionaal programma Cultuur & Erfgoedpact Achterhoek 2017-2020 ontwikkeld. Provincie Gelderland draagt als cofinancier bij aan de realisatie van dit plan. Het plan dient nog te worden bijgesteld, omdat de provincie eind 2016 heeft aangegeven meer middelen beschikbaar te stellen voor de pacts. Daarna wordt het bestuurlijk vastgesteld. 	
-----	--	---	---	---

Thema 2. Werken, verdienen en uitgeven

Maatschappelijk effect:

- Inwoners hebben zelf de regie over hun leven en hun leefomgeving. Ze nemen de verantwoordelijkheid om zelf oplossingen te vinden en kunnen deze uitvoeren met zo min mogelijk interventies.
- Inwoners zijn bereid om naar eigen kunnen, betaald of onbetaald, een bijdrage te leveren aan de samenleving.

	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
2.1	De nieuwe fusieorganisatie voor de Participatiewet functioneert goed en kost minder.	<ul style="list-style-type: none"> In 2016 richten we de frontoffice Participatiewet in, in ons gemeentehuis, zodat deze integraal met de Aanspreekpunten werkt. In 2016 zetten we meer in op (beleidsmatige) sturing op de uitvoeringsorganisatie. We zorgen er mede voor dat de kaartenbakken worden gescreend. 	<ul style="list-style-type: none"> De frontoffice Participatiewet wordt per 1 januari 2017 ingevuld door Laborijn in het gemeentehuis in Gendringen. In 2016 is het beleidsoverleg tussen Laborijn en gemeenten verder vormgegeven. Laborijn werkt inmiddels met een bedrijfsplan dat met de gemeenten wordt besproken. Het project 'screening kaartenbakken' is gestart. 	
2.2	Inwoners kunnen met elkaar en voor elkaar dingen oppakken.	<ul style="list-style-type: none"> Het basisniveau van de gemeente is duidelijk voor de gemeente en de inwoners. Een voorbeeld van het basisniveau is BUUV. Hiermee kunnen mensen zonder tussenkomst van de gemeente samen zaken oppakken. BUUV wordt doorgezet en omgezet naar staand beleid. Hierbij kijken we wel naar de rol die de gemeente nog moet invullen, of dat BUUV zelfstandig kan worden. 	<ul style="list-style-type: none"> De definitie voor het basisniveau is als paragraaf opgenomen in het beleidsplan sociaal domein 'Samen, met en voor elkaar'. Het bijgestelde beleidsplan wordt begin 2017 door de gemeenteraad vastgesteld. In het basisniveau kan de gemeente informeren, stimuleren of faciliteren, vanuit de visie dat de gemeente als onderdeel van de samenleving niet de bepalende factor is, maar mede vorm geeft aan de eigen leefomgeving. BUUV is in 2016 niet geëvalueerd, dat zal in 2017 alsnog gebeuren. 	

2.3	Een sluitend vangnet rondom schulden realiseren.	<ul style="list-style-type: none"> • Overname van intake schuldienstverlening door Aanspreekpunten voor een betere integrale aanpak (één gezin, één plan). • Door een goed minima beleid en samenwerking met Voedselbank, SchuldHulpMaatje, Wonion, de nieuwe uitvoeringsorganisatie Participatiewet en Stadsbank, kunnen we eerder mensen met (dreigende) schulden ondersteunen. 	<ul style="list-style-type: none"> • De interne gesprekken zijn zover dat begin 2017 het besluit in het college kan worden gebracht om de intake over te nemen. • Het minimale beleid is in 2016 niet aangepast. In de volgorde der dingen is eerst gewerkt aan betere afstemming in de uitvoering. Die betere afstemming leidt al wel tot betere samenwerking. 	
2.4	Financiële zelfredzaamheid bevorderen.	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente werkt zelf aan het vereenvoudigen van formulieren zodat mensen zonder hulp aanvragen kunnen doen. Wanneer inwoners moeite hebben met het overzicht krijgen/houden in hun papieren kan ondersteuning worden gevraagd bij de formulierhulp. 	<ul style="list-style-type: none"> • De formulieren voor aanvragen van o.a. bijzondere bijstand zijn vereenvoudigd zodat mensen eenvoudiger hulp kunnen aanvragen. Inwoners die moeite hebben met het invullen van formulieren weten inmiddels de weg te vinden naar de formulierhulp. • Het project Eerste Hulp bij Administratie is eind 2016 gestart als onderdeel van het experiment en loopt. • In 2016 zijn belangrijke stappen gezet richting minima/armoedebeleid. Er is een platformgroep van ervaringsdeskundigen gestart, er zijn ruilkasten geopend en Inloopsprekuren worden verzorgd in verschillende kernen. Een initiatief dat door hen verder uitgewerkt wordt is een Minimanna Markt in Ulft. • Er is gestart met een (tijdelijk) Aanvalsplan Armoede, met als doel om de gemeente te ondersteunen in het richting geven aan het minima/armoedebeleid. • De mogelijkheden rond een Meedoen-arrangement zijn verkend. 	
2.5	Zoeken naar nieuwe mogelijkheden, samenwerkingspartners om burgers die moeilijk aan het werk komen te stimuleren te blijven participeren in de maatschappij.	<ul style="list-style-type: none"> • De samenwerking zoeken met (sport)verenigingen en kleine aanbieders om te kijken naar mogelijkheden voor meedoen- en ervaringsplekken om burgers die in een (sociaal)isolement zitten of niet haalbaar aan het werk kunnen een zinvolle 	<ul style="list-style-type: none"> • Hier is niet op ingezet in 2016. Andere zaken vroegen in 2016 de aandacht. 	

		dagbesteding aan te bieden waardoor ze mee kunnen participeren binnen de maatschappij.		
2.6	Experiment De Ontmoeting	<ul style="list-style-type: none"> Het experiment “de Ontmoeting” wordt voortgezet. 	<ul style="list-style-type: none"> Het experiment is een succes. Helpgewoon en Laborijn werken samen om inwoners uit de doelgroep deel te laten nemen aan de Ontmoeting. Zij die dat doen, gaan veelal langdurig vrijwilligerswerk verrichten. 	

Thema 3. Samenleven en meedoen

Maatschappelijk effect:

- Inwoners hebben zelf de regie over hun leven en hun leefomgeving. Ze nemen de verantwoordelijkheid om zelf oplossingen te vinden en kunnen deze uitvoeren met zo min mogelijk interventies.
- Inwoners zijn bereid om naar eigen kunnen, betaald of onbetaald, een bijdrage te leveren aan de samenleving.

	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
3.1	Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties worden ondersteund en gewaardeerd.	<ul style="list-style-type: none"> We geven professionele organisaties de opdracht om ondersteuning te bieden aan vrijwilligersorganisaties. Mede op basis van de uitkomsten van “Oude IJsselstreek spreekt” wordt de ondersteuning van vrijwilligers verder vorm gegeven en verbeterd. 	<ul style="list-style-type: none"> Helpgewoon heeft de ondersteuning van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties vormgegeven. In 2017 wordt indien nodig bezien of deze en de andere beschikbare vormen van ondersteuning aanpassing behoeven. Er is medio 2016 een Vrijwilligersprijs uitgereikt incl. bijbehorende publiciteit. De tweede Vrijwilligersprijs over 2016 is begin 2017 uitgereikt. 	
3.2	Mantelzorgers kunnen gebruik maken van het ondersteuningsaanbod.	<ul style="list-style-type: none"> We stimuleren laagdrempelige ondersteuning voor mantelzorgers die dat nodig hebben. Op basis van de resultaten van Oude IJsselstreek spreekt wordt het beleid aangepast en beter vormgegeven. 	<ul style="list-style-type: none"> Met name via VIT-hulp bij mantelzorg, Vrijwillige Oppas en Thuishulp en GGNet preventie zijn mantelzorgers ondersteund. In 2017 wordt indien nodig bezien of deze en de andere beschikbare vormen van ondersteuning aanpassing behoeven. 	
3.3	Mantelzorgers worden gewaardeerd voor hun inzet.	<ul style="list-style-type: none"> Op basis van de evaluatie van de waardering van mantelzorgers in 2015 wordt de waardering van mantelzorgers in 2016 verder vormgegeven. 	<ul style="list-style-type: none"> Op 15 december is voor 229 mantelzorgers een kerst- en informatiemarkt georganiseerd als blijk van waardering. Mantelzorgers die niet aanwezig konden zijn mochten een attentie aanvragen. Hier hebben ruim 200 volwassen mantelzorgers en ruim 30 jonge mantelzorgers gebruik van gemaakt. Ook is de Mantelzorgprijs twee keer uitgereikt incl. bijbehorende publiciteit. 	

			<ul style="list-style-type: none"> Tot slot zijn mantelzorgers in het kader van de Dag van de Mantelzorg uitgenodigd voor een lunch- of een dinerbuffet. 	
3.4	Als netwerkpartner zijn wij betrokken bij problemen en kansen die spelen in de samenleving.	<ul style="list-style-type: none"> We bouwen verder aan het wijkgericht werken. We stimuleren en faciliteren bijeenkomsten, (nieuwe) verbanden en initiatieven die meedoen bevorderen en sociale uitsluiting voorkomen. We ondersteunen inwoners bij het opzetten van nieuwe experimenten die het omzien naar elkaar bevorderen en die professionele inzet minder noodzakelijk maken. 	<ul style="list-style-type: none"> Netwerkorganisaties krijgen steeds meer door wat ze in praktische zin voor elkaar kunnen betekenen. In Silvolde draait het wijknetwerk inmiddels 2 jaar. Vrijwilligersorganisaties en professionals komen in groot en klein verband samen om vraagstukken en ideeën op fysiek en sociaal vlak met elkaar te bespreken en om kennis uit te wisselen. Waar nodig initieert de gebiedsmakelaar dit. Volgens dit principe is samen met Varssevelds Belang gestart met dorpsnetwerk Varsseveld (september 2016). 	
3.5	We betrekken onze inwoners bij de problemen en kansen die spelen in de samenleving.	<ul style="list-style-type: none"> We stimuleren, faciliteren of organiseren netwerk-bijeenkomsten voor en door bestaande verbanden (verenigingen, stichtingen, wijkraden en belangen-organisaties) die kennisoverdracht en ontmoeting tot doel hebben. We stimuleren bestaande verbanden (verenigingen, stichtingen, wijkraden en belangenorganisaties) om meer proactief en als netwerkpartner betrokken te zijn bij de eigen leefomgeving. 	<ul style="list-style-type: none"> Wij constateren dat in veel kleine kernen het bestaande netwerk actief is en al goed functioneert. Als gemeente is ondersteunen met advies, zaalhuur en een kop koffie voor bijeenkomsten vaak al voldoende om activiteiten in gang te zetten. Onder andere de gebiedsmakelaars zijn aanspreekpunt voor inwoners en groepen inwoners bij (experimentele) initiatieven en houden regelmatig contact met belangenverenigingen over ontwikkelingen in het gebied. 	
3.6	Kwaliteit van de opvang, begeleiding en ondersteuning voor statushouders blijft op peil.	<ul style="list-style-type: none"> In overleg met organisaties gaan we actief op zoek naar meer vrijwilligers die iets willen betekenen voor anderen (statushouders). We leggen verbindingen en bevorderen samenwerking, bijvoorbeeld met scholen, sociaal werk en woningcorporaties. 	<ul style="list-style-type: none"> Er is uitvoering gegeven aan de acties die in het Actieplan huisvesting en integratie statushouders (juli 2016) zijn opgenomen. Regionale samenwerking op dit thema heeft verder vorm gekregen. Er is een start gemaakt met de 1e fase van het huisvesten van extra statushouders. Er is een start gemaakt met het wettelijke verplichte traject van de participatieverklaring. Door (structureel) overleg met samenwerkende partijen en inwoners waren er voldoende vrijwilligers om vluchtelingen te begeleiden en zijn er nieuwe initiatieven ontstaan zoals inloopbijeenkomsten in de wijk. 	

Thema 4. Gezond leven, bewegen en ontspannen

Maatschappelijk effect:				
<ul style="list-style-type: none"> • Optimale vitaliteit van onze inwoners door een gezonde en stimulerende leefomgeving en voldoende ruimte voor sporten en beweging. 				
	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
4.1	Stimuleren van vitaliteit en gezonde leefstijl.	<ul style="list-style-type: none"> • We doen regionaal mee aan het project Achterhoek in Beweging. • We zetten in op de buurtsportcoaches. 	<ul style="list-style-type: none"> • De samenwerking in het project Achterhoek in Beweging heeft verder vorm gekregen. Er zijn projecten gestart als gezonde jeugd, een drinkwaterproject en de nationale sportweek. Mede door Achterhoek in Beweging is de atletiekbaan op sportpark De IJsselweide gerealiseerd. • Het aantal buurtsportcoaches is uitgebreid van 2 naar 3,7 formatieplaatsen. • Beweegwijs is gestart op basisscholen de Christoffelschool en De Drie Linden. Met Beweegwijs wordt gewerkt aan letterlijk meer beweging en bewustwording van sporten, bewegen en voeding. • Project Vitaal Veilig Vallen is in 2016 succesvol uitgevoerd en heeft in totaal 460 personen bereikt. In 2017 wordt dit project gecontinueerd door samenvoeging van elementen uit 'Vitaal Veilig Vallen' en 'Mijn Thuis'. • Er is een werkgroep ketenaanpak overgewicht jeugd samengesteld gericht op kinderen van 0-12 jaar. Doel is het bieden van optimale begeleiding en afstemming van ketenpartners rondom signalering en begeleiding van de doelgroep en de groep kinderen met een gezond gewicht groter te maken. 	
4.2	Inzetten op afname overgewicht, afname alcoholgebruik, meer bewegen en preventie ten aanzien van diabetes en psychisch welbevinden.	<ul style="list-style-type: none"> • Via de subsidieregeling stimuleren we verenigingen om via projecten deze maatschappelijke effecten te realiseren. • Stimuleren van gebruik van digitale ondersteuning bij gedragsverandering. 	<ul style="list-style-type: none"> • We zijn gestart met het project "Slimmer" (onderdeel Gezond in Oude IJsselstreek). Dit is een preventieproject gericht op mensen met een verhoogd risico op diabetes in de leeftijd van 40 tot 70 jaar. De hoofdactiviteiten bestaan uit een beweeg- en voedingsprogramma. • Hartveilig wonen krijgt vorm door burenhulp te organiseren en vrijwilligers te trainen in reanimeren en het bedienen van een AED. In 2016 ging het om ca. 30 reanimatiemeldingen. De definitieve rapportage volgt begin 2017. 	

4.3	Aandacht geven aan specifieke groepen in onze gemeente.	<ul style="list-style-type: none"> Het experiment 'de Verenigers' wordt voortgezet. 	<ul style="list-style-type: none"> Het project 'de Verenigers' heeft in 2016 als resultaat behaald dat 81 kinderen (die hiervoor nog niet sporten) lid zijn geworden van een vereniging. Hiervoor is actief ingezet op leerlingen op SAM scholen, het geven van clinics en een kaartenactie. In 2017 wordt het project gecontinueerd met een nadrukkelijker rol voor de buurtsportcoaches. 	
-----	---	--	---	---

Thema 5. Wonen en veilig leven

Maatschappelijk effect:

- Inwoners hebben zelf de regie over hun leven en hun leefomgeving. Ze nemen de verantwoordelijkheid om zelf oplossingen te vinden en kunnen deze uitvoeren met zo min mogelijk interventies.

	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
5.1	Stimuleren van samenhang in de buurt.	<ul style="list-style-type: none"> Inwoners attenderen op buurtactiviteiten). Inzet buurtbemiddeling stimuleren. 	<ul style="list-style-type: none"> Er is uitgebreid aandacht gegeven aan NL Doet en landelijke Burendag. Buurtbemiddeling is een steeds bekender begrip bij inwoners. Meldingen komen van instanties maar er zijn ook steeds meer zelfmelders. Ongeveer 50% van de meldingen wordt opgelost met hulp van de vrijwillige buurtbemiddelaars. 	
5.2	We maken inwoners bewust van de mogelijkheden voor levensloopbestendig wonen.	<ul style="list-style-type: none"> Inzet van 'Mijn Thuis' in Oude IJsselstreek. 	<ul style="list-style-type: none"> 'Mijn Thuis' in Oude IJsselstreek heeft ingezet op het ondersteunen van senioren bij het verstevigen van hun woontoeekomst in de maatschappij, met de focus op de kwetsbare ouderen door middel van een voorlichtingscampagne. Daarnaast is er aandacht besteed aan de vergrijzing en de mismatch met de woningvoorraad en is er uitleg gegeven over veranderingen in de Wmo in relatie tot woonaanpassingen. 	
5.3	Tijdig opmerken en aanpakken van kindermishandeling en huiselijk geweld.	<ul style="list-style-type: none"> Stimuleren van het gebruik meldcode Kindermishandeling. Inzet Veilig Thuis als Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. 	<ul style="list-style-type: none"> In 2016 zijn alle Aanspreekpunten geschoold in de meldcode. Door het organiseren van regionale bijeenkomsten is veel aandacht geweest voor het professioneel gebruik van de meldcode. Eind 2016 heeft de gemeente een bijeenkomst georganiseerd voor verenigingen om aandacht te vragen voor ongewenst gedrag en kindermishandeling. In 2016 is gewerkt aan de oprichting van een zelfstandige stichting Veilig Thuis in regionaal verband. 	

5.4	De gemeente is goed benaderbaar en bereikbaar voor hulp en ondersteuning.	<ul style="list-style-type: none"> Het Digitaal Portaal functioneert goed en wordt in 2016 verder uitgebreid. De rol van de Aanspreekpunten verder ontwikkelen. 	<ul style="list-style-type: none"> Er is meer aandacht geweest om de inwoners via het Digitaal Portaal te informeren. Er zijn diverse documenten geplaatst, waar inwoners de meeste vragen over hebben. De Front-office is iedere ochtend bereikbaar en in de middag via de mail en telefonisch voor spoedgevallen. Het functioneren van de dienstverlening is onderzocht en hier zijn nog enkele verbeterpunten uit naar voren gekomen die opgepakt worden 	
5.5	Het basisniveau is op orde. Inwoners kunnen voor het grootste deel van hun vragen in hun directe leefomgeving terecht.	<ul style="list-style-type: none"> We intensiveren de samenwerking met partijen in het basisniveau. We stimuleren nieuwe innovatieve ideeën die inwoners direct helpen. 	<ul style="list-style-type: none"> Er zijn veel activiteiten en voorzieningen binnen het basisniveau beschikbaar. Het is nog een uitdaging om de vraag aan dat wat beschikbaar is (aanbod) te koppelen. Er is behoefte om het aanbod door te ontwikkelen en het aanbod beter inzichtelijk te hebben bij inwoners, aanspreekpunten en professionele partners. 	

Thema 6. Verzorgen, verplegen en verhelpen

Maatschappelijk effect:

- Inwoners hebben zelf de regie over hun leven en hun leefomgeving. Ze nemen de verantwoordelijkheid om zelf oplossingen te vinden en kunnen deze uitvoeren met zo min mogelijk interventies.
- Noodzakelijke hulp is beschikbaar: voor inwoners die zijn aangewezen op zorg(voorzieningen) is de noodzakelijke hulp beschikbaar, waarbij de gemeente de zorg niet uit handen neemt, maar ondersteunt.

	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
6.1	Inzicht in mogelijkheden voor ondersteuning en hulp verbeteren.	<ul style="list-style-type: none"> Inzicht bij inwoners, Aanspreekpunten en verwijzers (scholen, artsen, professionals) in mogelijkheden van hulp en ondersteuning verbeteren (o.a. door verdere ontwikkeling van het hulpportaal). Verwijsbevoegden beter informeren en nauwer betrekken bij voeren van beleid door inzet van een accountmanager. 	<ul style="list-style-type: none"> De Aanspreekpunten hebben diverse trainingen en cursussen gevolgd. Er is regelmatig casusoverleg en vanaf januari 2017 vindt er intervisie plaats onder begeleiding van een gedragsdeskundige. Het nieuwe regiesysteem is geïmplementeerd. Er dient nog geïnvesteerd te worden in de samenwerking met een aantal verwijsbevoegden. 	
6.2	Nieuwe vormen van hulp en zorg ontwikkelen om meer inwoners te kunnen helpen met minder geld.	<ul style="list-style-type: none"> Voortgaan met experimenteren in proefsituaties en pilots. 	<ul style="list-style-type: none"> Ook in 2016 is in flexibele proefsituaties getoetst of een andere aanpak inderdaad tot meerwaarde leidt. 	

		<ul style="list-style-type: none"> Inzetten op nieuwe vorm van dagbesteding bij de GGZ. Invoeren van een scootmobielpool. Alternatieve vormen van vervoer organiseren voor Wmo vervoer, leerlingenvervoer en vervoer jeugdzorg en WSW (door inzet van bijvoorbeeld dorpsauto en beschikbare apps/tools). 	<p>Succesvolle voorbeelden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> * de werknemerscoöperatie met sociaal werkers (Helpgewoon) * een wissel/doorstart woning om woninguitzetting van gezinnen met kinderen te voorkomen * de Specialistische Ondersteuner Huisartsen voor kinderen met Geestelijke GezondheidsZorg. <ul style="list-style-type: none"> Daarnaast is er ook buiten proefsituaties gekozen voor een andere benadering. Voorbeelden daarvan zijn het inzetten van meer groepsgewijze ondersteuning en digitale hulpverlening bij maatschappelijk werk. Het project huiskameropvang is zeer succesvol. Het huiskamer project is een burgerinitiatief van vrijwilligers voor kwetsbare personen met een psychische en/of verslavingsgevoelige achtergrond, en biedt een laagdrempelige inloop van twee dagdelen per week voor 15-20 kwetsbare personen met een psychiatrische en/of verslavingsgevoelige achtergrond, die weinig tot geen sociale contacten hebben. De scootmobielpool is nog in voorbereiding en zal in 2017 als project starten. De dorpsauto's Breedenbroek en Netterden zijn in 2016 ingezet (zie ook programma 3). 	
6.3	Kosten op zorguitgaven verlagen om teruglopende budgetten op te vangen.	<ul style="list-style-type: none"> Versterken van positie van inkoop-, contract- en leveranciersmanagement in de eigen organisatie om noodzakelijke besparingen te realiseren. 	<ul style="list-style-type: none"> Er is een start gemaakt met het voeren van kwartaalgesprekken met aanbieders van voorliggende voorzieningen met als doel om beter grip op de geleverde diensten te krijgen. Regionale inkoop Jeugd en Wmo (begeleiding) voor 2017 en 2018 is afgerond. Nieuwe producten zijn geïmplementeerd per 01-01-2017. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Substitutie van voorzieningen; van maatwerk naar collectieve voorziening, van individuele naar groepsbegeleiding, van langdurende zorg naar kortdurende interventies en van permanente naar aflopende zorg. • Afspraken maken met onderwijs over onderzoek en behandeling van dyslexie om achterstand van kinderen met dyslexie te voorkomen. • Toekomstbestendig maken van huishoudelijke hulp. Blijvend aanbod realiseren voor inwoners die het echt niet zelf kunnen en niet kunnen betalen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is meer collectief aanbod gecreëerd ipv individuele begeleiding, o.a. bij Sensire (maatschappelijk werk) en bij Helpgewoon (sociaal team). • Er zijn gesprekken gevoerd met het samenwerkingsverband Passend Onderwijs Doetinchem e.o. over mogelijke samenwerking rondom dyslexie. Hier zijn nog geen concrete afspraken uitgekomen. • De algemene voorziening voor huishoudelijke hulp is niet doorggegaan. In 2017 zal middels een pilot een nieuwe wijze van indiceren van HH worden onderzocht. 	
--	---	---	--

Wat heeft het gekost?

-/- is nadeel

Programma 2	Rekening 2015	Begroot 2016 voor wijziging	Begroot 2016 na wijziging	Gerealiseerd 2016	Afwijking (tov begroot voor wijziging)
Baten	9.238.372	8.947.116	10.241.316	11.732.475	2.785.359
Lasten	44.199.293	45.104.091	46.523.291	49.224.051	-4.119.959
Saldo	-34.960.922	-36.156.975	-36.281.975	-37.491.575	-1.334.600

Toelichting op resultaat en bestemming transitie sociaal domein (V 1.5 mln)

Het positieve financieel resultaat sociaal domein 2016 van € 1.5 mln, is ruim 40 % lager dan het resultaat 2015. Het kleinere overschot is volgens de prognose en sluit aan bij het gemiddelde landelijke beeld en betreft vooral incidentele afwijkingen. Het positieve financiële resultaat van 2016 wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve voor het sociaal domein. Deze reserve wordt opgebouwd om verwachte tegenvallers te kunnen opvangen en het voorgenomen beleid te kunnen realiseren. Incidentele middelen worden daarmee ook ingezet voor vooral eenmalige problemen.

Bij ongewijzigde omstandigheden en verder teruglopende budgetten zal het resultaat de komende jaren verder onder spanning komen te staan. Uit publicaties blijkt dat inmiddels bij een kwart van de gemeenten de uitgaven in het sociaal domein de inkomsten overtreffen.

De overschotten over 2016 betreffen wederom met name jeugdzorg en voormalige awbz-taken. Ook 2016 is benut om ervaring op te doen met – voor de gemeente - ‘nieuwe takken van sport’ en zo veel mogelijk te leren. We zijn goed op weg, maar zijn er nog (lang) niet. Er is veel reden om te waken voor optimisme en voortijdige conclusies. Ook dit jaar hebben we nog te maken met naijlende kosten over het jaar 2016 vanuit de verschillende zorgleveranciers. Ook de nog plaats te vinden regionale verevening van de jeugdzorg kan nog financieel effect hebben over 2016. Het resultaat kan dus nog wijzigen. Dit heeft geen invloed op het totale resultaat op de jaarrekening, maar kan de toevoeging aan de bestemmingsreserve dus nog wel veranderen.

De komende jaren dalen de door het Rijk ter beschikking te stellen middelen verder. Gegeven geo-politieke ontwikkelingen (onder andere stijgende kosten voor veiligheid) is het niet waarschijnlijk dat budgetten voor het sociaal domein ineens weer zullen stijgen.

De inhoudelijke opgaven en risico's van budgetoverschrijding in het sociaal domein zijn de komende jaren dan ook onverminderd groot te noemen. Wij dienen onze inwoners in de eerste plaats van dienst te zijn met essentiële zorg, hulp en ondersteuning. Dat aanbod moet de komende jaren worden uitgevoerd met verder (sterk) krimpende budgetten. Voor toekomstbestendige zorg (behoud van toegankelijkheid) is het van essentieel belang dat de vraag beheersbaar kan worden gehouden en de transformatie slaagt.

Wanneer we in de toekomst budgetneutraal willen blijven werken binnen het sociaal domein, moeten we de komende jaren inspelen op ontwikkelingen en voortschrijdende ervaringen. Dit vraagt om een open en andere blik op zaken, bewustwording en erkenning van de problematiek door iedereen, maar ook oog voor en de wil tot verandering. Meedoen en het nemen van eigen verantwoordelijkheid vormen de basis voor een inclusieve samenleving. Uitgangspunt is en blijft: dat inwoners van ons mogen verwachten dat we ondersteuning bieden die zo licht en kort is als mogelijk en zo zwaar en lang als noodzakelijk.

Overige afwijkingen:

- *Subsidies (N 100.000)*

De besparing op de subsidies, met name bij de bibliotheek, is niet behaald.

PROGRAMMA 3 De werkende gemeente

Wat wilden we bereiken?

Missie/visie

De gemeente wil, samen met ondernemers, onderwijs en maatschappelijke partners, de huidige en toekomstige werkgelegenheid en zelfstandigheid van onze inwoners versterken door het stimuleren van de economische ontwikkeling en het ondernemerschap in onze gemeente.

Thema's

1. Economische stimulering
2. Onderwijs en arbeidsmarkt
3. Duurzaamheid
4. Bereikbaarheid
5. Internationale betrekkingen

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Thema 1. Economische stimulering

Maatschappelijk effect:

- De Achterhoek wordt een economisch en innovatief florerende regio
- De toeristisch/recreatieve sector is ondernemend en inventief
- De lokale economie kan zichzelf staande houden

	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
1.1	(Startende) ondernemers ondersteunen door een positief ondernemersklimaat te bieden en hen een zo goed mogelijke positie te laten verwerven.	<ul style="list-style-type: none">• Continue werk: ondersteuning en facilitering van ondernemers om hun bedrijfsactiviteiten nog beter te ontplooiën. Dit door aandacht voor ontwikkeling op lokale bedrijvenparken, innovatie, verbinding met ICER, ontwikkelingen Parkmanagement, A18 Bedrijvenpark en Euregionaal bedrijventerrein, het Afsprakenkader Detailhandel en de vestigingsmogelijkheden in de regio.• Verbinden van diverse partijen tussen verschillende sectoren en ondersteunen van en participeren in initiatieven van ondernemers en ondernemersclusters.	<ul style="list-style-type: none">• De laatste fase van de uitvoering van de revitalisering van Akkermansweide is in volle gang. Zoals in de 2e berap gemeld, is vertraging ontstaan. Om de provinciale subsidiebijdrage (HRT-gelden) niet in gevaar te brengen hebben we uitstel van de uitvoeringstermijn aangevraagd tot 1 juli 2017. Dit uitstel is toegekend en normaal gesproken toereikend om het project tijdig te kunnen afronden.• De bijdrage voor gevelaanpassingen Akkermansweide is gemaximaliseerd tot 200.000. Lopende toezeggingen worden nagekomen.• Ondernemers op Akkermansweide willen overgaan tot de invoering van Parkmanagement. Gemeente ondersteunt dit proces. Gestreefd wordt naar een combinatie met de parkmanagementorganisatie die al op het Gaanderense deel van Akkermansweide actief is.• De KVO-B certificering (Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen) voor Akkermansweide is december 2016 geactualiseerd. De audit voor De Rieze, IJsselweide en Hofskamp is eveneens in december 2016 uitgevoerd. Certificering zal 1e kwartaal 2017 plaatsvinden.• Twee keer per jaar vindt er overleg plaats tussen ondernemersverenigingen en het college om lopende zaken en toekomstige ontwikkelingen met elkaar te bespreken. Daarnaast vindt er 2 keer per jaar overleg plaats met beide Industriële kringen.• Tijdens uiteenlopende bedrijfsbezoeken door het college, ontstaat een goed beeld van de opgaven en kansen die bedrijven zien. Bij beleidsontwikkeling en de uitvoering van gemeentelijke taken wordt hier zoveel mogelijk op ingespeeld.	

		<ul style="list-style-type: none"> • Aanleg van breedband in het buitengebied. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een impasse ontstaan bij de aanleg van het breedband in het buitengebied. Op basis van de uitgevoerde pilots in Berkelland en Winterswijk, is de marktpartij niet bereid om de werkzaamheden elders in de Achterhoek tegen het eerder genoemde kostenniveau uit te voeren. De vraagbundeling is hierdoor uitgesteld. Er wordt op regionale schaal gezocht naar een oplossing voor de ontstane situatie. 	
1.2	Versterken van de vrijetijdseconomie	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren lokaal toeristisch recreatief ontwikkelingsplan (TROP). • Versterken recreatieve infrastructuur (wandel-, fiets-, ruiterspaden) en doorgaande verbindingen en bewegwijzering. • Stimuleren van nieuwe toeristische concepten en arrangementen (oa. via de daarvoor ingerichte organisaties). Stimuleren van financiële zelfstandigheid van toeristische en recreatieve organisaties. • Uitvoering van grensoverschrijdende samenwerking op gebied van toerisme en recreatie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ter uitvoering van het TROP is in 2016 een Toeristische informatiebrochure opgesteld (Good Goan), is een netwerkdag voor ondernemers en belanghebbenden georganiseerd en is een promotiefolder uitgebracht en informatieborden op Engbergen geplaatst. • Het Ommetje Etten-Terborg is zoals in de 2e berap gemeld in 2016 in gebruik genomen. De opwaardering van de paden in het Idink-Nibbelinkbos is juni 2016 uitgevoerd. Twee bruggen moeten nog worden hersteld. • Een "Blote voeten pad" op Engbergen is in voorbereiding. • Stichting Achterhoek Toerisme heeft in 2016 het Achterhoekse Wandelnetwerk (wandel knooppunten systeem) gerealiseerd. • In 2016 is de Fietsroute 'Beleef het Landleven' ontwikkeld, o.a. over kerkenpaden waarbij plattelandsbeleving, landschap en streekproducenten zijn gecombineerd. • Zorgtoerisme in combinatie met scootmobielroutes bundelen en promoten is in ontwikkeling. • Recentelijk heeft VVV OIJ gemeld, dat de financiële basis ontbreekt om op de ingeslagen weg verder te gaan. Deze problematiek staat niet op zich. Het verdienmodel van VVV's staat landelijk onder druk. We zijn met elkaar in gesprek om te onderzoeken "hoe verder". • De co-financiering vanuit de Regio Achterhoek voor de grensoverschrijdende ERIH-route is toegezegd. Nadat ook de gevraagde Interreg-subsidie wordt toegekend, kan het ERIH-project van start. • Beursdeelname Kalkar (DId) is voorbereid (vertaling promotie brochure, bijeenkomst ondernemers). 	

Thema 2. Onderwijs en arbeidsmarkt

Maatschappelijk effect:				
<ul style="list-style-type: none"> • Het onderwijs is toekomstbestendig en kwalitatief op niveau • Onderwijs en arbeidsmarkt zijn op elkaar afgestemd 				
	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
2.1	Het onderwijs toekomstbestendig	<ul style="list-style-type: none"> • Samen met betrokken partijen inzichtelijk maken van de gevolgen van lagere leerlingaantallen voor huisvesting en bereikbaarheid voor het basisonderwijs (en de effecten op de lokale samenleving). • Oplevering van het Integraal Kindcentrum Ulft-Noord (IKC). • Onderzoek naar toekomstbestendige positie van het Voortgezet Onderwijs in onze gemeente. • Aandacht voor de inrichting van het passend onderwijs. • Voor- en vroegschoolse educatie(VVE) verder inrichten als basisvoorziening voor alle kinderen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dit document is 14 juni 2016 vastgesteld door het college en ter informatie aangeboden aan de gemeenteraad. • Het IKC is met ingang van schooljaar 2016/2017 open gegaan. • In de raadsvergadering van juli heeft de gemeenteraad een motie aangenomen. Op basis van die motie zijn wij in gesprek met het Almende College over de realisatie van toekomstbestendige huisvesting. • Passend onderwijs is onderwerp van gesprek in het OOGO (Op Overeenstemming Gericht Overleg). • VVE is in 2016 tweemaal in het LEA (Lokale Educatieve Agenda) besproken. We hebben de harmonisatie van peuteropvang geheel doorgevoerd. Dat wil zeggen dat peuterspeelzaalwerk en kinderopvang nu geheel hetzelfde werken qua inhoud en bekostiging. 	
2.2	Stimulering arbeidsmarkt	<ul style="list-style-type: none"> • Verbeteren van de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, door verdere verbindingen te leggen tussen onderwijs en ondernemers. • Vergroten van de toegankelijkheid van de arbeidsmarkt door bij te dragen aan lokale ondersteunende initiatieven (opleiding). 	<ul style="list-style-type: none"> • Zoals in de 2e berap gemeld dragen we financieel bij aan het regionale Platform Onderwijs Arbeidsmarkt (POA). Dit platform stemt de toekomstige behoefte van bedrijfsleven naar onderwijsprofielen af op onderwijsaanbod in de regio en coördineert en adviseert over ontwikkelingen. • De gemeenten Oost Gelre en Oude IJsselstreek nemen deel aan de Innovatie Hub Achterhoek. • Recentelijk hebben we afgesproken om gecombineerde bedrijfsbezoeken Economie & WSP (Werkgever Service Punt) te organiseren. 	

		<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor kansrijke beroepen (techniek) en de mogelijkheden hiervan lokaal en regionaal (ook over de grens), door de regio te promoten en aantrekkelijke woon- en werkomstandigheden te bieden. • Stimuleren van Duits taalonderwijs in zowel basis- als voortgezet onderwijs. • Bijdragen aan projecten van de Achterhoek Agenda 2020, zoals een 'leven lang leren', 'Grensoverschrijdende Arbeidsmarkt', 'Jeugdwerkloosheid'. • Afronding eerste project Starters4community, waarbij jong afgestudeerden door het werken aan maatschappelijke projecten werkervaring opdoen en instellingen in de regio leren kennen, waarmee hun waarde op de arbeidsmarkt groter wordt en zij gemakkelijker werk zullen vinden. 	<ul style="list-style-type: none"> • We dragen bij aan de innovatieweek in ICER, ontvangen jongeren die via het Isalacollege (Technasium) aanvullende technische opdrachten uitvoeren, leveren een inhoudelijke en organisatorische bijdrage aan de jaarlijkse bijeenkomst van de Talententuin in ICER. • Op basis van een gemeentelijke co-financieringsbijdrage doen 6 basisscholen in onze gemeente (Essentius) mee aan het regionale Buurttaalproject. • Bijna 400 basisschoolleerlingen uit Oude IJsselstreek en Realschule uit Alpen (D) hebben deelgenomen aan het project Wijzer met IJzer in 2016. • Samen met de gemeente Oost Gelre hebben we deelgenomen aan het concept Starters4community. Dit heeft geresulteerd in het aantoonbaar verder helpen van enkele initiatieven en de ontwikkeling van jonge starters. Maar liefst negen van de tien deelnemers heeft dankzij het traject een baan gevonden in de Achterhoek. • Wij werken met RMC Achterhoek (Regionale meld- en coördinatiefunctie) samen met scholen en jeugdhulporganisaties aan de bestrijding van schoolverzuim en schooluitval. Het percentage voortijdig schoolverlaters is in onze regio na jaren van terugdringen, nu nog verder gedaald naar 1,2 %. Hiermee staat de regio landelijk gezien op de 3e plek. 	
--	--	--	---	--

Thema 3. Duurzaamheid

Maatschappelijk effect:				
<ul style="list-style-type: none"> • 50% CO2 reductie in 2020 • Duurzaamheid en energietransitie heeft een positief effect op de economische ontwikkeling in de gemeente • We realiseren een forse energiereductie 				
	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
3.1	We zijn energieneutraal in 2030 en realiseren 50% CO2 reductie in 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van de activiteiten in het kader van de Beleidsnota 'tijd voor nieuwe energie'. Doorgaan met verduurzamen van gemeentelijke gebouwen, daar waar dit bij groot onderhoudswerkzaamheden mogelijk is. • Ontwikkelen van een nieuwe regionale uitvoeringsagenda om een inhaalslag te maken op het behalen van de doelstelling. • Bijdragen aan initiatieven op het gebied van duurzaamheid van inwoners en ondernemers. • Stimuleren verduurzaming bij inwoners door subsidieregeling woningisolatie, energieloket VerduurSaam, kennisoverdracht inzake zonnepanelen, ondersteunen initiatieven Agem. 	<ul style="list-style-type: none"> • De Regionale Uitvoeringsagenda Duurzame Energie Achterhoek is ter kennisgeving in het college geweest. • De invulling van de duurzaamheidsagenda wordt herzien (door de motie van november 2016). Regionaal is ingezet op een energiefonds (opwekken van duurzame energie) en een energieloket (besparingen). Oude IJsselstreek bereidt een eigen duurzaamheidsagenda 2017 voor. • Er zijn prille initiatieven van groepen inwoners in Netterden en Megchelen geweest om de dorpen energieneutraal te maken. • Het bestemmingsplan, de omgevingsvergunning en een Wabo projectbesluit voor het windpark Den Tol komen in 2017 opnieuw ter besluitvorming in de raad. • De pilot 'Zon op Erf' loopt, er zijn 3 deelnemers uit de gemeente. • In samenwerking met het Energieloket is een informatieavond geweest over Slimme Meters in Terborg. Er waren een dertigtal geïnteresseerden. • We hebben ons georiënteerd op nieuwe initiatieven op het gebied van opwekking van wind- en zonne-energieprojecten. Er zijn meerdere projecten die in een voorstadium zitten. 	

		<ul style="list-style-type: none"> Invoering Keurmerk Cittaslow 	<ul style="list-style-type: none"> We hebben de inkoop van groene en zoveel mogelijk lokaal geproduceerde energie voorbereid voor de gemeente vanaf 2018. De AGEM kan via investering deze energie inkopen en leveren aan de gemeenten in de Achterhoek. Er is nog geen definitief besluit genomen. We hebben sporthal De IJsselweide in november in gebruik gegeven, waarin een aantal duurzame energieconcepten zijn gerealiseerd. We hebben besloten voorlopig niet in te zetten op toetreding tot het Cittaslow-netwerk, maar om samen met de gemeente Aalten en de Provincie een Voedselcoördinator aan te trekken om een impuls te geven aan lokaal voedselbeleid. 	
--	--	--	---	---

Thema 4. Bereikbaarheid

Maatschappelijk effect:

- Concrete samenwerking met Duitsland op het gebied van economie, toerisme, onderwijs en bereikbaarheid
- We dragen bij aan een goede bereikbaarheid en mobiliteit van inwoners en bedrijven

	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
4.1	Een goede bereikbaarheid zowel binnen de regio als over de grens is een basisvoorwaarde	<ul style="list-style-type: none"> Stimuleren van verbeteringen van de N18/A18, dubbelspoor en een nieuwe afrit A3 bij Netterden. Aandacht voor verbetering van de bereikbaarheid per openbaar vervoer van Duitse steden in de regio. Stimuleren van initiatieven naar samenhangende mobiliteitsvoorzieningen. Vaststellen van het beleid Basismobiliteit en vervolgens uitvoering geven aan dit beleid. 	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek 'tweede fase N18' is opgestart met Achterhoekse gemeenten en provincie Gelderland. Dit wordt afgerond in de 1e helft 2017. Er wordt continu gewerkt aan een robuustere spoorlijn Arnhem-Winterswijk. Er komt meer dubbelspoor. Er is gestart met de aanleg van de A3 op- en afrit Emmerich-Ost bij Netterden. Montferland verkent samen met ons een nieuwe verbindingsweg A3-Meilandsedijk (N816 Ulft – 's-Heerenberg). Achterhoeks vervoersysteem ZOOV (voorheen Regiotaxi Gelderland) is opgezet in 2016 (beleidsimplementatie), om per 1-1-2017 te starten. Nieuw is dat Wmo-reizigers ook van/naar Duitsland kunnen reizen (binnen reisbereik). 	

	<ul style="list-style-type: none"> Afronden van de pilot dorpsauto. 	<ul style="list-style-type: none"> De dorpsauto's Breedenbroek en Netterden zijn ingezet in 2016. In het voorjaar 2017 vindt er een evaluatie plaats. Dan wordt bepaald óf en zo ja, hoe deze initiatieven voortgezet kunnen worden. 	
--	--	---	--

Thema 5. Internationale betrekkingen

Maatschappelijk effect:

- Concrete samenwerking met Duitsland op het gebied van economie, toerisme, onderwijs en bereikbaarheid

	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
5.1	Grensoverschrijdende samenwerking versterken	<ul style="list-style-type: none"> Inzet op grensoverschrijdende samenwerking, door ondersteuning van het kennisniveau voor ondernemers en werkzoekenden (netwerkbureau NL-D), verbinden van Achterhoekse ondernemers en Duitse studenten, kennisoverdracht door grensoverschrijdende uitwisseling van medewerkers en het stimuleren van de grensoverschrijdende arbeidsmarkt. In samenhang met Duitse partners (Bocholt, Euregio ed.) afstemming zoeken op verschillende maatschappelijke gebieden, om hiermee voor ons de Duitse markt te ontsluiten. Maar ook andersom, Nederlandse jongeren betrekken bij Duitse markt en Achterhoek ontsluiten voor Duitse ondernemers. 	<ul style="list-style-type: none"> Het Internationaal Netwerkburo is opgericht. Er is een matchmaker aangesteld om ondernemers aan beide kanten van de grens te informeren naar de mogelijkheden van grensoverschrijdend ondernemen. De Matchmaker is in het najaar van 2016 gestart met zijn werkzaamheden. Er zijn gesprekken gevoerd met ondernemers, echter voor concrete matches is het te vroeg. In 2017 wordt hier vervolg aan gegeven. Wij zien grensoverschrijdende samenwerking met name als een regionale aangelegenheid. Eind 2016 hebben wij deelgenomen aan het initiatief Grenzhoppers. Deze groep bestaande uit Duitse en Nederlandse ambtenaren (Achterhoek en Borken) is gevormd om zich concreet bezig te houden met de realisatie van grensoverschrijdende projecten. Het initiatief bevindt zich in een begin stadium. Grensoverschrijdende samenwerking is lange tijd geen actueel thema geweest. 	

			<p>Sinds de verschijning van de publicaties 'Atlas van Kansen voor de grensregio Achterhoek-Borken' (2012) en 'Groeien aan de Grens' (2014) is er een verhoogd urgentiegevoel ontstaan om de grensoverschrijdende samenwerking te stimuleren. Met name op het gebied van economie en arbeidsmarkt. De oprichting van het Netwerkburo en deelname aan het initiatief Grenzhoppers hebben gezorgd voor een versterking van grensoverschrijdende samenwerking.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De gemeente heeft sinds lange tijd banden met de gemeente Boukombé en sinds kort ook met Toukountouna in Benin. De interventie is in samenwerking met de VNG-internationaal. Het programma LGCP (Local Government Capacity Programme) is eind 2016 succesvol afgerond. LGCP richt zich op het versterken van het lokale bestuur. Begin 2017 volgt de evaluatie en wordt door VNG-i bekeken of er een vervolg komt. • Wij hebben bij de Ring van Europese IJzersteden geopperd om de uitwisseling van kennis en ervaring breder te zien dan alleen het thema ijzer. Daarnaast zijn wij gestart om de gemeentelijke deelname aan de Ring breder in lokale samenleving in te bedden. 	
--	--	--	--	--

Wat heeft het gekost?

-/- is nadeel

Programma 3	Rekening 2015	Begroot 2016 voor wijziging	Begroot 2016 na wijziging	Gerealiseerd 2016	Afwijking (tov begroot voor wijziging)
Baten	564.998	522.568	2.664.242	2.577.920	2.055.352
Lasten	5.309.416	5.917.424	6.032.480	5.511.669	405.755
Saldo	-4.744.418	-5.394.856	-3.368.238	-2.933.749	2.461.107

Belangrijkste afwijkingen:

- *Leerlingenvervoer (N 93.000)*
Door een nieuwe aanbesteding voor één schooljaar, ontstond er een incidenteel nadeel.
- *Kinderopvang (V 84.000)*
Door harmonisatie peuterspeelzaalwerk en kinderopvang, zijn de kosten lager. Daarnaast is er een terugvordering teveel betaalde subsidie peuterspeelzaalwerk.
- *Economische zaken (V 70.000)*
Niet alle middelen voor stimulering arbeidsmarkt zijn benut. Daarnaast is er een voordeel vanuit de GR Regio Achterhoek door onder andere doorschuif btw.
- *Opheffen bestemmingsreserves (V 2.071.000)*
Met de 2e berap zijn de bestemmingsreserves voor het dekken van kapitaallasten opgeheven. De reserves, behorende bij programma 3, zijn toegevoegd aan dit programma, waardoor dit een voordeel laat zien op de baten. Vervolgens zijn deze middelen toegevoegd aan de algemene reserve. Dit is zichtbaar in programma 4.

PROGRAMMA 4 De dienstverlenende gemeente

Wat wilden we bereiken?

Missie/visie

De rol van de gemeente is veranderd. Niet langer denkt het college voor of namens inwoners, bedrijven of instanties, maar probeert te faciliteren waar mogelijk.

Thema's

1. Dienstverlening
2. Veilig en schoon

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Thema 1. Dienstverlening

Maatschappelijk effect:				
<ul style="list-style-type: none"> De gemeentelijke dienstverlening is voor de inwoner toegankelijk, begrijpelijk en rechtmatig 				
	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
1.1	Verbetering (persoonlijke en digitale) dienstverlening	<ul style="list-style-type: none"> Het inrichten van een webcare team (team van medewerkers die via social media contact hebben met inwoners via twitter, facebook, etc. Daarnaast houden ze de website actueel). Het versterken van het team Frontoffice (uitbreiden van kennis, onderlinge samenwerking en werkprocessen) met als doel meer vragen direct af te kunnen handelen. Het verder ontwikkelen van de gemeentelijke website, o.a. ten aanzien van de landelijke webrichtlijnen. Het uitvoeren van landelijke richtlijnen, zoals inrichting basisregistraties Grote Topografie en de WOZ. 	<ul style="list-style-type: none"> Het team webcare wordt begeleid in haar ontwikkeling bij het reageren op berichten en de manier waarop. Het inrichten van het webcareteam is gerealiseerd. Eind 2016 constateren we dat er veel gebruik gemaakt wordt van onze social media kanalen. Het heeft ook een positief effect op de snelheid waarmee we vragen beantwoorden. Eind 2016 is een stagiaire gestart om de social media strategie te actualiseren. Deze wordt in het voorjaar van 2017 opgeleverd Het versterken van het team Frontoffice is in gang gezet, maar is nog niet gerealiseerd. Het team Frontoffice is gestart met onderlinge kennisuitwisseling. De collega's van het TIC (telefonisch informatiecentrum) hebben stage gelopen bij de collega's van Burgerzaken. De website is verder ontwikkeld met productinformatie en het aanbieden van digitale producten. Het afstemmen op de landelijke richtlijnen van toegankelijkheid is niet gerealiseerd en is doorgeschoven naar 2017. Met gemeente Doetinchem zijn afspraken gemaakt rond het beheer van de Basisregistratie Grote Topografie (BGT). De verwachting is dat begin 2017 de aansluiting op de landelijke voorziening rond is. Naast het optimaliseren van de werkprocessen rond de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) zijn medewerkers vrij gemaakt om toezicht te houden. Het uitvoeren van de landelijke richtlijnen ten aanzien van de basisregistraties is gerealiseerd. Ook zijn er andere werkafspraken gemaakt om de BAG ook in de toekomst actueel te houden. 	

1.2	Interne processen optimaliseren	<ul style="list-style-type: none"> De LEAN methodiek verder inzetten om de werkprocessen te optimaliseren. Afronden van de implementatie van het zaakstelsel (zaakgericht werken). 	<ul style="list-style-type: none"> Het verder inzetten van de LEAN methodiek is gerealiseerd. De werkprocessen die met LEAN zijn ingericht en ook ondersteund worden door zaaktypes zijn: aanvragen subsidies, leerlingenvervoer en P&O processen. Implementatie van het zaakstelsel vordert minder snel dan verwacht. De oorzaak hiervan ligt in het feit dat er medewerkers er minder uren in kunnen steken.. Het afronden van de implementatie van het zaakstelsel is niet gerealiseerd. De planning is dat het eind 2017 is afgerond. 	
-----	---------------------------------	--	---	--

Thema 2. Veilig en schoon

Maatschappelijk effect:				
<ul style="list-style-type: none"> Inwoners ervaren Oude IJsselstreek als veilig en schoon 				
	Doel	Activiteiten	Resultaat 2016	Doel bereikt
2.1	Een schone gemeente door een doelmatige afvalinzameling	<ul style="list-style-type: none"> Implementeren van het afvalstoffenbeleidsplan dat in 2015 is vastgesteld. 	<ul style="list-style-type: none"> De geplande onderdelen van de implementatie van het afvalstoffenbeleidsplan zijn gerealiseerd: <ul style="list-style-type: none"> De aanbesteding voor de levering van nieuwe containers is afgerond. Alle inwoners (laagbouw) hebben nieuwe containers gekregen en de oude containers zijn ingenomen. Voor gestapelde bouw zijn maatwerk oplossingen afgesproken. Er is een communicatiebureau geselecteerd en de afvalscheidingscampagne is van start gegaan. Een website www.soortbijsoort.nl is gelanceerd. De voorbereidingen voor het afsluiten van de verzamelcontainers zijn gestart. Er zijn 6 ondergrondse containers geplaatst voor oud papier.. We faciliteren scholen bij het scheiden van afval. We oriënteren ons op de verschillende inzamelorganisaties. Zoals in de 2e berap gemeld is er een overeenkomst met stichting Oud Papier gerealiseerd en is de aanbesteding voor het inzamelen van oud papier in gang gezet. 	
2.2	Oude IJsselstreek is veilig	<ul style="list-style-type: none"> Bij problemen direct met betrokkenen zoeken naar mogelijke oplossingen, vanuit zo weinig mogelijk 	<ul style="list-style-type: none"> Zoals in de 2e berap gemeld is het aantal deelnemers aan burgernet verhoogd met bijna 13%. 	

		regels. Maar de regels die gezamenlijk zijn opgesteld, handhaven we wel strikt.	<ul style="list-style-type: none"> In het laatste kwartaal is de participatie aan de veiligheidskamer voor casuïstiek en screening verbeterd. Fysiek is aansluiting gezocht bij de Veiligheidskamer Achterhoek Inventarisatie van alle buurtwhatsapp-groepen in onze gemeente heeft plaatsgevonden. Invoering van het Digitaal Opkopers Register (DOR), het geven van voorlichting en campagnes zijn gericht op het terugbrengen van het aantal woninginbraken. Het nieuwe handhavingsbeleid en de benodigde formatie is uitgesteld tot het eerste kwartaal van 2017. Het actualiseren van het huidige Coffeeshopbeleid is doorgeschoven naar 2017, vanwege het vertrek van de beleidsmedewerker AOV. 	
--	--	---	--	--

Wat heeft het gekost?

-/- is nadeel

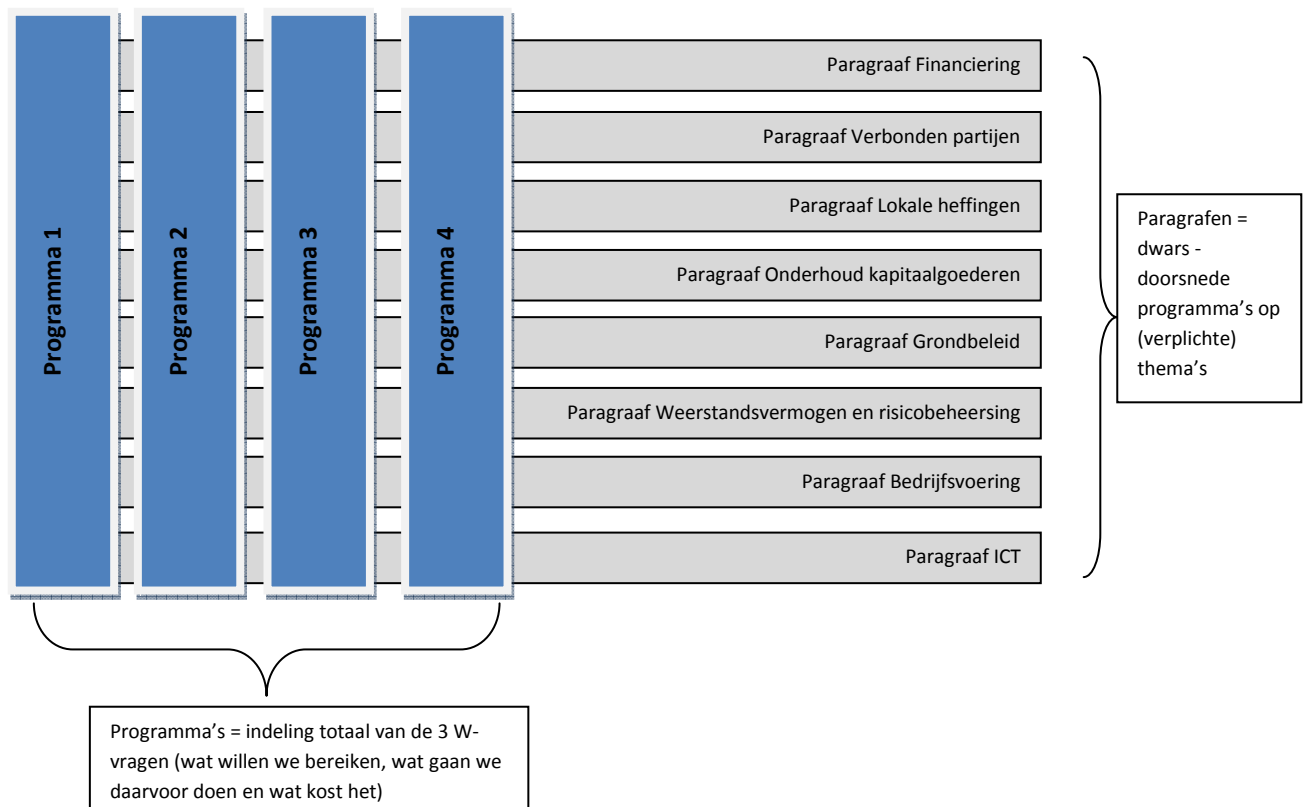
Programma 4	Rekening 2015	Begroot 2016 voor wijziging	Begroot 2016 na wijziging	Gerealiseerd 2016	Afwijking (tov begroot voor wijziging)
Baten	5.889.670	6.239.992	7.233.992	6.737.763	497.771
Lasten	18.293.584	15.744.315	24.220.481	24.936.627	-9.192.312
Algemene dekkingsmiddelen	63.175.459	63.461.812	64.939.016	64.953.898	1.492.086
Saldo	-12.403.914	-9.504.323	-16.986.489	-18.198.864	-7.202.455

Belangrijkste afwijkingen:

- Personeelslasten (N 3.194.000)*
 - Vorming voorziening N 2.268.000
 - Extra kosten bestuurlijke crisis N 181.000
 - Vrijval voorziening V 350.000
 - Lagere uitgaven personeelsbegroting V 620.000
 - Hogere pensioenverplichtingen N 808.000
 - Invoering individueel keuze budget (vakantiegeldverplichting N 540.000
 - Cao- en pensioenstijging N 367.000
- Algemene uitkering (V 641.000)*
De circulaire gaven hogere inkomsten dan begroot.
- Dividenden (N 245.000)*
Betreft een lagere dividenduitkering
- Afschrijvingen en kapitaallasten (V 1.029.000)*
Door de gewijzigde afschrijvingssystematiek is er een voordeel op de afschrijvingen.
- VNOG (V 350.000)*
Door opheffing van de bestemmingsreserves van de VNOG heeft Oude IJsselstreek 350.000 ontvangen.
- Opheffen bestemmingsreserves (N 5.334.000)*
De opgeheven bestemmingsreserves zijn toegevoegd aan de algemene reserve.

Hoofdstuk 2 Paragrafen

In de paragrafen geven we een dwarsdoorsnede van de begroting op een aantal onderwerpen door alle programma's heen. Dit betekent dat hier algemene beleidsregels worden geformuleerd die doorwerken in verschillende programma's. Het is dan ook mogelijk dat er doublures ontstaan met hetgeen gemeld is in de programma's zelf. Zeven paragrafen zijn verplicht. De gemeente is vrij om extra paragrafen toe te voegen. Oude IJsselstreek heeft ICT als extra paragraaf toegevoegd.

2.1 Paragraaf Financiering

Inleiding

De paragraaf financiering geeft inzicht in de financieringspositie en de beheersing van de risico's die aanwezig kunnen zijn bij het aantrekken en/of uitzetten (uitlenen) van middelen (geld). In deze paragraaf brengen we de kansen en risico's rond financiering in beeld.

Beleid

Bij het aantrekken en uitzetten van geld is het van belang dat slechts beperkt risico wordt genomen. De belangrijkste kaders hierover zijn opgenomen in de volgende beleidsdocumenten:

- Financiële verordening, artikel 212 (2016)
- Treasurystatuut (2017)
Het treasurystatuut is bij besluit in 2017 (met terugwerkende kracht vanaf 2016) vastgesteld door de Raad. Het treasurystatuut is de vertaling van het door de gemeente gehanteerde treasurybeleid. In dit statuut zijn de doelstellingen, richtlijnen en limieten van het beleid vastgesteld. Doel van het treasurybeleid is enerzijds om op een verantwoorde wijze een zo goed (lees: hoog) mogelijk rendement te maken op belegde gelden. Anderzijds is het doel om op een verantwoorde wijze gelden aan te trekken tegen een zo aantrekkelijk (lees: laag) mogelijke rente. Kort gezegd levert een actief en gedegen treasurybeleid de gemeente juist geld op, respectievelijk bespaart het de gemeente geld.
- Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido).
Op de bepalingen in deze wet berust het treasurystatuut. Het uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van risico's. Het doel is om doelmatig en doeltreffend om te gaan met de beschikbare financiële middelen.

Financiering

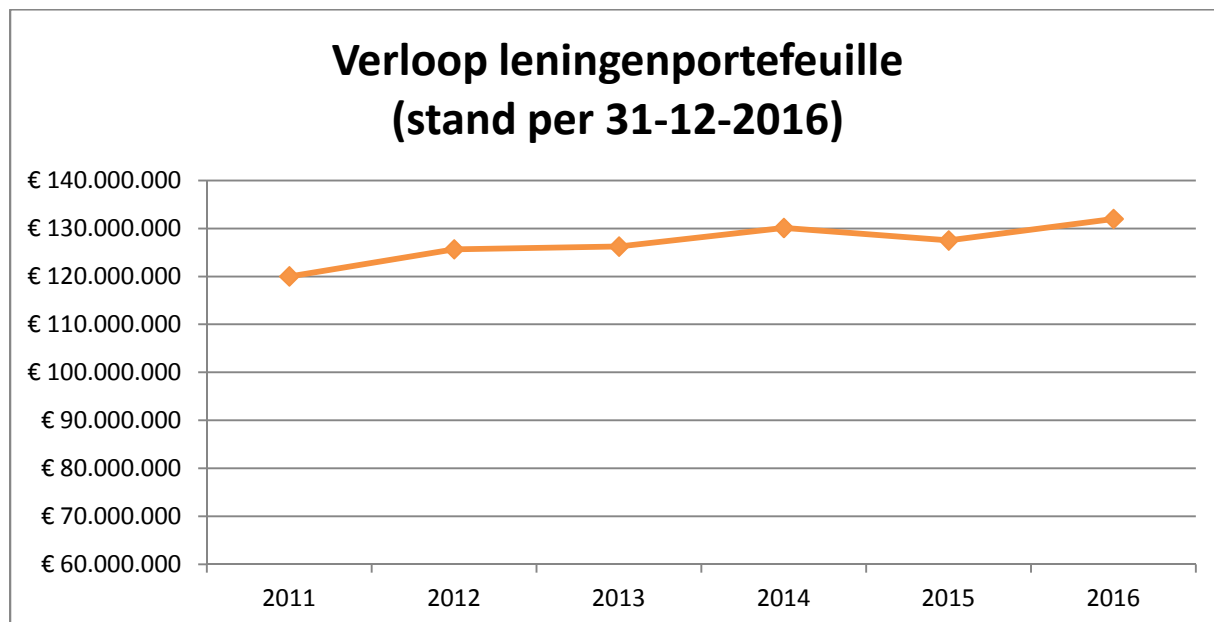
Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte is het verschil tussen de boekwaarde van de investeringen en de vaste financieringsmiddelen. Deze zijn terug te vinden op de balans. Onder vaste financieringsmiddelen verstaan we de reserves en voorzieningen plus de vaste geldleningen. Hierbij houden we rekening met investeringen waartoe is besloten (nieuwe investeringen). Een eventueel financieringstekort wordt opgevangen door het opnemen van kasgeld (tot de kasgeldlimiet – zie onder kasgeldlimiet-). Voor het overige deel wordt een vaste geldlening aangetrokken. Dit jaar is er sprake van een financieringsoverschot. Dit komt doordat ook de bouwgrondexploitaties/voorraden met lang geld gefinancierd worden. Deze posten vallen niet onder de boekwaarde van de investeringen.

Financieringstekort (x 1.000)	31-12-2016
Financieringsbehoefte	
Boekwaarde (im)materiële vaste activa	144.123
Boekwaarde financiële vaste activa	16.179
Totaal financieringsbehoefte	160.302
Financieringsmiddelen	
Reserves inclusief jaarrekeningresultaat	27.497
Voorzieningen	7.667
Vaste geldleningen	131.998
Totaal financieringsmiddelen	167.162
Financieringsoverschot	6.860

Leningenportefeuille

De gemeente heeft behoefte aan externe financiering voor het herfinancieren van de huidige (aflopende) geldleningen, voor het bekostigen van investeringen en voor tijdelijke liquiditeitsbehoeften van de exploitatie uitgaven.

Leningenportefeuille (x 1.000)	2016
Stand leningen per 1 januari	127.510
Reguliere aflossingen	13.512
Nieuwe leningen*	18.000
Stand leningen per 31 december	131.998

* De vaste geldlening van € 18 mln in 2016 is afgesloten op 30-12-2016

Ten opzichte van de begroting 2016 is dit 12 mln lager. Dit komt, doordat er voor 12 mln aan investeringen nog niet in 2016 is gerealiseerd. Deze investeringen worden in 2017 (en verder) uitgevoerd.

Activa

De activa bestaan uit investeringen met maatschappelijk nut en investeringen met economisch nut. Investerings die kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. Investerings met maatschappelijk nut hebben geen mogelijkheid tot het verwerven van inkomsten, zoals wegen en bruggen.

Op het moment dat een investering wordt gedaan, worden de kapitaallasten berekend en meegenomen in de exploitatie. De kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving. Als de investering helemaal is afgeschreven (bijvoorbeeld na 10 jaar), vallen de afschrijvingslasten vrij. Elk jaar hebben we daardoor zogenaamde 'vrijval' in de afschrijving. In de begroting 2016 is vastgesteld om de jaarlijkse nieuwe kapitaallasten te verlagen van € 600.000 naar € 370.000 in 2016 én vanaf 2017 terug te brengen naar € 200.000 per jaar. Op deze manier maken we de omslag naar een lagere leningenportefeuille.

Projecten/investeringen

In het afgelopen jaar zijn een aantal projecten gestart of inmiddels gerealiseerd waarvoor de leningen zijn aangetrokken. Een aantal grote projecten > € 750.000 worden hieronder genoemd.

- Sportpark de IJsselweide, (sporthal, sportvelden, atletiekbaan)
- Aanschaf nieuw containersysteem VANG
- Transformatie Akkermansweide Terborg,
- Riolering, straatwerk en openbare ruimte Vogelbuurt Ulft

De totale opsomming van alle investeringen staan onder de toelichting op de balans, Vaste activa.

Risicobeheer

Wij zijn als gemeente voor onze uitgaven afhankelijk van externe financiering. De gemeente leent alleen geld voor de uitvoering van gemeentelijke taken binnen de kaders van de Wet Fido en het treasury statuut. Er is sprake van totaal financiering; de gemeente trekt geen financiering aan voor specifieke projecten. Totaal financiering houdt in dat de gemeente alle uitgaven samen financiert. Deze wijze van financiering leidt tot eenvoud en efficiency. De gemeente gebruikt bij de financiering geen ingewikkelde financiële producten, zoals derivaten. In de Wet Fido zijn kaders opgenomen ter beperking van het renterisico op de netto vlottende schuld (kasgeldlimiet) en het renterisico op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

Om het risico van kortlopende financiering te beperken is in de Wet Fido de kasgeldlimiet vastgesteld. De kasgeldlimiet is een vastgesteld percentage berekend over de lastenkant van de begroting. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5 % van het begrotingstotaal. We sluiten een langlopende lening af zodra de hoogte van de kortgeldleningen de kasgeldlimiet met een derde opeenvolgende kwartaal overschrijdt. Wij benutten het kasgeldlimiet zo maximaal mogelijk, aangezien de rente voor kortlopende leningen zeer laag is. In 2016 was het rentepercentage zelfs negatief, waardoor we rente ontvingen.

Kasgeldlimiet (x 1.000)	2016
Begrotingstotaal per 1 januari 2016	88.594
Vastgesteld percentage	8,5%
Kasgeldlimiet	7.531
Gemiddeld opgenomen kortlopende leningen	8.041
Ruimte (-)	-510

Renterisiconorm

Op grond van de Wet Fido is voor gemeenten de zogenaamde renterisiconorm ingesteld. Doel hiervan is dat gemeenten hun leningenportefeuille zodanig spreiden, dat de renterisico's gelijkmatig over de jaren worden gespreid ingeval van herfinanciering en renteherziening van geldleningen. De renterisiconorm geeft een aanwijzing voor de gevoeligheid van de gemeente voor veranderingen in de rente.

De renterisiconorm is gesteld op 20% van het begrotingstotaal per 1 januari. Daar wordt het berekende renterisico op de vaste schuld tegen af gezet. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm niet overtreffen. Onderstaand schema laat zien dat de renterisiconorm in 2016 niet is overschreden.

Renterisiconorm (x 1.000)	2016
Renterisiconorm	
Lasten begroting	88.594
Percentage risiconorm	20%
Totaal renterisiconorm	17.719
Aflossingen en renteherzieningen	
Reguliere aflossingen geldleningen	13.512
Geldleningen met renteherziening	0
<i>Totaal aflossingen en renteherzieningen</i>	13.512
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	4.207

2.2 Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn partijen waar de gemeente een bestuurlijke relatie mee heeft en waarin ze een financieel belang heeft. We hebben een zetel in het bestuur (vertegenwoordiging) of hebben stemrecht (door aandelen). Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die in geval van een faillissement achterblijven.

Beleid

Conform onze financiële verordening (verordening artikel 212), lichten we de verbonden partijen op hoofdlijnen toe in deze paragraaf. Het gaat hierbij om partijen met aanmerkelijk financieel belang (dit zijn partijen waar we minimaal € 50.000 per jaar aan bijdragen). De gemeente wil de beoogde maatschappelijke effecten, zoals geformuleerd in de programma's, zo goed mogelijk realiseren. In de meeste gevallen betekent dit dat we dit zelfstandig kunnen realiseren. In een aantal gevallen is samenwerking met anderen zinvol. Per verbonden partij zijn de doelstellingen, activiteiten, ontwikkelingen en risico's benoemd. Ook de financiën zijn bijgewerkt.

Verbonden partijen

Regio Achterhoek (Doetinchem)	
Relatie met de programma's	<ol style="list-style-type: none">1. De gemeente waar het goed wonen is2. Een leefbare gemeente3. De werkende gemeente4. De dienstverlenende gemeente
Doelstelling	<p>Regio Achterhoek is een samenwerkingsverband van acht Achterhoekse gemeenten. In opdracht van deze acht gemeenten zet de Regio Achterhoek zich in voor het gedeelde belang. De bijdrage voor de Achterhoek met zijn 289.000 inwoners, is het aangaan van de bovengemeentelijke uitdagingen op regionale schaal. Terwijl gemeenten zich – vanzelfsprekend – met name inspinnen voor eigen inwoners, kijkt de Regio Achterhoek over de gemeentelijke grenzen heen naar de belangen van de regio als geheel en dragen hiervoor verantwoordelijkheid.</p> <p>Gemeenschappelijke belangenbehartiging op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none">• Economie en arbeidsmarkt• Mobiliteit• Ruimtelijke ontwikkeling en Volkshuisvesting• Grensoverschrijdende samenwerking
Activiteiten	<p>Regio Achterhoek zet zich in voor een economisch sterke en aantrekkelijke regio die inspeelt op actuele maatschappelijk-economische uitdagingen, zoals de gevolgen van de demografische ontwikkelingen. De Regio Achterhoek voert hiertoe 5 taken uit (strategische kerntaken), waarbij het zwaartepunt ligt bij de eerste taak.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Belangenbehartiging en benutten externe betrekkingen (oa lobby, Achterhoeks Lentediner, Gebiedsopgave Achterhoek, Economische profilering, grensoverschrijdende samenwerking)2. Intergemeentelijke afstemming en betrekken gemeenteraden (oa doorontwikkeling regionale samenwerking, ondersteuning portefeuillehoudersoverleggen)3. Verbindingen leggen voor projecten (oa Achterhoek 2020 Jong)4. Organiseren inbreng in 30-samenwerking (Uitvoeringsagenda 2.0)5. Detachering aan stuurgroep Achterhoek 2020 (procesmanagement en ondersteuning stuurgroep Achterhoek 2020, aanspreekpunt projecten Achterhoek 2020) <p>De Achterhoek Agenda 2020 met de drie hoofdopgaven Werken, Wonen en Bereikbaarheid is daarbij leidend. De Regio heeft vooropgelopen bij de keuze voor een strategische focus op 'Smart Industry' / 'Smart Werken' in de Uitvoeringsagenda 2.0 2020. Daarnaast verricht de Regio nog de beheersmatige kerntaak nazorg stortplaatsen en de termijngebonden kerntaak uitvoeringsmaatregelen Besluit Woninggebonden Subsidies (BWS).</p>

Deelnemende partijen	<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Berkelland • Bronckhorst 	<ul style="list-style-type: none"> • Doetinchem • Oost Gelre • Oude IJsselstreek 	<ul style="list-style-type: none"> • Montferland • Winterswijk
Bestuurlijk belang	De gemeente bezet één zetel in het Algemeen Bestuur vanuit het college (portefeuillehouder regio). Periodiek vindt er een portefeuillehoudersoverleg plaats waarin bestuurders van alle deelnemende gemeenten plaatsnemen.		
Ontwikkelingen	<p>De gemeente Montferland heeft in 2016 voor het laatst deelgenomen aan de gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek. Vanaf 1 januari 2017 is Montferland geen onderdeel meer van de Regio Achterhoek en bestaat het thans uit zeven gemeenten.</p> <p>In 2016 is gestart met de doorontwikkeling van regionale samenwerking om de uitvoeringskracht van de gemeenten en Regio te versterken. Mede gelet op het uittreden van Montferland is ook een heroriëntatie nodig op bestuurlijke samenwerking. Er is een externe adviseur aan de slag gegaan om de doorontwikkeling verder uit te werken. Daarbij zijn ook de colleges en raden betrokken. Deze ontwikkeling vindt in 2017 zijn vervolg.</p>		
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	In 2016 is de procedure in gang gezet betreffende het uittreden van de gemeente Montferland uit de gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek. Voor 2017 zijn er geen financiële consequenties omdat Montferland voor dat jaar nog 100% van de bijdrage blijft betalen. Voor de begrotingen vanaf 2018 zal de afbouw van de bijdrage van Montferland gevolgen hebben. Hoe deze verwerkt worden in de begroting van de Regio en in de bijdragen van de andere gemeenten is nu nog niet duidelijk. Tegelijkertijd speelt ook de discussie rondom de doorontwikkeling van de Regio Achterhoek. De uitkomsten hiervan kunnen ook gevolgen hebben voor de begrotingen vanaf 2018 en verder.		

GGD Gelre IJssel (Zutphen)			
Relatie met de programma's	2. Een leefbare gemeente (sociaal domein) 4. De dienstverlenende gemeente		
Doelstelling	Het op regionaal niveau vaststellen en uitvoeren van gezondheidsbeleid. Dit betreft met name activiteiten op het gebied van preventie zoals gezondheidsbevorderende en –beschermende maatregelen.		
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Preventieve en uitvoerende taken vanuit de Wet publieke gezondheid, genoemd in de artikelen 2, 4, 5, 5a, 6 en 7. Dit betreft o.a. de taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg en preventieve ouderengezondheidszorg • Het uitbrengen van hygiëneadviezen aan instellingen • Het uitvoeren van inspecties bij kinderopvang als bedoeld in de Wet kinderopvang • Het uitbrengen van medisch milieukundige adviezen • Het vaccineren en voorlichten van reizigers • Het verrichten van taken op het terrein van de forensische geneeskunde • Overige uit te voeren taken op het terrein van de volksgezondheid die van een GGD verwacht mogen worden ten behoeve van gemeenten, personen, instellingen en organisaties 		
Deelnemende partijen	<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Apeldoorn • Berkelland • Bronckhorst • Brummen • Doetinchem • Elburg 	<ul style="list-style-type: none"> • Epe • Ermelo • Harderwijk • Hattem • Heerde • Lochem • Montferland • Nunspeet 	<ul style="list-style-type: none"> • Oldebroek • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Putten • Voorst • Winterswijk • Zutphen
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder volksgezondheid maakt vanuit het college van B&W deel uit van het algemeen bestuur.		

Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Voorafgaand aan de begroting ontvangt de gemeente een uitgangspuntennota. Met de uitgangspuntennota biedt de GGD meer kans aan gemeenten op sturing van de jaarlijkse begroting. • De gemeente Apeldoorn heeft besloten uit te treden uit de GGD-NOG voor het deel JGZ 5-19 jaar • De ontwikkelingen omtrent de toekomstige plek van de I-JGZ (integrale jeugdgezondheidszorg 0 t/m 19 jaar) zijn afgerond en besloten is dat zowel Yunio als de GGD – die beiden reeds lange tijd naar tevredenheid uitvoering geven aan de jeugdgezondheidszorg -daarin onze partners blijven en dat ingezet wordt op het beter stroomlijnen van processen.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	De beleidsvoornemens zijn gebaseerd op de strategische visie. Kern van deze visie is dat de gemeenten hebben gekozen voor een GGD die zich versterkt als een gemeentelijke gezondheidsdienst.

Stadsbank Oost Nederland (Enschede)			
Relatie met de programma's	2. Een leefbare gemeente (sociaal domein)		
Doelstelling	Op zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze: <ul style="list-style-type: none"> • voorzien in de behoefte aan sociaal geldelijk krediet; • regelen van schulden van personen in financiële moeilijkheden conform de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening; • voorzien in budgetbeheer. 		
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • kredietverlening • budgetbeheer • schuldhulpverlening • verzorgen van aanvragen wet schuldsanering natuurlijke personen 		
Deelnemende partijen	<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Almelo • Berkelland • Borne • Bronckhorst • Dinkelland • Enschede • Haaksbergen 	<ul style="list-style-type: none"> • Hellendoorn • Hengelo (O) • Hof van Twente • Lochem • Losser • Montferland • Oldenzaal • Oost Gelre 	<ul style="list-style-type: none"> • Oude IJsselstreek • Rijssen-Holtten • Tubbergen • Twenterand • Wierden • Winterwijk
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder sociale zaken is vanuit het college lid van het Algemeen Bestuur, een andere portefeuillehouder is plaatsvervangend lid. Met ingang van 2016 is dit een collegeregeling geworden.		
Ontwikkelingen	De Wet schuldhulpverlening is ingegaan per 1 juli 2012. In 2016 is verder vorm en inhoud gegeven aan het voeren van regie door Aanspreekpunten. Er zijn stappen gezet in de voorbereiding om de intake schuldienstverlening over te nemen. In algemene zin zien we een verslechterende financiële positie voor een deel van onze inwoners. Er wordt steeds vaker gebruik gemaakt van financiële ondersteuning om (dreigende) schulden op te lossen. Schuldhulpmaatjes en Stadsbank hebben te maken met stijgende aanvragen en stijgende kosten.		
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	De treasuryfunctie krijgt meer inhoud. De in gang gezette registratie en verantwoording van de geldstroom zal een vast onderdeel gaan vormen van bestuurlijke rapportages via de financiële administratie (Backoffice). In 2017 zetten we de ontwikkeling die we hebben gemaakt met de Aanspreekpunten door.		

Laborijn (Doetinchem) (fusie Wedeo en ISWI per 1 januari 2016)	
Relatie met de programma's	2. Een leefbare gemeente (sociaal domein)
Doelstelling	<p>Uitvoering Wet Sociale Werkvoorziening (WSW oud) inhoudende dat personen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden geholpen zich te ontwikkelen binnen hun mogelijkheden.</p> <p>De Uitvoering van de Wet Werk en Bijstand en de daaruit voortvloeiende besluiten en regelingen. Eveneens voert Laborijn regelingen uit op het terrein van inkomensvoorzieningen ten behoeve van specifieke doelgroepen, zoals jongeren en zelfstandigen. De regionale sociale recherche is bij Laborijn ondergebracht. Tot slot voert Laborijn de Wet participatiebudget uit, alsook de Wet inburgering, volwasseneneducatie en re-integratie.</p> <p>De centrale doelstelling is werkzoekenden zo snel mogelijk laten uitstromen naar duurzaam regulier werk en de arbeidsparticipatie te bevorderen.</p>
Activiteiten	<p>Conform de prestatieafspraken met de gemeente:</p> <ul style="list-style-type: none"> • begeleid werken; • beschut werken; • detachering van mensen in de WSW; • mensen begeleiden naar de voor hen hoogst haalbare positie op de werkladder. <p>Diverse re-integratie-instrumenten, zoals scholing, loonkostensubsidies en workfirstprojecten. Laborijn heeft een eigen werk - leerbedrijf.</p>
Deelnemende partijen	Gemeenten Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek
Bestuurlijk belang	Laborijn is een collegeregeling. Vanuit het college van B&W zijn twee wethouders lid van het Algemeen Bestuur. De portefeuillehouder Participatiewet is lid van het Dagelijks Bestuur.
Ontwikkelingen	De Participatiewet die de onderkant van de arbeidsmarkt op een andere manier zal invullen, is ingegaan per 1 januari 2015. In 2016 zijn Wedeo als ISWI, samen met Werk en Inkomen gemeente Doetinchem, gefuseerd tot Laborijn. In 2016 is duidelijk geworden dat ook de gemeente Aalten per 1 januari 2017 zal intreden in de Gemeenschappelijke Regeling.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	De middelen van het rijk zijn ontoereikend. Door een stijging van het aantal bijstandsvragers moet er extra autonoom budget worden vrijgemaakt. De fusieorganisatie moet budget inverdiene. Hier wordt in 2016 verder aan gewerkt. Over 2016 is een Vangnet uitkering aangevraagd bij het Rijk.

Erfgoed Centrum Achterhoek Liemers (Doetinchem)	
Relatie met de programma's	2. Een leefbare gemeente (sociaal domein)
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van alle wettelijke archieftaken voor de bij de Regio Achterhoek aangesloten (8) gemeenten. • Uitvoeren van de zogenoemde "Staring-taken" (diensten op het gebied van behoud van en onderzoek naar streekcultuur en –historie). Voor 15 gemeenten in Achterhoek en Liemers.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • het overeenkomstig de Archiefwet beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van archiefbewaarplaatsen van de deelnemende overheidslichamen; • het toezicht door de streekarchivaris op het beheer van de niet naar de centrale archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de (8) gemeenten in de Achterhoek; • het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en de Liemers in de ruimste zin van het woord.
Deelnemende partijen	De 15 gemeenten in de Achterhoek (8) en Liemers.

Bestuurlijk belang	De wethouder voor Cultuur heeft namens Oude IJsselstreek zitting in het Algemeen Bestuur.
Ontwikkelingen	Het ECAL heeft te maken met verdere digitalisering. Hiertoe loopt een project om te onderzoeken hoe hier het beste invulling aan gegeven kan worden: het E-depot. Door bezuinigingsvraagstukken moet het ECAL wel kritisch kijken naar haar werkzaamheden en mogelijk keuzes maken om bepaalde taken soberder of niet meer te doen of op een andere manier te financieren. Mogelijk gaat ook de gemeente Lochem aansluiten in de GR.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	geen.

Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland (Apeldoorn)			
Relatie met de programma's	4. De dienstverlenende gemeente		
Doelstelling	Het gemeenschappelijk en op regionaal niveau uitvoeren van veiligheidsbeleid, specifiek gericht op brandweertaken, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en multidisciplinaire samenwerking, zowel preventief als repressief.		
Activiteiten	<ol style="list-style-type: none"> inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; adviseren van het college van burgemeester en wethouders over; <ul style="list-style-type: none"> het voorkomen, beperken en bestrijden van brand; het beperken van brandgevaar; het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt; het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand. voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing; instellen en in stand houden van een brandweer; instellen en in stand houden van een GHOR; voorzien in de meldkamerfunctie; aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de eerder genoemde taken. 		
Deelnemende partijen	<ul style="list-style-type: none"> Aalten Apeldoorn Berkelland Bronckhorst Brummen Doetinchem Elburg Epe 	<ul style="list-style-type: none"> Ermelo Harderwijk Hatterij Heerde Lochem Montferland Nunspeet Oldebroek 	<ul style="list-style-type: none"> Oost Gelre Oude IJsselstreek Putten Voorst Winterswijk Zutphen
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in het Algemeen Bestuur.		
Ontwikkelingen	<p>Door in 2016 uitvoering te geven aan VNOG risicogericht is de VNOG-organisatie omgevormd naar een nieuwe organisatie die per 1 januari 2017 staat. Daarbij is de omslag gemaakt van een gebiedsgerichte naar themagerichte werkwijze. Met als insteek een sobere en doelmatige organisatie. Ondertussen wordt ook gekeken naar innovatieve ontwikkelingen en modernisering die op termijn tot besparingen kunnen leiden.</p> <p>De gemeenschappelijke regeling VNOG ligt ter wijziging voor.</p>		

Risico's en getroffen beheersmaatregelen	<p>Bij één gezamenlijke VNOG is sprake van een evenwicht tussen beleidsinhoud en financieel inzicht. De afdelingsstructuur van de nieuwe organisatie komt tot uitdrukking in de nieuwe programmastructuur. In de zero based begroting is de basis gelegd voor een 'nieuw evenwicht' in de begroting van de organisatie in relatie tot de afdelingen van de VNOG. De kadernota is een verder vervolg hierop, waarbij evenwicht wordt aangebracht in beleid en financiën gerelateerd aan de ambitie en doelen van de VNOG en de gesignaleerde nieuwe ontwikkelingen.</p> <p>Om blijvend aan haar opgave te kunnen voldoen is het noodzakelijk dat de VNOG anticipeert op maatschappelijke en technologische ontwikkelingen.</p>
--	---

Omgevingsdienst Achterhoek (Hengelo Gld.)			
Relatie met de programma's	4. De dienstverlenende gemeente		
Doelstelling	Het uitvoeren van omgevingsrecht conform de landelijke kwaliteitscriteria.		
Activiteiten	Vergunningverlening en handhaving op het gebied van milieuwetgeving en aanverwante specialismen.		
Deelnemende partijen	<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doetinchem • Lochem 	<ul style="list-style-type: none"> • Montferland • Oost-Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk 	<ul style="list-style-type: none"> • Zutphen • Provincie Gelderland
Bestuurlijk belang	<ul style="list-style-type: none"> • De Oda kent een dagelijks bestuur en een algemeen bestuur. De gemeente OIJ bezet één zetel in het dagelijks Bestuur. 		
Ontwikkelingen	<p>In 2016 is er-toegewerkt naar Output financiering. Aanvankelijk was het de bedoeling om per 1 januari 2016 hierop over te gaan, maar gelet op beperkte management- en (werk)procesinformatie was dit voorlopig uitgesteld. Per 1 januari 2017 gaat men over op deze outputfinanciering. Voor de gemeente OIJ is dit een voordeel van € 144.000,00.</p> <p>De 98% regel wordt in 2017 tegen het licht gehouden. Het merendeel van de partners vindt dat deze verlaagd dient te worden, waarbij 80 a 85% acceptabel zou zijn.</p> <p>Het productenboek is gereed en met instemming van de partners gaat deze gebruikt worden.</p>		
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	<p>De Omgevingsdienst Achterhoek is een uitvoeringsorganisatie die met de Gelderse Maat als uitgangspunt conform Wet- en regelgeving (incl. de zogenaamde 'VTH-criteria' (-Vergunnen, Toezicht (houden) en Handhaven-) uitvoering geeft aan wat formeel taken zijn van de deelnemende organisaties. Voor zover er sprake is van zelfstandige beleidsvoornemens hebben die hoofdzakelijk betrekking op het niveau van bedrijfsvoering.</p> <p>Er is een risico dat de ODA de komende jaren BTW moet gaan betalen. Dat zou de kosten voor de ODA met 21% doen stijgen. Op dit moment is het echter niet goed mogelijk een reële inschatting te geven van de waarschijnlijkheid van dit risico. De ontwikkelingen op dit gebied worden scherp in de gaten gehouden.</p> <p>Een ander risico is dat deelnemende gemeente(n) minder gaan afnemen als dan begroot door de ODA. Dan betekent dit dat een ieder tot een maximum van 98% dient bij te betalen.</p>		

Amphion (Doetinchem)	
Relatie met de programma's	2. Een leefbare gemeente (sociaal domein)
Doelstelling	Bieden van een breed cultureel theateraanbod in daarbij te onderscheiden kunstvormen. Realisatie van theater podiumplan Oost/Achterhoek met theaters in de Achterhoek.
Activiteiten	Theater en conferenties
Deelnemende partijen	Gemeenten Oude IJsselstreek, Aalten, Bronckhorst en Doetinchem.
Bestuurlijk belang	De wethouder Cultuur is vertegenwoordiger in Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De Raad van Commissarissen zijn inhoudelijk deskundigen uit de regio.
Financieel belang	Gemeente is aandeelhouder. De 25 aandelen hebben een boekwaarde van ongeveer € 450 per stuk.
Ontwikkelingen	Professioneel theaterprogramma Oost Gelderland.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	De opgezette beheerorganisatie zorgt voor het financieel management. Gemeenteraden hebben duidelijke grenzen bepaald en meegegeven aan Aandeelhouders (AVA). De geconstateerde gebreken aan de buitenmuur vormen een risico. Onderzocht wordt welke mogelijkheden er zijn om te komen tot een oplossing.

Verbonden partij	Bijdrage 2016	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat
		1-1-2016	31-12-2016	1-1-2016	31-12-2016	
Regio Achterhoek	174.183	1.004.000	2.009.000	4.886.175	4.271.687	34.000
GGD Noord en Oost Gelderland	542.224	2.948.000	2.825.000	3.042.000	3.228.000	-53.000
VNOG	1.797.818	5.569.000	1.597.000	35.365.000	4.498.200	-211.000
ODA	714.129	623.000	967.000	1.124.000	1.298.000	667.000
Stadsbank ON	353.094	1.890.900	1.698.300	17.900.700	18.794.800	-5.700
Laborijn	1.683.194	6.716.000	6.533.000	4.159.000	11.670.000	341.686
Erfgoedcentrum AL	153.102	129.213	94.068	753.452	920.109	-35.145
Totaal	5.417.744					

Deelnemingen

BNG Bank (Den Haag)	
Primair doel	Bankier van en voor overheden en instellingen met een maatschappelijk belang
Activiteiten	De strategische doelstelling van de bank is het behoud van substantiële marktaandelen in Nederlandse publieke en semipublieke domein en het behalen van een redelijk dividend voor de aandeelhouders
Deelnemende partijen	De Staat in houder van 50% procent van de aandelen, andere 50% is verdeeld onder gemeenten, provincies en hoogheemraadschap
Financieel	Wij bezitten 161.460 aandelen. In de jaarrekening is een dividend verantwoord van 164.689 over 2015. De netto winst over 2016 bedraagt 369 miljoen
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, de portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigd onze gemeente
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.
Alliander N.V. (Arnhem)	
Primair doel	Netwerkbedrijf dat verantwoordelijk is voor een groot deel van de energieleidingen in Nederland
Activiteiten	Kernactiviteit zijn het aansluiten van klanten op de energienetwerken en het distribueren van gas en elektriciteit
Deelnemende partijen	Provincie Gelderland en Noord Holland, Falcon BV en de gemeente Amsterdam bidden 75% van de aandelen. De overige 25% is verdeeld over 55 andere gemeenten
Financieel	Wij bezitten 580.414 aandelen. In de jaarrekening is een dividend verantwoord van 360.651 over 2015. De netto winst over 2016 bedraagt 282 miljoen
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, de portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigd onze gemeente
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.
Vitens (Utrecht)	
Primair doel	Drinkwaterbedrijf dat drinkwater levert aan 5,6 miljoen klanten
Activiteiten	Verantwoordelijkheid voor een gezonde en duurzame samenleving met zorg voor de bescherming van natuur en milieu
Deelnemende partijen	111 aandeelhouders bestaande uit provincies en gemeenten
Financieel	Wij bezitten 40.057 aandelen. In de jaarrekening is een dividend verantwoord van 153.418 over 2015. De netto winst over 2016 bedraagt 45 miljoen
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, de portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigd onze gemeente
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.

2.3 Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op zowel de heffingen waarvan de besteding is bestemd (rioolheffing, afvalstoffenheffing) als heffingen waarvan de besteding niet van te voren is bestemd (onroerende-zaakbelasting en toeristenbelasting). Uit het overzicht "algemene dekkingsmiddelen" blijkt overigens van welke omvang het budgettaire belang is van met name de niet-bestemde heffingen. Dat inzicht, gekoppeld aan het inzicht over omvang, werking en reikwijdte van de lokale heffingen is van belang, omdat de budgettaire positie van de gemeente mede wordt bepaald door de wijze waarop het lokale belastinginstrument wordt gehanteerd.

Beleid

Het beleid ten aanzien van de lokale belastingen is opgenomen in de in 2014 door de raad vastgestelde verordeningen. Om een goed overzicht te behouden in de actuele stand van zaken, stellen we jaarlijks een nieuwe verordening vast.

De gemeente Oude IJsselstreek kent de volgende gemeentelijke belastingen en heffingen:

Soort belasting/heffing	Toelichting
1. Gemeentelijke belastingen	Vanaf 2016 hebben wij het woonlastenprincipe los gelaten. De afvalstoffenheffing, reinigingsrechten en rioolrechten mogen maximaal 100% kostendekkend zijn.
a. afvalstoffenheffing	Afvalstoffenheffing wordt geheven van degene die gebruik maakt van een perceel ten aanzien waarvan de gemeente de verplichting heeft om daar afvalstoffen van huishoudelijke aard in te zamelen. Praktisch gezien komt het er op neer dat iedere huishouding bij moet dragen in de kosten die verbonden zijn aan de inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen.
b. onroerende zaakbelasting	De OZB bestaat in feite uit een tweetal heffingen, te weten: <ul style="list-style-type: none"> - een heffing van de zakelijk gerechtigde (veelal de eigenaar) van een onroerend goed waarop de heffing van toepassing is voor zowel woningen als zogenaamde niet-woningen; - een heffing van degene die als gebruiker van een zogenaamde niet-woning (veelal de huurder of de eigenaar) dient te worden aangemerkt van een onroerend goed waarop de heffing van toepassing is.
c. rioolheffing	De heffing van rioolheffing wordt opgebracht door de gebruiker (bewoner) van een op de riolering aangesloten pand. De jaarlijkse lasten ten aanzien van de riolering hebben, als gevolg van een grillig investeringsverloop, geen stabiel karakter. Daarom is er voor gekozen om ten behoeve van het product riolering een egalisatiefonds in het leven te roepen. Dit heeft als voordeel dat de jaarlijkse tariefsaanpassing voor meerdere jaren gelijkmatig kan verlopen. In het nieuwe Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) dat op 27 oktober 2016 is vastgesteld, zijn meerjarig de te treffen maatregelen opgenomen met de daarbij behorende bedragen.
2. Leges	Dit betreffen diverse gemeentelijke leges (voor bouwvergunningen, reisdocumenten, rijbewijzen, aanlegvergunningen kabels en leidingen)
3. Lijkbezorgingsrechten	Geheven voor gebruik algemene begraafplaatsen Varsseveld en Terborg
4. Marktgelden	Geheven voor het innemen van standplaatsen op de wekelijkse warenmarkten te Silvolde, Terborg, Ulft en Varsseveld
5. Reinigingsrechten	Dit recht is verschuldigd door bedrijven en instellingen die kleine hoeveelheden afval, passend in de gemeentelijke containers, aanbieden en die de gemeente hebben verzocht dit afval tijdens de normale inzamelingsactiviteiten mee te nemen.
6. Toeristenbelasting	Belastingheffing van personen die niet in de gemeentelijke bevolkingsadministratie zijn opgenomen, maar die tegen betaling/vergoeding verblijf houden door overnachtingen in bv hotels, pensions, vakantieonderkomens en mobiele kampeermiddelen.
7. Precariorechten	Geheven voor het gebruik maken van een met vergunning verleende standplaats op voor de openbare dienst bestemde gemeenteground.

Tarieven diverse heffingen	2015	2016
Onroerende-zaakbelastingen		
1. gebruikers van		
a. woningen	n.v.t.	n.v.t.
b. niet-woningen	0,12795%	0,14785%
2. eigenaren van		
a. woningen	0,15150%	0,16300%
b. niet woningen	0,15215%	0,17320%
Afvalstoffenheffing		
Meerpersoonshuishoudens	185,04	185,04
Eénpersoonshuishoudens	119,28	119,28
Rioolheffing		
Per aansluiting	229,08	239,04
Reinigingsrechten		
Grijze mini-container	180,00	180,00
Groene mini-container	99,00	99,00
Milieubox	42,00	42,00
Toeristenbelasting		
Per overnachting	1,09	1,12
Precariorechten		
dagtarief	11,50	11,85
jaartarief	481,00	495,00

Totaaloverzicht belastingen en heffingen (x 1.000)

Soort belasting/heffing	Werkelijk 2015	Raming 2016 (primitief)	Raming 2016 (na wijziging)	Werkelijk 2016
OZB woningen	4.774	5.197	5.247	5.266
OZB niet-woningen	1.940	2.141	2.141	2.143
Afvalstoffenheffing	2.780	2.768	2.768	2.797
Rioolheffing woningen	3.828	3.992	3.968	4.016
Rioolrecht bedrijven	190	190	215	215
Leges	1.024	835	835	989
Lijkbezorgingrechten	128	125	125	182
Marktgeden	17	25	25	18
Reinigingsrechten	53	50	50	52
Toeristenbelasting	128	143	128	126
Precariorechten	8	6	6	7
Totaal	14.870	15.472	15.508	15.811

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Inwoners met een laag inkomen kunnen kwijtschelding krijgen voor de aanslagen van de woonlasten. Bij de beoordeling van het verzoek vindt er een toets plaats naar inkomen en vermogen. De gemeente mag alleen kwijtschelding verlenen als het inkomen niet hoger ligt dan 100% van het bijstandsniveau.

In 2016 is een totaalbedrag van € 278.030 aan gemeentelijke belastingen kwijtgescholden. Dit is iets meer dan 4% van de totaal geraamde opbrengsten gemeentelijke belastingen die voor gemeentelijke kwijtschelding in aanmerking komt. In 2015 werd in totaliteit € 248.264 aan gemeentelijke belastingen kwijtgescholden.

2.4 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf zijn conform de voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording) het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot de kapitaalgoederen van de gemeente opgenomen.

De kapitaalgoederen zijn grofweg als volgt te rubriceren:

- Infrastructuur
 - Wegen
 - Civiel technische kunstwerken
 - Riolering
 - Gemeentelijke gebouwen
 - Water
- Voorzieningen
- Openbaar groen
- Speelplaatsen
- Openbare verlichting

Het onderhoud van kapitaalgoederen legt beslag op een aanzienlijk deel van de middelen en komt in bijna alle programma's voor. De kapitaalgoederen zijn vaak van groot belang voor het realiseren van de programma's. In deze paragraaf geven we inzicht in het onderhoud en beheer, conform de financiële verordening (art. 212 Gemeentewet). Niet alleen vanuit het financiële belang, maar ook vanuit het belang van de inwoner. De kwaliteit van het openbaar gebied wordt door de inwoners vaak het intensief beleefd. Schoon, heel en veilig moet het zijn. Zaken zoals zwerfvuil, hondenpoep, loszittende stoeptegels en achterstallig wegenonderhoud raken de burgers direct en hier hebben zij vaak een duidelijke mening over.

Beleid

De beheerplannen stellen we tenminste eens in de 10 jaar vast, conform de eisen van de provincie. Dit betreft de inrichting van de openbare ruimte en het beoogde onderhoudsniveau voor het openbaar groen, verlichting, straatmeubilair, sportfaciliteiten, water, wegen, riolering, kunstwerken en gebouwen. Eens in de vier jaar evalueren we de beheerplannen en zo nodig stellen we ze bij. De volgende nota's zijn vastgesteld:

Beleidsstuk/ beheerplan	Jaar	Planperiode	Inhoud/opmerking
Wegen	2014	2014-2018	Wegenbeleidsplan
Gemeentelijk rioleringsplan	2016	2017-2020	In 2016 is er een nieuw en verbreed GRP vastgesteld.
Groenbeleidsplan	2014	2014-2019	In 2014 is het groenbeleidsplan en groenbeheersplan vastgesteld. Op beheerniveau hebben we een Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) in concept opgesteld (vaststelling door college in 2017). In 2016 is de Uitvoeringsnota Verkoop Openbaar Groen vastgesteld.
Speelplaatsen	2006	2007-2018	Bij het realiseren van het vastgestelde beleid, is een pas op de plaats gemaakt. Het betreft de beleidsvoornemens waarvan de realisatie kosten met zich meebrengt.
Openbare verlichting	2012	2012-2016	In 2017 wordt een geactualiseerd plan voorgelegd.

De volgende beheerplannen voor de kapitaalgoederen zijn geactualiseerd of opgesteld:

Beleidsstuk /beheerplan	Jaar	Planperiode	Inhoud/opmerking
Wegen	2014	2014-2018	Beheer en onderhoud wegen
Groen	2014	2014-2019	Beheer groen
Water	2009	2010-2020	
Bomenbeheerplan	2008	2008-2018	
Vervangingsplan openbare verlichting	2017	2017-2021	Het vervangingsplan openbare verlichting wordt meegenomen binnen de voorziening wegen

In deze plannen worden de uitgangspunten voor het beheer en onderhoud opgenomen. Het afgelopen jaar zijn verbeterlagen aangebracht door m.b.v. beheerssoftware beter te sturen, te plannen e.d. Op basis van de vastgestelde plannen is hieronder per kapitaalgoed inzicht gegeven in het gemeentelijke beleid, de doelstellingen, de activiteiten die op stapel staan, de daarmee gemoeid zijnde financiële middelen en eventuele ontwikkelingen en risico's. Aan het einde van deze paragraaf bieden we integraal inzicht in de financiën die met het onderhoud kapitaalgoederen gemoeid zijn.

Wegen

Beleid

Het gemeentelijke beleid is gericht op efficiënt en effectief onderhoud aan de wegen. De uitgangspunten zijn beschreven in het "beleidsplan wegen gemeente Oude IJsselstreek 2014-2018". Het beleidsplan geeft, op basis van het vastgesteld kwaliteitsniveau en het aanwezige areaal aan wat gemiddeld per jaar nodig is om de kwaliteit van de wegen op peil te houden. In het beleidsplan staat aangegeven dat de wegen in de gemeente Oude IJsselstreek kwaliteitsniveau basis (=6) moeten hebben (volgens de richtlijnen van de CROW-systematiek). Één keer per twee jaar worden alle wegen in de gemeente Oude IJsselstreek geïnspecteerd op schades en beoordeeld op kwaliteit. Deze gegevens, samen met de vaste gegevens vanuit het beheerpakket, vormen de basis voor het uit te voeren onderhoud. Vanuit het beheerpakket kan een meerjarenplanning (5 jaar) voor het groot onderhoud aan de wegen worden opgesteld.

Begin 2016 (februari/maart) is een tussentijdse weginspectie gehouden. De gegevens van deze inspectie zijn gebruikt voor de evaluatie van het huidige beleidsplan.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Hoofddoelstelling	
Schoon, heel, veilig Niveau 6 (Voldoen vastgestelde CROW-norm)	1. Planmatig onderhoud en groot onderhoud van wegen
Subdoelstelling	
Efficiënt en effectief onderhoud aan wegen	1. Uitvoering van het beleidsplan Wegen 2014-2018 2. Opstellen en bijhouden meerjarenplanning voor groot onderhoud van wegen 3. Groot onderhoud van de wegen

Uitvoering

Afgelopen jaar is het onderhoud volgens planning uitgevoerd.

Financiën

In de begrotingen van de afgelopen jaren is voor het beheer en onderhoud wegen het benodigde bedrag enerzijds als groot onderhoud in de exploitatiebegroting opgenomen. Anderzijds zijn er op de investeringslijst jaarlijks reconstructies opgenomen die uit het wegbeheer, verkeerskundige situaties of uit noodzakelijk uit te voeren rioolwerkzaamheden voortvloeien. Financiële wet- en regelgeving laat echter niet toe, dat de kosten van wegonderhoud e.d. geboekt worden als een investering. Onderhoudskosten kunnen dan ook niet worden geactiveerd, maar komen direct ten laste van de exploitatie.

Om meer stabiliteit en continuïteit op het beheer van de wegen te krijgen is er in de begroting 2016 een voorziening ingesteld met een jaarlijkse toevoeging.

In de begroting 2017-2020 is voorgesteld om de voorziening voor wegen te verbreden met de kosten voor wegmeubilair, verlichting, en bermenbeheer. In de 2^e berap 2016 is geaccordeerd om deze opzet ook voor het jaar 2016 als uitgangspunt te nemen.

Door deze wijziging is een integrale voorziening voor het totaalproduct wegen ontstaan. De integrale voorziening maakt het mogelijk om jaarlijks aan te blijven sluiten bij de onderliggende beheerplannen zonder dat financieel technisch soms tekorten en soms overschotten ontstaan. Voor verlichting wordt in deze voorziening rekening gehouden met de benodigde extra financiële ruimte. Deze voorziening wordt jaarlijks gevoed met een bedrag van 550.000 naast de reguliere budgetten die in de begroting beschikbaar zijn.

Risico's

De risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid, waarvoor de gemeente overigens een verzekeringspolis heeft afgesloten. Afgelopen jaar hebben zich geen risico's voorgedaan.

Civieltechnische kunstwerken en kunst in openbare ruimte

Beleid

Op dit moment is er (nog) geen vastgesteld beleid voor het beheer en onderhoud van de aanwezige civieltechnische kunstwerken en kunst in de openbare ruimte binnen de gemeente. Uitgangspunt is om iedere vijf jaar de civiele kunstwerken volledig te laten inspecteren door een gespecialiseerd bureau. In de tussenliggende jaren voert de eigen dienst inspecties uit. Voor de kunstobjecten in de openbare ruimte is ervoor gekozen om de eigen dienst jaarlijks een globale inspectie uit te laten voeren. Het jaarlijks onderhoud (schoonmaken) is hierop afgestemd. Eind 2016 is een begin gemaakt met het opstellen van een beheerplan voor de civiele kunstwerken. De kunst in de openbare ruimte wordt hierin meegenomen. Vaststelling van het plan staat gepland voor 2017.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Hoofddoelstelling	
Schoon, heel en veilig	Opstellen uitvoeringsplan naar aanleiding van jaarlijks te houden (globale) inspecties.
	Schouwen van de diverse objecten door de eigen dienst.

Kwaliteit

Naar aanleiding van de grootschalige inspectie uit 2015 zijn er de nodige herstelmaatregelen uitgevoerd. In veruit de meeste gevallen ging het om regulier (klein)onderhoud. Aan de IJsselpromenadebrug is in verband met de geconstateerde schades, groot onderhoud uitgevoerd. Naast het herstellen van de opleggingen en leuningen, is het brugdek vervangen. Voor het groot onderhoud aan de Tulenbrug zijn offertes opgevraagd. Uitvoering van de werkzaamheden staan gepland voor het voorjaar van 2017.

Ook dit jaar is de Bergerslagbeekbrug weer geïnspecteerd. Uit deze inspectie bleek dat de schades enigszins zijn toegenomen. Monitoring van het geheel is zeker noodzakelijk. Zoals al eerder aangegeven, is herstel ervan zinloos.

Financieel

Het onderhoud aan de kunstwerken is binnen de begroting uitgevoerd.

Risico's

De risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten.

Riolering

Beleid

Binnen de Waterwet heeft de gemeente de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is opgenomen hoe de gemeente omgaat met deze drie zorgplichten en bevat:

- een overzicht van de in de gemeente aanwezige voorzieningen voor de inzameling en het transport van afvalwater en het tijdstip waarop die voorzieningen naar verwachting aan vervanging toe zijn;
- een overzicht van de aan te leggen of te vervangen voorzieningen als bedoeld onder a;
- een overzicht van de wijze waarop de voorzieningen worden of zullen worden beheerd; de gevolgen voor het milieu van de aanwezige voorzieningen en van de in het plan aangekondigde activiteiten;
- een overzicht van de financiële gevolgen van het GRP.

Zoals aangegeven is het bestaand verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (2012 – 2016) herzien. Het nieuwe plan heeft een looptijd van 4 jaar (2017 – 2020). Met deze looptijd wordt aansluiting gezocht bij de beleidsplannen van de andere leden van het Afvalwaterteam Etten (Doetinchem, Montferland en het Waterschap). Uitgangspunt is om in 2020 *gezamenlijk* een beleidsplan op te stellen rondom de afvalwaterketen. In de nieuwe planperiode zal nog meer ingezet worden op het inspecteren van de diverse rioolonderdelen, om zodoende de kwaliteit te kunnen bepalen. Alleen zodoende zijn de juiste beheermaatregelen te treffen. Daarnaast zal ook meer aandacht aan klimaatadaptatie besteed worden. De verwachting is dat er steeds vaker hevige regenbuien zullen voorkomen, waarbij water op straat zal blijven staan. Wat de gevolgen hiervan zijn zal onderzocht worden.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Hoofddoelstelling	
Schoon, heel, veilig (Bescherming volksgezondheid, kwaliteit leefomgeving waarborgen en bescherming grond- en oppervlaktewater)	Uitvoeren vGRP
Subdoelstelling	
Efficiënt en effectief onderhoud aan riolering	Uitvoeren GRP
Voorkomen van "water op straat"	Oplossen knelpunten Uitvoeren vGRP

Financieel

Bij de vaststelling van het vGRP heeft de gemeenteraad besloten de hoogte van de rioolheffing per jaar te bezien aan de hand van de werkzaamheden die nodig zijn en de ontwikkeling van het rioolbufferfonds.

Aan het vervangen en renoveren van diverse onderdelen binnen de riolering, is ongeveer 3.65 mln besteed, te weten:

- 2.95 mln aan rioolvervanging, dan wel relining
- 545.000,-- aan afkoppeling van verhard oppervlak en water
- 155.000,-- aan de vervanging van electro/mechanische onderdelen van de mechanische riolering (gemalen, bergbezinkbassins en pompunits).

Alle uitgaven met betrekking tot de riolering worden gedekt vanuit een voorziening, het rioolbufferfonds. In het onderdeel voorzieningen wordt dit fonds nader toegelicht.

Gerealiseerd in 2016

In 2016 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

Vervanging / relining vrijvervalriolering

- F.B. Deurvorststraat (vervangen), Ulft;
- IJsselweg (vervangen, deels relining), Terborg;
- Akkerstraat (vervangen), Varsseveld;
- Essenkampstraat (vervangen), Varsseveld;
- Goldbergstraat (relining), Varsseveld;
- Haverstraat (vervangen), Varsseveld;
- Markt (deels vervangen), Silvolde;
- Prins Bernhardstraat (deels vervangen), Silvolde.

Reiniging en inspectie (vrijvervalriolering)

Jaarlijks wordt, conform het GRP, een deel van de vrijvervalriolering gereinigd en geïnspecteerd om zodoende de kwaliteit te bepalen. In 2016 is van ongeveer 30 kilometer de kwaliteit bepaald.

Mechanische riolering

Binnen de mechanische riolering (rioolgemalen, bergbezinkbassins, pompunits) zijn in 2016 de nodige schakelkasten, pompen en besturingssystemen vervangen. Deze vervangingen volgen uit de jaarlijkse onderhoudsronden van de installaties.

Risico's

Met de verhoging van het tarief beperken we eventuele risico's tot een aanvaardbaar niveau. In 2016 hebben zich geen specifieke risico's voorgedaan.

Gebouwen

Beleid

Het beheersplan is in 2014 gerealiseerd.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Hoofddoelstelling	
Instandhouding en behoud van de gemeentelijke gebouwen	<ol style="list-style-type: none">1. Uitvoeren planmatig onderhoud2. Groot onderhoud, nieuw- en verbouw en aanpassingen

Ontwikkelingen

Sinds 2014 hebben we een actueel beheersplan gebouwen, dit beheersplan is in 2016 bijgesteld door mutaties aan de vastgoedportefeuille. In dit beheersplan besteden we met name aandacht aan de gebouwen die wij in beheer en onderhoud willen houden en de gebouwen die we in de toekomst, gelet op ons beleid, waarschijnlijk gaan afstoten maar vanwege hun onderhoudstaat en/of de verwachte langere doorlooptijd tot verkoop nog wel de aandacht op het beheer en onderhoud nodig hebben. Door verkoop en/of sloop van een aantal van onze panden en de verwachte activiteiten hierin voor 2017 zal het beheersplan steeds verder uitgedund worden.

Accommodatiebeheer voert het onderhoud aan deze gebouwen uit op basis van een meerjaren onderhoudsplanning (MJOP). Deze planning maakt op basis van onderhoudsintervallen inzichtelijk welke bedragen er reëel te verwachten zijn om onze gebouwen te kunnen onderhouden. De jaarlijkse inspecties zijn bepalend of de opgenomen werkzaamheden ook daadwerkelijk in de aangenomen jaren uitgevoerd moeten en kunnen worden. In de meerjarenonderhoudsplannen zijn tevens de kosten geraamd voor de wettelijk verplichte keuringen, vergunningen, etc., zodat een zo compleet mogelijk beeld van de totale onderhoudskosten van het gebouw wordt verkregen. In 2017 zal een actualisatie van het meerjaren onderhoudsplan noodzakelijk zijn.

Als ambitieniveau hebben wij voor onze bestaande gebouwen conditieniveau 3 (volgens de NEN 2767) als maatstaf vastgelegd. Daarbij is de technische staat van onze gebouwen dusdanig dat de veroudering zichtbaar mag zijn maar dat de veiligheid en functionaliteit/functieervulling niet in gevaar komt, ook wel te benoemen als redelijke staat van onderhoud (sober maar doelmatig).

Voor de nieuw gerealiseerde / te realiseren gebouwen hanteren wij een conditieniveau 2 (volgens de NEN 2767) als minimale "eind"conditie na 10 jaar exploitatie. Daarbij is de technische staat van deze gebouwen dusdanig dat de eerste tekenen van veroudering zichtbaar mogen zijn. De technische staat wordt hierbij aangeduid als "goed".

De in de begroting opgenomen exploitatiebudgetten voor deze gebouwen bleken niet helemaal toereikend. Dit heeft vooral te maken met het niet altijd volledig kunnen verhuren van de accommodaties, alsmede de extra kosten aan juridische bijstand, defecte componenten aan een gebouw welke zich eerder voordoen dan geprognoseerd en gebudgetteerd, kraak/anti-kraak cq leegstandsbeheer en vandalisme. Daarnaast zijn er een aantal gebouwen overgedragen aan de gemeente of langer in stand zijn gehouden waarvoor kosten dienden te worden gemaakt om een nieuwe (tijdelijke) invulling te realiseren.

Risico's

Mogelijke risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten. Risico's worden aanzienlijk beperkt als de gemeente een dekkend beheersplan heeft. Niettemin kan zich een onverwachte gebeurtenis voordoen, zoals het kraken van een voormalige dienstwoning in gemeentelijk bezit, waar aanzienlijke schade is aangericht. Afgelopen jaar was er daardoor een aanzienlijke personele en juridische inzet nodig. Tevens kan zich een onverwachte gebeurtenis voordoen betreffende het onderhoud van gebouwen, zoals dat in 2016 een klimaatinstallatie van een cultuurcluster onherstelbaar defect is geraakt. Deze installatie is ca. 8 jaar sneller aan vervanging toe dan geprognoseerd en gebudgetteerd. Daarnaast zijn er kosten gemaakt om een tijdelijke noodzakelijke oplossing aan te brengen totdat over kon worden gegaan tot vervanging.

Er komt een verbod per 2024 op bestaande toepassingen van asbesthoudende producten aan de buitenzijde van gebouwen (daken en geveldelen). Om dit in beeld te brengen zullen we onze gebouwen van voor 1994 moeten laten inventariseren op de aanwezigheid van asbesthoudende materialen. Deze inventarisatie betreft 32 gebouwen en vindt in 2017 plaats.

Groen

Beleid

Op basis van het huidige budget hebben we gewerkt volgens de gestelde normen van het groenbeleidsplan. We stuurden bewust om het gewenste beeld uit het vastgestelde beleidsplan uniform uit te voeren, zodat binnen de gehele gemeente het kwaliteitsniveau op dezelfde wijze wordt gehandhaafd. De kwaliteitsniveaus volgens IBOR zijn in 2016 in concept gehanteerd en aan het eind van 2016 constateren we dat er meer uniformiteit is gekomen in het beeld en de werkwijze. Het zelforganiserend vermogen van mensen om in de openbare ruimte aan de slag te gaan, is minder tot zijn recht gekomen.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Hoofddoelstelling	
Duurzaam veiligstellen en ontwikkelen van kwalitatief hoogwaardige groenstructuur en het bevorderen van een aantrekkelijke groene woon- en werkomgeving als karakteristieke kwaliteit van de vitale plattelandsgemeente Oude IJsselstreek	1. Groenbeleidsplan en groenbeheerplan is vastgesteld 2. Uitvoeren planmatig onderhoud
Subdoelstelling	
Versterking en behoud van het groene karakter van de gemeente Oude IJsselstreek	Uitvoeren planmatig onderhoud
Streven naar beeldkwaliteit groen die beter overeen komt met het wensbeeld van bewoners en bedrijven	Uitvoeren planmatig onderhoud
Het behoud van cultuurhistorische waarden	Uitvoeren planmatig onderhoud

Actuele staat

Op basis van het huidige budget is de beheerkwaliteit 'schoon en veilig' gerealiseerd. De beheerkwaliteit 'heel en technisch' blijft hierop wat achter. De verzorgingsgraad van het groen is dus redelijk tot voldoende. Deze kwaliteitsinschatting is gemaakt op basis van een schouwresultaten. Er is een start gemaakt met digitale inspectiegegevens waaruit de actuele staat blijkt, maar de beperkte gegevens zijn nog niet representatief en bruikbaar.

Gemeenten moeten in het kader van de zorgplicht voor bomen een boomveiligheidscontrole en -analyse (BVC, voorheen VTA-inspectie) uitvoeren. In 2015 is hier een begin mee gemaakt. De verwachting was dat eind 2016 alle 35.000 bomen werden geïnspecteerd, maar dat is gaandeweg bijgesteld naar 60%. Deze gegevens leggen we in het beheerpakket vast. De inspectie van de risicobomen zijn allen vastgelegd (minimaal jaarlijks een hercontrole).

Verkoop openbaar groen

Het zogenaamd snippergroen komt in aanmerking voor verkoop. In 2016 is de Uitvoeringsnota Verkoop Openbaar Groen vastgesteld. De regels zijn hierin geactualiseerd. Hiermee wordt het groen dat in principe verkocht (of soms verhuurd) kan worden in beeld gebracht.

Risico's

Mogelijke risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten. Dat neemt niet weg dat we deze risico's aanzienlijk kunnen beperken als de gemeente planmatig onderhoud op basis van actuele meerjarige beheerplannen uitvoert.

Periodieke boomcontroles (BVC-inspecties) zijn essentieel om te voldoen aan de wettelijke zorgplicht. Mogelijke problemen kunnen zo tijdig opgemerkt worden en risico's van schade die hieruit voort kunnen vloeien kan worden verminderd of weggenomen.

Het huidige onderhoudsbudget bleek vrijwel voldoende om het vastgestelde kwaliteitsniveau te handhaven, mede door kritisch in te kopen en onderhoudswerk zo beperkt mogelijk uit te besteden, hoewel er een lichte overschrijding op inhuur van derden werd geboekt. Niet of onvoldoende investeren in omvormingen en het wegwerken van achterstallig onderhoud kan een versnelde achteruitgang van de groenvoorzieningen tot gevolg hebben. Renovaties hebben slechts beperkt plaats gevonden in 2016, dus hierop zal komend jaar actiever worden ingezet. Het betrekken van bewoners kan een gunstig effect hebben op de kwaliteit en verkleint de kans op klachten. Deze betrokkenheid heeft in 2016 ook op een lager pitje gestaan.

Specifieke ziekten aan bomen (o.a. de kastanje-, iep- en watermerkziekte) zijn moeilijk beheersbare en geneesbare ziekten aan bomen. Als een boom ziek wordt, is vaak een snelle verwijdering noodzakelijk. De praktijk heeft uitgewezen dat een infectie zich na het nemen van weerbaarheidmaatregelen langzamer lijkt te verspreiden.

Door het jarenlang beperkt dunnen van het bomenbestand was de inzet om vanaf 2015 op grotere schaal, maar wel gefaseerd, uit te gaan dunnen. Dit heeft weerstand opgeroepen. Met de betrokkenen zijn verschillende gesprekken gevoerd en er is ook in de raad aandacht voor geweest. Deze dunningen zijn van noodzakelijk belang voor het verder ontwikkelen van de rest van het bomenbestand. In afstemming met de inwoners, worden deze dunningen nu gefaseerd uitgevoerd. In februari 2016 werd een fase opgepakt. In 2016 heeft dit onderdeel opnieuw veel tijd en energie gekost en is de uitvoering van de laatste fase nog niet ter hand genomen.

Water Beleid

Het door de gemeenteraad vastgestelde Waterplan is opgesteld in nauw overleg met de raad, het Waterschap Rijn en IJssel en een klankbordgroep, waarin belangenverenigingen uit de gemeente vertegenwoordigd waren. Het waterplan bestaat uit een inventarisatie en een analyse. Het beleidskader zorgt dat al het water een duidelijke functie heeft voor inwoners, toeristen, bedrijven, natuur en milieu.

Het gaat om een modern waterbeleid, waardoor water en watergerelateerde raakvlakken gelijkwaardig zijn aan andere beleidsvelden. Het eindresultaat is een gezonde, "waterrijke" en milieuvriendelijke gemeente.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Hoofddoelstelling	
In 2020, een ecologische, recreatieve, cultuurhistorische en ruimtelijke samenhang in het water in en om de gemeente Oude IJsselstreek	Uitvoering in overeenstemming met het uitvoeringsprogramma

Ontwikkelingen

Binnen het Gemeentelijk Rioleringsplan (2017 – 2020) is financiële ruimte opgenomen om het dagelijks beheer en onderhoud aan de watergangen meer vorm te geven.

Risico's

Behoudens beperkte overstromingsrisico's zijn er geen risico's bekend.

Speelplaatsen

Beleid

Er is een speelruimtebeleidsplan. In dit plan zijn het voorgestelde gemeentelijke beleid en de uitgangspunten voor de renovatie en het opwaarderen van bestaande speelterreinen en de aanleg van nieuwe speelterreinen opgenomen. In samenwerking met de inwoners kijken we naar de behoefte van speeltoestellen. Daar waar deze behoefte niet direct is, versoberen we.

De speelterreinen die niet voldoen aan het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (= landelijke normering voor de veiligheid van speelvoorzieningen en val-ondergronden) worden gerenoveerd of opgeruimd. In 2016 is de ingeslagen weg uit 2015 gecontinueerd.

Actuele staat

Uit een gehouden schouwing blijkt dat het meubilair vrij constant scoort op kwaliteitsniveau 'redelijk'. Een specifieke inspectie op het gebied van speelvoorzieningen, liet een lange lijst van kleine problemen tot urgent potentiële gevaarlijke situaties zien. Nadat de urgente gevallen zijn behandeld, zijn in 2016 vervolgstappen gezet: onderhoud en monitoring en registratie zijn eind 2016 voldoende in control.

Ontwikkelingen

Samen met de inwoners bespraken we knelpunten en of de speelplek per locatie nog wenselijk is. Waar het mogelijk was, zijn deze vervangen en/of samen met de inwoners opgeknapt.

Alle wijkbeheerders zijn voorzien van het keuringscertificaat "speeltoestellen" en kunnen dus de speeltoestellen zelfstandig keuren. Eén maal per 5 jaar keurt een bureau de toestellen volledig en onafhankelijk. Daarmee voldoet de gemeente aan haar verplichtingen van de Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen.

Risico's

Door het consequent (laten) uitvoeren van een inspectie van de speeltoestellen voldoet de gemeente momenteel voldoende aan haar verplichtingen in kader van de Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen. De gemeente loopt in die zin beheersbare risico's ten aanzien van de veiligheid (ongelukken) en aansprakelijkheid (claims). Afgelopen jaar hebben zich wel risico's voorgedaan, maar voor zover bekend zonder ongelukken.

Openbare verlichting

Beleid

Openbare verlichting draagt bij aan een veilige en leefbare openbare ruimte. Het is daarom een beleidsterrein waarbij het van belang is dat de gemeente zelf een sturende rol bij het definiëren van het beleid en het uitvoeren van het beheer en onderhoud vervult. Met het oog daarop is in 2012 een geharmoniseerd en geactualiseerd beleids- en onderhoudsplan voor de openbare verlichting vastgesteld. Naast doelen, prioriteiten, kwaliteit en investeringsomvang zal aan het beleidsplan ook een uitvoeringsplan worden gekoppeld. In 2006 is een vervangingstraject voor openbare verlichting opgesteld. Hiervoor werd ieder jaar een bestek voor vervanging van de openbare verlichting opgesteld. Uitgangspunt hierbij was dat we armaturen van 20 jaar en ouder en masten van 45 jaar en moeten vervangen. Om de kosten voor de openbare verlichting terug te dringen zijn in het geactualiseerde beleidsplan de technische levensduur van de armaturen en masten verlengd naar 25 jaar voor de armaturen en 50 jaar voor de masten. Dit houdt in dat we armaturen na 25 vervangen en masten na 50 jaar.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we daarvoor gedaan?
Hoofddoelstelling	
Het openbare leven bij duisternis zo goed mogelijk te laten functioneren en bij te dragen aan een sociaal veilige, verkeersveilige en leefbare omgeving.	<ul style="list-style-type: none"> • Vervanging openbare verlichting (projecten) • Vervanging masten code rood • Uitvoeren regulier onderhoud • Afhandelen storingen en klachten
Subdoelstelling	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het vervangen van lampen (en bijbehorende armaturen) met hoog energieverbruik. • Het toepassen van innovatieve ontwikkelingen op het gebied van de energieaanpak

Kwaliteit

In 2015 is de voorziening voor armaturen en masten opgeheven. Om in beeld te krijgen wat we de komende jaren aan masten en armaturen moeten vervangen is het vervangingsplan in 2015 geactualiseerd. Hieruit blijkt dat we in de komende periode 1100 armaturen en 500 lichtmasten moeten vervangen. Naast de vermindering van veiligheid risico's zullen deze vervangingen ook zorgen voor een gunstiger energieverbruik en uniforme toepassing van masten en armaturen waardoor er een rustig wegbeeld ontstaat.

Financiën

Vanaf 2017 kan het vervangingsplan van de openbare verlichting worden gefinancierd vanuit de voorziening Wegen (zie paragraaf Wegen).

Uitvoering

Uit deze meting, die vanaf 2013 jaarlijks wordt uitgevoerd, komen steeds meer masten met ernstige gebreken die de stabiliteit van de mast niet waarborgen (code rood). Deze masten dienen binnen 6 maanden na de meting verwijderd te worden. In 2015 zijn er circa 20 masten met deze code vervangen en in 2016 ca. 60 masten. Vervanging van deze masten zijn ten laste gebracht van het reguliere budget voor onderhoud van de openbare verlichting. Een eventueel tekort op dit budget kan ervoor zorgen dat de regionale samenwerking op het gebied van onderhoud op de verlichting onder druk komt te staan. Daarnaast zijn de bestaande verouderde lichtbronnen naar huidige maatstaven duur in onderhoud en energieverbruik.

Ontwikkelingen

Op dit moment zijn er ontwikkelingen op het gebied van LED (Lichting Emitting Diodes) verlichting. Ook de conventionele lampen maken een ontwikkeling door en gaan tot 4 keer langer mee, met dezelfde lichtopbrengst, en een lager energieverbruik. Het dimmen van de openbare verlichting voeren we verder in, dit scheelt ongeveer 10% energieverbruik op de totale installatie. Het onderhoud van de openbare verlichting voeren we samen met de gemeenten Doetinchem en Doesburg. In 2016 is een nieuw onderhoudscontract voor een periode van 3 jaar ingegaan.

Binnen het Energieakkoord van de SER wordt vanaf 2013 het energieverbruik van de openbare verlichting gemonitord. Door de hierboven genoemde ontwikkelingen blijkt dat er, ten opzichte van 2007, 24% is bespaard op het energieverbruik van de openbare verlichting.

Risico's

Mogelijke risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten. Dat neemt niet weg dat we deze risico's aanzienlijk beperken door een jaarlijkse controle op stabiliteit van masten van 45 jaar of ouder. Masten met onvoldoende stabiliteit dienen binnen 6 maanden na de meting verwijderd te worden.

Financiën

Onderwerp	Begroting 2016		Rekening 2016	
	U	I	U	I
Wegen	4.485.877	121.350	3.763.372	109.854
Civiele kunstwerken	267.455		257.223	
Riolering	7.895.743	7.898.644	7.692.770	7.691.899
Gebouwen	3.538.805	3.539.323	3.973.308	3.804.544
Groen	3.689.678	1.893	3.241.769	38.156
Speelplaatsen	88.287		77.353	
Openbare verlichting	506.244		519.931	7.259

2.5 Paragraaf Grondbeleid

1. Inleiding

Onder grondbeleid wordt verstaan het gehele instrumentarium dat de gemeente ter beschikking staat om ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Het grondbeleid omvat alle strategieën van de gemeente rondom het verwerven, beheren, bewerken en uitgeven van gronden. Grondbeleid is een verzamelnaam van een aantal specifieke beleidsuitingen en kan worden ingezet om doelstellingen van de andere beleidsaspecten binnen de gemeente mede mogelijk te maken. Het grondbeleid heeft grote invloed op en samenhang met de realisatie van de beleidstaken zoals: ruimtelijke ontwikkeling - volkshuisvesting - verkeer en vervoer – zorg en welzijn - cultuur, sport en recreatie - economische structuur.

Daarnaast kan het grondbeleid grote financiële gevolgen hebben. Met name de financiële risico's zijn van belang voor de financiële positie van de gemeente.

Het bestaande beleid op het gebied van Grondbeleid is opgenomen in de volgende stukken:

- Nota Grondbeleid;
- In bestemmingsplannen;
- Structuurvisie 2010

Nota grondbeleid 2016

De gemeente Oude IJsselstreek heeft eind 2015 haar nieuwe nota grondbeleid vastgesteld. De oude nota grondbeleid dateerde uit 2005, Sinds die tijd zijn de omstandigheden ingrijpend gewijzigd. Denk bijvoorbeeld aan de economische en financiële crisis, die sinds 2008 forse invloed heeft op de woningmarkt en op de behoefte aan bedrijventerreinen. Maar denk ook aan de wijzigingen in bevolkingssamenstelling en omvang die zich de komende jaren gaat voltrekken in de regio Achterhoek.

De belangrijkste wijzigingen in het nieuwe grondbeleid ten opzichte van de vorige nota zijn als volgt:

- met de voorgenomen uitbreidingsplannen van voor en na 2005 voerde de fuserende gemeenten in Oude IJsselstreek actief grondbeleid uit. De trend van de afgelopen jaren neigt steeds meer naar faciliterend grondbeleid. De mogelijkheid om actief te verwerven blijft in de huidige nota bestaan, maar daarbij zal primair gezocht worden om de beleidsdoelstellingen op een andere wijze uit te voeren dan via actief grondbeleid;
- sinds 2005 is diverse wet- en regelgeving op het gebied van grondbeleid veranderd. De nota grondbeleid 2016 anticipeert op deze wijzigingen. (waaronder de verplichting tot kostenverhaal (WRO) en aangescherpte regelgeving vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV));
- in de nieuwe nota grondbeleid is als uitgangspunt meegenomen dat de gemeente Oude IJsselstreek als doelstelling heeft om vastgoed (inclusief gronden) af te stoten tenzij deze een bijdrage leveren aan het realiseren van beleidsdoelstellingen dan wel de dienstverlening van de gemeente;
- naast de reguliere P&C cyclus wordt middels de nieuwe nota grondbeleid voorgesteld om te gaan werken met een Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG). Met een MPG wordt een integraal beeld gegeven van inhoudelijke en financiële aspecten van de grondexploitaties.

1.1 Gronduitgifte

Voor de bepaling van de uitgifteprijs van bouwgrond is niet de optelsom van de kosten bepalend, maar wordt zoveel mogelijk de marktprijs benaderd, waarbij liggings- en omgevingsfactoren van invloed kunnen zijn. Voor de uitgifteprijs van kavels voor woningbouw wordt de zogenaamde residuele grondwaardeberekening gehanteerd (zie verder de Nota Grondbeleid 2016).

Voor onze lokale bedrijfsterreinen is de overeenkomst tot samenwerking tot het realiseren van regionale bedrijventerreinen van belang. De daarin gemaakte afspraken zijn tevens van invloed op de hoogte van de grondprijzen van onze bedrijventerreinen. Op basis van de gesloten overeenkomst over het regionale bedrijventerrein zijn de uitgifteprijs van de bouw kavels in de gemeente in het verleden geharmoniseerd. Uit recente taxaties blijkt dat de marktwaarde voor de kavels voor bedrijfsterreinen lager ligt dan de geharmoniseerde prijsafspraken. Bij de herzieningen van de bedrijfsterreinen, Hofskamp-Oost tweede fase en De Rieze V en VI is dan ook rekening gehouden met een marktconforme grondprijs.

Op dit moment staat de verkoop van bouwgrond voor woningbouw, alsmede de behoefte aan kavels voor bedrijven nog steeds sterk onder druk. De afgelopen jaren, en ook in het eerste deel van 2016, is reeds op deze ontwikkelingen geanticipeerd door de looptijd van de exploitaties te verlengen (langere duur van de uitgifte) en te rekenen zonder opbrengstenstijging. Daarnaast zijn onlangs de laatste vijf (woningbouw)complexen herzien. Voor het bepalen van (financiële) risico's wordt tevens rekening gehouden met een verdere uitloop van de exploitaties e.e.a. conform de nieuwe uitgangspunten per 1-1-2016, vastgesteld door de commissie BBV.

1.2 Beleidsuitgangspunten reserves, voorzieningen en risico's voor grondzaken

De gemeente Oude IJsselstreek kent ingevolge de begrotings- en rekeningvoorschriften geen eigen algemene reserve voor de grondexploitatie. Voor de gronden in exploitatie met verwachte nadelige resultaten wordt voor deze nadelige resultaten een verliesvoorziening getroffen. Dat wil zeggen dat een deel van de algemene reserve wordt vastgelegd om toekomstige verliezen af te kunnen dekken. Daarnaast worden risico's geïnventariseerd en wordt de kans dat deze zich kunnen voordoen bepaald. Het uiteindelijke bedrag van het totaal van deze risico's is van invloed op het weerstandsvermogen van de gemeente. Deze zal groot genoeg moeten zijn om de risico's af te dekken wanneer deze risico's zich voordoen. Daarmee kan worden gesteld dat met financiële risico's en verwachte nadelige resultaten binnen de grondexploitatie in voldoende mate rekening wordt gehouden.

2. Wijziging in wet en regelgeving

Per 1 januari 2016 zijn bepaalde activiteiten die een (overheids)onderneming vormen binnen de gemeente vennootschapsbelastingplichtig. Daarnaast heeft de commissie BBV, mede naar aanleiding van de Vpb-plicht voor overheidsondernemingen, een vernieuwde notitie Grondexploitaties 2016 gepubliceerd waarbij per 1 januari 2016 de begrotings- en rekeningvoorschriften, vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor wat betreft de grondexploitaties, op een aantal aspecten grondig zijn aangepast.

2.1 Invoering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen

Rondom de invoering voor de VPB-plicht zijn veel vragen ontstaan, o.a. met betrekking tot de grondexploitaties. Deze kwesties zijn behandeld in de Samenwerkende vennootschapsbelasting lokale overheden (SVLO) bestaande uit de Vereniging Nederlandse Gemeenten, het Interprovinciaal Overleg, de Unie van Waterschappen, de Belastingdienst en het Ministerie van Financiën. Dit heeft ertoe geleid dat eind 2015

een eerste handreiking¹ is vastgesteld waarin over veel zaken duidelijkheid is gegeven met betrekking tot de invoering van de VPBplicht voor overheidsondernemingen, met in het bijzonder de grondexploitatie. Op basis van deze handreiking heeft in de gemeente Oude IJsselstreek een toets plaatsgevonden of en in hoeverre het “grondbedrijf” van de gemeente Oude IJsselstreek wordt belast met een afdracht in het kader van de vennootschapsbelasting. Op basis van deze toets² is het meest waarschijnlijke scenario dat voor het “grondbedrijf” van de gemeente Oude IJsselstreek géén afdracht voor de VPB zal plaats vinden. Het argument daarbij is dat de gemeente Oude IJsselstreek met het grondbedrijf geen onderneming drijft omdat niet wordt voldaan aan het criteria “winststreven”. De Vpb wordt echter bepaald aan de hand van toekomstige kasstromen en op basis van afwaarderingen in het verleden.

Absolute zekerheid over het ingenomen standpunt van de gemeente Oude IJsselstreek wordt op korte termijn niet verwacht. Waarschijnlijk kan pas een definitief oordeel worden gevormd als de belastingdienst de controle over de aangifte van 2016 heeft uitgevoerd. Naar verwachting zal dit op zijn vroegst eind 2017 zijn. Jaarlijks zal opnieuw getoetst worden of voldaan wordt aan de gestelde criteria voor de VPB-plicht.

2.2 Herziening BBV-verslaggevingsregels rondom grondexploitaties

De commissie BBV heeft in de onlangs verschenen notitie “grondexploitaties 2016” een aantal wijzigingen doorgevoerd over de (financiële) afbakening, definiëring en verslaggeving bij grondexploitaties. De wijzigingen leiden tot meer transparantie, eenduidigheid en een vermindering van de administratieve lasten.

Aanleiding voor de voorstellen is een aantal ontwikkelingen op het gebied van de grondexploitatie:

- de forse afboekingen van gemeenten op grondposities in de afgelopen jaren;
- de aanbevelingen uit het rapport Vernieuwing BBV over transparantie en vergelijkbaarheid;
- de aankomende Omgevingswet;
- de vennootschapsbelastingplicht voor gemeenten (Vpb).

De belangrijkste wijzigingen hebben vooral betrekking op:

- Een grondexploitatie heeft in principe een maximale doorlooptijd van 10 jaar. Hiervan kan gemotiveerd worden afgeweken, mits hiervoor ook risico-beperkende beheersmaatregelen worden getroffen. Dit kan gevolgen hebben voor een aantal complexen in de gemeente Oude IJsselstreek, met name de bedrijfsterreinen.
- Voor het verhaal van kosten van derden dient aangesloten te worden bij de kostensoortenlijst vanuit het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Dit betekent dat niet zonder meer alle kosten toegerekend kunnen worden aan een bepaald project.
- De rentetoerekening in de grondexploitaties verandert. Vanaf 2016 mag alleen nog de rente over het vreemd vermogen worden toegerekend. Concreet betekent dit dat er in de grondexploitaties minder rente wordt doorberekend. Een voordeel voor de grondexploitaties, maar een nadeel voor de algemene dienst, zij ontvangen immers minder rente.

¹ Handreiking: “Vennootschapsbelasting en het gemeentelijk grondbedrijf”, 6 november 2015

² Door PricewaterhouseCoopers is begin 2016 het onderzoek naar de VPB positie van het grondbedrijf van de gemeente Oude IJsselstreek afgerond.

- De disconteringsvoet, het rentepercentage op basis waarvan de netto contante waarde³, wordt berekend wordt door de commissie BBV periodiek vastgesteld. Op dit moment staat deze op 2%. Gelet op de relatief lage rente, die wordt toegerekend aan de grondexploitaties is het effect hiervan beperkt.
- De categorie 'niet in exploitatie genomen gronden'(NIEGG) en "strategische aankopen" zijn vanaf 2016 verdwenen. Gronden in deze categorieën zijn per 1-1-2016 opgenomen op de balans onder de materiële vaste activa (MVA), mits er geen stellig voornemen is van de gemeenteraad om op korte termijn tot ontwikkeling te komen en daarvoor een grondexploitatie wordt geopend. Dit heeft geen (financiële) impact omdat de gemeente Oude IJsselstreek hier al op heeft voorgesorteerd op de nieuwe voorschriften.

De wijzigingen zijn in werking getreden per 1 januari 2016. Dit betekent dat de gevolgen van deze aanpassingen in de jaarrekening 2016 zichtbaar worden (vaststelling raad voorjaar 2017).

3. Actualisaties en herzieningen grondexploitaties

3.1 Actualisatie grondexploitaties

Alle gronden in exploitatie worden eens per jaar (peildatum 31 december) geactualiseerd. Deze actualisatie houdt het volgende in:

- Bijstelling van de boekwaarden op basis van inkomsten en uitgaven van het afgelopen jaar.
- Actualiseren van de ramingen voor de nog geplande uitgaven en inkomsten.
- Actualiseren van planning en fasering naar aanleiding van de laatste ontwikkelingen.
- Het verwerken van eventuele gevolgen uit wijziging van wet- en regelgeving.
- Aanpassing parameters:
 - De rente waarmee in de grondexploitatie in de grondexploitaties wordt gerekend is gehandhaafd op 2,5% per jaar. Elk jaar wordt bij het herzien van de grondexploitaties bij het opstellen van de jaarrekening berekend wat de rente moet zijn die over de boekwaarde aan de algemene middelen wordt vergoed. Deze zogenaamde omslagrente bedraagt 2,5 %. Tot op heden zou de rente, vanuit het oogpunt van risicobeheersing, een procentpunt hoger kunnen worden gehanteerd dan de werkelijke rente. Vanaf 2016 zijn gemeenten echter verplicht om de werkelijke rente over het vreemde vermogen toe te rekenen aan de grondexploitaties Op basis hiervan kan de huidige rekenrente in de grondexploitatieberekeningen worden gehandhaafd op 2,5%. Eventuele rentestijgingen zijn meegenomen in de risicoberekeningen van de grondexploitaties.
 - De kostenstijging is gehandhaafd op 2,5%. Het thans gehanteerde percentage ligt boven de inflatie conform de opgave van het Centraal Planbureau kostenindex "CPI alle huishoudens" over het jaar 2016. Echter, grondexploitaties hebben betrekking op langjarige ontwikkelingen, waarbij vanuit het voorzichtigheidsprincipe rekening wordt gehouden met een toename van de kosten in de toekomst. De tendens was licht dalend maar kent nu weer een opmars gelijk aan de verlaging van het aanbestedingsvoordeel. Dit percentage zal jaarlijks worden herzien op basis van de ontwikkeling van de inflatie en mogelijke toename in de kosten van infrastructurele werken en plankosten.

³ Netto Contante Waarde (NCW) is een methode om de eindresultaten van de grondexploitaties "terug" te rekenen naar de waarde per 1 januari 2017. Deze eindresultaten zijn immers waarden in de toekomst. Door deze uit te rekenen in NCW. Kunnen ze met elkaar vergeleken worden.

- Gebruikelijk was een opbrengstenstijging toe te rekenen. Het percentage wordt echter, net als vorig jaar, gehandhaafd op 0%. In het huidige economische en financiële klimaat is nog niet te verwachten dat de uitgifteprijs van bouwrijpe gronden in de pas blijven lopen met de inflatie. Er is op dit moment nog steeds sprake van een (licht) herstel van de economie, daarbij is een stabilisatie van de uitgifteprijs op zijn plaats.

3.2 Transitie Niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG)

Zoals aangekondigd onder 2.2. van deze paragraaf is aangegeven dat per 1 januari 2016 is de categorie NIEGG is komen te vervallen. De aanwezige gronden in deze categorie dienen, afhankelijk van bestemming en waardering, daarvoor overgeheveld te worden naar de Bie (Bouwgrond in exploitatie) óf opgenomen te worden op de balans onder de Materiële Vaste Activa (MVA).

- **Den Dam Breedenbroek**

In de beleidsnotitie Woningbouwplanning Oude IJsselstreek zijn de woningen voor deze locatie geschrappt, het bestemmingsplan is hiervoor inmiddels ook gewijzigd. De voorbereidingskosten zijn niet meer verhaalbaar en moeten worden afgeboekt en de grondwaarde op de balans moet worden afgewaardeerd op basis van de bestemming 'openbaar groen' en het gebruik als sportterrein voor de basisschool. In de verliesvoorziening regionale woonagenda (beleidsnotitie WBP) is met dit financiële gevolg rekening gehouden.

- **Eksterstraat Ulft** (onderdeel van het bestemmingsplan Ulft-Noord Biezenakker)

In de beleidsnotitie WBP Oude IJsselstreek zijn de woningen voor deze locatie geschrappt, het bestemmingsplan is hiervoor inmiddels ook gewijzigd. Ook hier worden de gronden volledig afgewaardeerd door de bestemming 'openbaar groen'. Dekking van deze kosten vanuit de verliesvoorziening regionale woonagenda (beleidsnotitie WBP)

- **Strategische aankopen**

- Het pand Veldstraat 5 Ulft is in 2016 verkocht, waarbij de opbrengst (desinvestering genoemd in onderstaand overzicht) gelijk was aan de boekwaarde overeenkomstig de getaxeerde waarde.

- Het pand Joy Deurvorststraat 21/21A Ulft is tegen de actuele boekwaarde overgebracht naar de balans (MVA gebouwen).

- De panden aan de Hoofdstraat c.q. Laan van Wisch waaronder Huize "Deurvorst", Trinity, het Gravenhuis, de schoolmeesterswoning en het winkelpand met bovenwoning in Terborg zijn in 2016 verkocht waarbij deze transactie mogelijk gemaakt wordt met bijdragen vanuit de subsidieregeling "Steengoed benutten". Met het restant uit te keren subsidie en (extra) afschrijving van projectkosten kan deze transactie, waarbij de rotte kies van Terborg kon worden aangepakt, in 2017 worden afgewikkeld (de nog te ontvangen subsidie wordt als vordering opgeboekt, waardoor de boekwaarde van deze gronden en opstallen geheel kan worden afgewaardeerd).

- Het totaal van de verwervingskosten van gronden en opstallen en de bijdrage in de verplaatsing voor een melkveebedrijf aan de Ulftseweg in Silvolde is destijds ondergebracht bij deze zogenaamde "strategische aankopen" en vooralsnog geduid als 'niet in exploitatie genomen gronden' (NIEGG) met het vooruitzicht voor een deel als DRU-park een bijdrage te leveren in de ontwikkeling van de gebiedsvisie DRU-Industriepark.

De huidige NIEGG's zijn zonder afwaardering omgezet naar balans (MVA) tegen de boekwaarde per 1 januari 2016 (ingangsdatum Wijzigingsbesluit BBV). Deze overgangsbepaling heeft een looptijd van 4 jaar. Uiterlijk 31 december 2019 moet een toets plaatsvinden op de marktwaarde van deze gronden tegen de geldende bestemming op het moment van de marktwaardetoets. Wordt daarbij een duurzame waardevermindering vastgesteld, dan moet dat uiterlijk 31 december 2019 leiden tot een afwaardering van deze gronden.

Het is toegestaan om deze toets gedurende de overgangperiode van 4 jaar voor de desbetreffende gronden uit te voeren, de boekwaarde te toetsen en zo nodig bij te stellen (af te waarderen). Afwaardering van een individueel perceel of grondcomplex kan hierbij niet over een aantal jaren worden gespreid.

Met deze wijziging van de begroting- en rekeningvoorschriften zijn de gronden thans verantwoord op de balans onder materieel verantwoorde activa (MVA). In 2014 en 2015 is conform het dekkingsplan reeds (deels) op de verweringskosten afgeschreven. Inmiddels zijn alle opstallen gesloopt. De huidige boekwaarde van al deze verworven gronden is iets hoger dan de getaxeerde waarde (de huidige marktwaarde) van deze landbouwgronden met de huidige bestemming "agrarisch". Hoewel de voorschriften het toelaten gronden tegen de boekwaarde (hoger dan de marktwaarde) op de balans op te nemen heeft het de voorkeur dat nu tegen de huidige marktwaarde te doen om geen afschrijvingen naar de toekomst door te schuiven. Voor de gronden van het aangekochte melkveebedrijf gaat het daarbij, gelet op de omvang, om een relatief laag bedrag van ruim € 44.000,-- dat binnen het exploitatiesaldo van de algemene dienst opgevangen kan worden.

- De in 2009 verworven agrarische gronden Berkenlaan/Munstermanstraat in Silvolde zijn in 2016 (her)getaxeerd waarbij deze waarde nog altijd actueel blijkt. De boekwaarde van deze gronden is nagenoeg gelijk aan de taxatiewaarde en daarvoor op de balans (MVA gronden) opgenomen.

- Tot slot komen de uitgaven voor kosten van makelaar(s), milieukundige kosten, uren projectorganisatie/grondzaken (de investeringen) te verminderen met huurinkomsten en bijdragen van derden (de desinvesteringen) ook ten laste van het exploitatiesaldo van de algemene dienst.

Verloopoverzicht

De boekwaarde van de strategische aankopen binnen de gronden en gebouwen op 31 december 2015 zijn per 1 januari 2016 overgeboekt naar de materiële vaste activa, groot € 2.443.627 en voor € 150.000 naar de vorderingen op de openbare lichamen (debiteuren). De gronden aan Den Dam en Ulft Noord zijn volledig afgeboekt.

Zie hieronder het totale verloop van de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG).

Verloop gronden niet in exploitatie (NIEGG)	Boek-waarde 31-12-2015	Boek-waarde 1-1-2016	Boek-waarde 31-12-2016
Den Dam Bredenbroek (voorbereidingskosten)	12.175	0	0
Ulft Noord, Eksterstraat	141.575	0	0
(Strategische aankopen) Gronden en gebouwen	2.593.627	0	0
Totaal	2.747.377	0	0

Materieel verantwoorde activa	Boek-waarde 31-12-2015	Boek-waarde 1-1-2016	Investeringen 2016	Desinvesteringen 2016	(extra) afschrijvingen	Bijdragen Van derden	Duurzame waarde-verminderingen	Boek-waarde 31-12-2016
Den Dam Bredenbroek	0	12.175					-12.175	0
Ulft Noord, Eksterstraat	0	141.575					-141.575	0
Gronden en gebouwen	0	2.443.627		-440.000	-44.691		*-35.000	-1.923.937
Totaal	0	2.597.377		-440.000	-44.691		-188.750	-1.923.937

* deze afboeking betreft de afwikkeling van het project "Deurvorst" in Terborg.

Verloop vorderingen openbare lichamen	Boek-waarde 31-12-2015	Boek-waarde 1-1-2016	Boek-waarde 31-12-2016
Nto subsidie Provincie Gelderland, steen goed benutten	0	150.000	150.000

3.3 Herziene grondexploitaties bedrijventerreinen

In december 2016 zijn de herziene grondexploitaties voor de bedrijfstreinen De Rieze V + VI in Ulft en de Hofskamp Oost 2e fase in Varsseveld vastgesteld door de gemeenteraad van Oude IJsselstreek. De herzieningen leveren een fors nadelig resultaat op. Hiertoe was bij jaarrekening 2015 al een verliesvoorziening getroffen, ten bedrage van € 3.236.641,-. Bij actualisatie van de grondexploitatie op 1-1-2017 is gebleken dat met een kleine verhoging van deze voorziening kan worden volstaan. Daarbij gaat het per saldo om een bedrag van € 32.643,83. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het verloop van de verliesvoorziening bedrijfstreinen.

Verloop verliesvoorzieningen Bedrijfstreinen	Balanswaarde VVZ 01-01-2016	Toevoeging voorziening	Inzet	Vrijval	Balanswaarde VVZ 31-12-2016
De Rieze V + VI Ulft	437.866			11.330	426.536
Hofskamp-Oost 2e fase Varsseveld	2.798.775	43.974			2.842.749
Totaal	3.236.641	43.974		11.330	3.269.285

3.4 Resultaten gronden in exploitatie

Alle grondexploitaties zijn herzien per peildatum 31 december 2016. Dat wil zeggen dat alle kosten van verwerving, bouw- en woonrijpmaken en plankosten (investeringen) en opbrengsten (desinvesteringen⁴) en de beschikking over de verliesvoorzieningen in de boekwaarden zijn verwerkt en dat de parameters zo nodig zijn aangepast (zie paragraaf 3.1 actualisatie grondexploitaties).

De boekwaarden, de hoogte van de voorzieningen en het resultaat van alle gronden in exploitatie zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Verloop gronden In exploitatie	Boek- waarde 01-01-2016	Investe- ringen	Des- Investe- ringen	Boekwaarde 31-12-2016	Voorzie- ningen	Gecorr. Balans- waarde 31-12-2016	Resultaat Obv NCW (BBV discvoet)
De Rieze V + VI	4.095.208	138.940		4.234.148	426.536	3.807.612	-426.536
Hutten Noord	1.498.957	126.002	421.600	1.203.359	320.347	883.012	-320.347
Hutten Zuid	-511.271	561.271	50.000	0	--	--	--
Centrumplan Ulft	-119.942	250.884		130.942	--	130.942	2.736
Slawijkseweg	-333.974	276.698	56.000	-113.276	206.772	-320.048	-206.772
Hofskamp Oost II	11.621.585	343.689	1.348.500	10.616.774	2.842.749	7.774.025	-2.842.749
Eskopje	57.050	1.703	320.910	-262.157	--	-262.157	20.299
Essenkamp	-183.543	131.978	85.800	-137.364	--	-137.364	35.503
Kromkamp	288.418	18.433		306.850	317.911	-11.061	-317.911
Bomenbuurt Ulft	410.727	33.384	150.001	294.110	--	294.110	6.537
v/d Pavert	-274.495	-553	156.850	-431.897	--	-431.897	288.350
Wienw/Bosboomstr	68.757	13.993	82.750	0	--	--	--
Keurkamer	-237.354	236.354	-1.000	0	--	--	--
Woningbouwplanning O-Y					275.970	-275.970	--
Totaal	16.380.124	2.132.775	2.671.411	15.841.488	4.390.285	11.451.203	-3.760.891

De grondexploitaties hebben per saldo een nadelig resultaat van totaal ca € 3,8 miljoen. De bedrijventerreinen met een gezamenlijk nadelig resultaat van € 3,3 miljoen dragen aanzienlijk bij aan dit resultaat.

⁴ Tot desinvesteringen behoren onder andere opbrengsten uit verkopen, subsidies, exploitatiebijdragen en bijdragen uit verliesvoorzieningen.

Na herziening van de bedrijfsterreinen in 2016 is voor het nadelig resultaat een separate voorziening gevormd ten bedrage van € 3,3 miljoen om de verliezen ten gevolge van het bijstellen van de grondprijzen en wijziging in fasering op te kunnen vangen. Voor de nadelige grondcomplexen kan het resultaat binnen de verliesvoorziening van de Woningbouwplanning gemeente Oude IJsselstreek worden opgevangen.

3.5 Regionaal bedrijventerrein A18 Bedrijvenpark en Euregionaal Bedrijventerrein DocksNLD

De gemeenten Doetinchem, Montferland, Bronckhorst en Oude IJsselstreek werken samen bij de ontwikkeling en herontwikkeling van bedrijventerreinen binnen de gemeenten (met middelen uit het zogenaamde HRT-fonds) en ook specifiek bij de ontwikkeling van het A18 Bedrijvenpark (A18 BP) in de gemeente Doetinchem en het Euregionaal Bedrijventerrein DocksNLD in de gemeente Montferland (EBT), waarbij de deelnemende gemeenten risicodragend zijn. In de samenwerkingsovereenkomst is tevens afgesproken dat de resultaten onderling verevend worden en eventuele baten in het HRT-fonds worden gestort.

Het verwachte exploitatieresultaat van de A18 BP is door de recessie verslechterd. Als risicodragende gemeente heeft Oude IJsselstreek voor haar deel van het toe te rekenen nadelige resultaat thans bij jaarrekening 2016 een verliesvoorziening moeten treffen van € 1.652.600,-- . Naast dit resultaat zijn er ook nog risico's te benoemen van een mogelijke verdere verslechtering van dit resultaat als gevolg van kostenstijging, prijsrisico's en afzetrisico.

Gevolgen begroting- en rekeningvoorschriften (BBV)

Het A18 Bedrijvenpark 2^e fase was een nog niet in exploitatie grondcomplex (NIEGG). De raad van de gemeente Doetinchem heeft besloten deze 2^e fase (het noordelijk deel) ook in exploitatie te nemen (bouwgrond in exploitatie = BIE). Deze regionale ruimtelijke ontwikkeling is in samenwerking met de hiervoor genoemde gemeenten gestart in 2010 en kent een langdurige samenwerking in het belang van de Achterhoek. De financiële vertaling voor beide fases is steeds geactualiseerd om inzicht te hebben op de risico's en de balanswaardering. Door het in exploitatie nemen van de 2^e fase is geanticipeerd op de nieuwe BBV-voorschriften, want de voorstellen van de BBV zijn mede gedaan om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken. De stuurgroep van de samenwerkende gemeenten West Achterhoek heeft de raad van de gemeente Doetinchem geadviseerd om risicobeperkende (beheers)maatregelen te treffen om de onzekerheden en risico's die gepaard gaan met de langere looptijd te verminderen.

Op 16 februari 2017 heeft de gemeente Doetinchem een besluit genomen ten behoeve van het treffen van maatregelen tot het toekomstbestendig maken van de grondexploitatie A18 Bedrijvenpark. De samenwerkende gemeenten staan achter dit besluit. Onze gemeente heeft dat bij raadsbesluit van 23 februari 2017 kenbaar gemaakt.

Voor de bedrijventerreinen blijven de geprognosticeerde verkopen nog achter. Mede daardoor daalt het gemiddelde van de verkoopopbrengst maar dit past nog binnen de raming van het A18 Bedrijvenpark. De voorgestelde maatregelen houden kortweg in dat de grondprijs, fasering en rekenrente worden aangepast in de exploitatiebegroting van de A18 BP, en nu ook rekening gehouden wordt met een inboeking van vroegtijdige winstneming uit DocksNLD in de exploitatie van het A18 BP.

Deze maatregelen hebben tot gevolg dat nu nog voor het verwachte nadelige resultaat te treffen voorziening weliswaar nog toeneemt maar in geringe mate. De toename bedraagt € 0,5 mln. waardoor deze voorziening in totaal € 8,3 mln. bedraagt, waarin door gemeente Oude IJsselstreek ingevolge de SOK voor 20 % ofwel € 1.652.600,-- wordt voorzien. Dit is een toename van € 125.382,-- ten opzichte van 2015. Daarnaast is het risico van een mogelijke verdere verslechtering van het resultaat als gevolg van o.a. kostenstijging, prijsrisico's en afzetrisico bepaald op € 4,8 mln.

De gemeente Oude IJsselstreek zal daarvoor haar 20 % aandeel van € 948.000,-- meenemen als risico en onderdeel van de risicoparagraaf voor het bepalen van het weerstandsvermogen.

De planvoorraad in de regio is groot. Naast de samenwerking in het A18 Bedrijvenpark te Doetinchem en het bedrijventerrein DocksNLD te Montferland hebben de deelnemende gemeente zelf ook nog projecten en/of particuliere terreinen. Nu een besluit nemen tot het saneren van het A18 Bedrijvenpark 2de fase is te prematuur. Risicomanagement is voor deze ruimtelijke ontwikkeling belangrijk en is door de stuurgroep binnen de samenwerking opgepakt. Dit zal leiden tot aanvullende voorstellen/maatregelen.

3.6 Financiële gevolgen Woningbouwplanning Oude IJsselstreek (regionale woonagenda)

In 2015 heeft de gemeente Oude IJsselstreek de regionale woonagenda 2015-2025 vastgesteld. De regionale woonagenda volgt hiermee de regionale woonvisie Achterhoek 2010-2020 op. De regionale woonvisie 2010-2020 bracht een opgave voor de gemeente Oude IJsselstreek mee om haar plancapaciteit terug te brengen. In de regionale woonagenda wordt de plancapaciteit nog eens met 10 % extra naar beneden bijgesteld. Dat is niet alleen een kwantitatieve maar ook een kwalitatieve opgave. De nog toe te voegen woningen moeten een zo goed mogelijke aanvulling zijn op de bestaande voorraad. Dat vraagt om een zorgvuldige prioritering van projecten. Met de eind 2016 vastgestelde beleidsnotitie Woningbouwplanning Oude IJsselstreek geeft de gemeente invulling aan deze opgave. De overcapaciteit aan woningbouwplanning wordt aangepakt.

Uit een financiële analyse is gebleken dat de gemeente Oude IJsselstreek rekening moet houden met de financiële gevolgen van € 2,1 miljoen voor haar grondexploitaties. Hiervoor is in 2015 een verliesvoorziening getroffen. In 2016 is ook een aantal gevolgen door het stoppen van in voorbereiding zijnde plannen (Eksterstraat Ulft /Ulft-Noord, Den Dam Breedenbroek en juridische kosten als gevolg van de beleidsnotitie) financieel verwerkt en is met de gevolgen voor de lopende grondcomplexen (Hutten-Noord Ulft, Slawijkseweg Netterden en Kromkamp Sinderen) rekening gehouden. Door precisering van de geschatte kosten kan met een lagere voorziening worden volstaan.

Daarnaast brengt het terugbrengen van de plancapaciteit als gevolg van de vastgestelde beleidsnotitie risico's met zich mee. Om risico's voor eventuele (plan)schadeclaims zo veel mogelijk te voorkomen wordt dan ook ingezet op het creëren van 'voorzienbaarheid'.

3.7 Verloop verliesvoorzieningen

In het boekjaar 2016 hebben diverse mutaties binnen bestaande voorzieningen plaatsgevonden en is een aanvullende verliesvoorziening voor de bedrijventerreinen gevormd. Het verloop van de voorzieningen staat weergegeven in onderstaande tabel.

Verloop verliesvoorzieningen	Balans-waarde 01-01-2016	Vorming/toev. voorzieningen (onttrekking alg. reserve)	Inzet	Vrijval (toevoeging alg. reserve)	Balans- Waarde 31-12-2016
VVZ herziening Woningbouwplanning	2.100.000		-261.729	-717.271	1.121.000
VVZ bedrijventerreinen O IJ	3.236.641	32.644			3.269.285
VVZ Samenwerking WA A18 BP	1.527.218	125.382			1.652.600
Totaal	6.863.859	158.026	-261.729	-717.271	6.042.885

4. Risico's

4.1 Inleiding

Grondexploitaties zijn ramingen van het financiële verloop van ruimtelijke projecten, zoals woningbouwprojecten, bedrijventerreinen en herstructureringsplannen. Grondexploitaties hebben vaak een lange looptijd van 10 jaar, 15 jaar of zelfs meer. Gedurende deze looptijd kunnen allerlei veranderingen plaatsvinden die zowel positief als negatief kunnen uitpakken voor het financiële resultaat van de exploitatie. De veranderingen, die op kunnen treden, kunnen van velerlei aard zijn. De inflatie kan oplopen, de rente kan veranderen, er kunnen zich omstandigheden voordoen die niet waren voorzien, zoals een financiële en economische crisis. Een grondexploitatie is dan ook niet alleen een raming, maar bovenal een dynamisch proces.

De paragraaf grondbeleid in de jaarrekening geeft de stand van zaken per 31 december van het betreffende jaar, alsmede de verwachte financiële uitkomst bij het beëindigen van de exploitatie in het eindjaar op Netto Contante Waarde (NCW). Zekere risico's, zowel positief als negatief, zijn voor zover mogelijk in de exploitatie berekening meegenomen. Er kunnen zich echter ook onzekere gebeurtenissen voordoen. Als voorbeeld het volgende:

Door de financiële en economische crisis zijn de grondverkoop teruggelopen. In de grondexploitaties is hiermee rekening gehouden door de looptijd van de grondexploitaties te verlengen. Daarmee zijn de opbrengsten en een deel van de kosten over meerdere jaren verdeeld en is er dus rekening gehouden met de gevolgen van de crisis. Verondersteld kan echter ook worden dat de gevolgen van de crisis veel langer voelbaar zijn. Het is dan ook zinnig te weten wat bij het verder verlengen van de looptijd (=risico) de financiële gevolgen zijn.

Met behulp van een risicomodel kunnen zowel mogelijke positieve als negatieve ontwikkelingen financieel worden vertaald. Voor alle lopende grondexploitaties (in de jaarrekening opgenomen als "gronden in exploitatie") is met behulp van het risicomodel berekend wat het financiële resultaat wordt wanneer de veronderstelde gebeurtenissen zich zouden voordoen.

In deze rapportage wordt beschreven welke set van gebeurtenissen is gehanteerd en wat de financiële uitkomsten daarvan zijn. Basis voor de berekeningen zijn de grondexploitaties, zoals opgenomen in deze jaarrekening.

4.2 Uitgangspunten

Vertrekpunt voor de berekeningen zijn de huidige grondexploitaties zoals opgenomen in de jaarrekening 2016. Uitgangspunten zijn het begrote resultaat, de gehanteerde parameters, de looptijd van de exploitaties en de kosten en opbrengsten die nog gerealiseerd moeten worden.

- **Begroot resultaat grondexploitaties**
Uitgangspunt voor de berekeningen is de boekwaarde van de grondexploitaties, zoals gepresenteerd in deze jaarrekening.
- **Kosten en opbrengsten nog te maken.**
In de grondexploitaties zijn de totaal nog te maken kosten geraamd op € 3,6 miljoen (te vermeerderen met de kostenstijging van € 0,17 miljoen en de rente van € 2,53 miljoen). De nog te realiseren opbrengsten zijn geraamd op € 17,63 miljoen. In de risicoanalyse wordt berekend hoe kosten en opbrengsten zich kunnen ontwikkelen op basis van de veronderstelde onzekere gebeurtenissen.

▪ **Parameters**

In de grondexploitatie wordt gerekend met de volgende parameters:

- Kostenstijging 2,5% per jaar
- Opbrengstenstijging 0,0 % per jaar
- Rente 2,5% per jaar

In de risicoanalyse worden bandbreedtes geformuleerd. Daarmee kan uitgerekend worden wat het resultaat van de grondexploitatie is wanneer de parameters zich de komende jaren wijzigen.

▪ **Looptijd van de grondexploitatie**

Elke grondexploitatie kent een bepaalde looptijd. Dat wil zeggen het aantal jaren dat nog nodig is om alle geraamde kosten en geraamde opbrengsten te realiseren. In de risicoanalyse wordt berekend wat de invloed op de resultaten is, wanneer de geraamde looptijd, door bijvoorbeeld planvertraging, verlengd moet worden.

4.3 Risico's in de berekening

De volgende algemene risico's zijn benoemd en toegepast op alle grondexploitatie in de risicoanalyse. Deze risico's hebben dus invloed op alle grondexploitatie.

• **Kostenstijging**

In de grondexploitatie wordt gerekend met een kostenstijging van 2,5% per jaar. De tendens was licht dalend maar kent nu weer een opmars gelijk aan de verlaging van het aanbestedingsvoordeel. Omdat ook een groot deel van de kosten plankosten zijn wordt het huidige percentage van 2,5 % gehanteerd.

Voor de grondexploitatie met een korte looptijd is het risico van verdere kostenstijging dan ook geschat als een "positief" risico, dit wil zeggen dat wordt geschat dat de kans groot is dat er geen of beperkt sprake is van een verdere kostenstijging, lager dan geraamd in de grondexploitatie.

• **Opbrengstenstijging**

In de grondexploitatie is rekening gehouden met een opbrengstenstijging van 0,0 % per jaar. Veronderstelling hierbij is dat als gevolg van de economische crisis het vooralsnog moeilijk zal zijn een opbrengstenstijging te realiseren die de kostenstijging bijhoudt. In de risicoanalyse is er vanuit gegaan dat de komende jaren geen opbrengstenstijging gerealiseerd kan worden. Het risico op minder opbrengsten is meegenomen onder grondopbrengsten.

• **Rente**

In de grondexploitatie wordt een rekenrente van 2,5% per jaar gehanteerd. Dit is nagenoeg gelijk aan de omslagrente zoals deze de afgelopen jaren is toegerekend aan de grondexploitatie. De rente van 2,5% per jaar in de grondexploitatie wordt daarom als reëel geschat. Op de middellange termijn (< 5 jaar) wordt geen aanzienlijke toe- of afname van de rente verwacht. Mogelijk kan zich dit op de lange termijn (> 5 jaar) wel voordoen, in de risicoanalyse is daarom rekening gehouden met een bandbreedte van een half procentpunt.

• **Fasering**

Alle grondexploitatie zijn (recent) herzien. De fasering in deze complexen wordt als reëel geschat. Desalniettemin wordt rekening gehouden met een minimale constante uitgifte, m.n. voor complexen met een langere looptijd zoals voor de bedrijventerreinen is dit moeilijk in te schatten. Derhalve is rekening gehouden dat de looptijd in een aantal complexen toch verder op kan schuiven. Afhankelijk van de huidige looptijd is een bandbreedte van 20% tot 60% opgenomen.

Concreet betekent dit dat wanneer een grondexploitatie een looptijd heeft van 10 jaar (120 maanden), en wordt uitgefaseerd met 20%, de looptijd wordt verlengd met 24 maanden, ofwel 2 jaar. Dit resulteert meestal in extra rentekosten (en toenemende kostenstijging) waardoor het projectresultaat verslechtert.

- **Grondopbrengsten**

Zoals gezegd zijn de grondexploitaties (recent) herzien. Dit betekent dat mag worden verondersteld dat de geraamde grondopbrengsten marktconform zijn.

Voor grondexploitatie met nog een korte looptijd (1 tot 2 jaar) wordt dan ook geen verandering in de grondopbrengst verwacht. Voor de bedrijfsterreinen zijn onlangs taxaties uitgevoerd voor de te hanteren grondprijs. De taxaties geven een bandbreedte. In de risicoanalyse wordt rekening gehouden met uitgiftepunten voor bedrijfsterreinen aan de onderkant van de bandbreedte.

- **Specifieke risico's**

Voor elke grondexploitatie is nagegaan of hierin nog specifieke risico's zitten. Dit komt slechts in een enkel complex voor.

4.4 Resultaat risico berekeningen

Op basis van bovenbeschreven risico's is van alle grondexploitaties een risico analyse gemaakt.

Voor het bepalen van het weerstandsvermogen wordt binnen de grondexploitatie rekening gehouden met een gemiddeld risico (gebaseerd op een gemiddelde van best en worse case scenario) dat wil in dit geval zeggen dat de invloed van positieve als op negatieve gebeurtenissen even groot is. In dit scenario wordt er vanuit gegaan dat niet alle risico's zich volledig en tegelijk voordoen, maar is een gemiddelde uitkomst berekend. Aangezien er in de risico's nauwelijks positieve gebeurtenissen zijn opgenomen, verslechteren nagenoeg alle grondexploitaties ook in dit scenario. Dit met de kanttekening dat door herziening van de grondcomplexen en de daarvoor getroffen voorzieningen het risico is afgenomen.

4.5 Risico scenario

In het gemiddeld risico scenario is het totale verwachte eindresultaat van alle exploitaties per saldo € 6,8 miljoen negatief. In onderstaande tabel zijn per exploitatie de uitkomsten van het gemiddeld risico scenario weergegeven. Het merendeel van de risico's wordt gevormd door een mogelijke verdere verslechtering van de exploitatie van bedrijfsterreinen en een specifiek risico. Zij nemen bij een gemiddeld risico al een bedrag van ruim € 4,7 miljoen voor hun rekening. Het grootste risico wordt gevormd door vertraging in de afzet van bedrijfspercelen.

Bij het bepalen van de risico's is dan ook rekening gehouden met marktrisico's zoals een langere uitgifteduur als ook een risico van prijsreductie, berekend op basis van 10 tot 15 % lagere opbrengsten.

Voor de in de exploitatiebegrotingen berekende nadelige eindresultaten is een voorziening getroffen, deels apart voor de bedrijfsterreinen en voor woningbouw opgenomen in de Verliesvoorziening Woningbouwplanning gemeente Oude IJsselstreek.

Risicoanalyse grondexploitaties					
Project	Berekend risico neutraal resultaat voordelig	Berekend risico neutraal resultaat nadelig	Getroffen Verliesvoorziening 2016	Resterend Risico 2016	Resterend Risico 2015
De Rieze Ulft (V en VI)		938.410	426.536	511.874	503.463
Hutten-Noord Ulft		747.762	320.347	427.415	319.568
Hutten-Zuid Ulft (afgesloten)				--	3.770
Centrumplan Ulft		1.248.796		1.248.796	1.266.601
Slawijkseweg Netterden		208.440	206.772	1.668	24.221
Hofskamp-Oost 2e f Varsseveld		3.769.902	2.842.749	927.153	1.360.649
Eskopje Varsseveld	-21.495			-21.495	-17.409
Essenkamp Varsseveld	-38.054			-38.054	-37.046
Kromkamp Sinderen		325.328	317.911	7.417	39.966
Bomenbuurt Ulft	-8.079			-8.079	-1.673
V/d Pavert Varsselder	-332.983			-322.983	-302.632
Wienw./Bosboomstr. Terborg (afgesloten)				--	-232.630
Keurkamer Ulft (afgesloten)				--	-26.620
Totaal verlieslatend		7.238.638		3.124.323	3.518.238
Totaal winstgevend	-400.611			-390.611	-618.010
Saldo (nadelig)		6.838.027	4.114.315	2.723.712	2.900.228

Het totaal resterend risico van alle grondexploitaties zoals opgenomen in de jaarrekening 2015 bedroeg € 2,9 miljoen negatief (NCW). In het gemiddeld risico scenario verbetert dit resultaat zich in 2016 tot het risico van een negatief resultaat van ruim € 2,7 miljoen. Waarbij wel de kanttekening gemaakt moet worden dat een drietal complexen in 2016 zijn afgesloten. Voor het bepalen van de weerstandscapaciteit zal met het totaal van dit licht afgenomen risico rekening gehouden moeten worden.

BBV voorschriften (wijziging te hanteren rentepercentage)

Voor het rekenjaar 2016 geldt dat voorzieningen die via de methode van netto contante waarde worden gewaardeerd, tegen het percentage van de disconteringsvoet moeten plaatsvinden. In de Begroting- en rekeningvoorschriften (BBV) is bepaald dat de disconteringsvoet voor grondexploitaties voor 2016 2 % bedraagt. Dit percentage wordt gehanteerd voor het bepalen van de hoogte van de risico's op netto contante waarde (NCW) zoals voorgeschreven.

De rekenrente, ook wel omslagrente genoemd, bedraagt voor 2016 2,5 %. Dit rentepercentage wordt gebruikt voor het bepalen van de hoogte van de aan de algemene dienst jaarlijks te vergoeden rente, berekend over de boekwaarde van de grondcomplexen.

4.6 Risico's totaal

Bij de weerstandscapaciteit dient rekening gehouden te worden met een totaal (gemiddeld) risico op de grondexploitaties van € 2,7 miljoen. Dit risico wordt vooral gelopen door risico's in het verlengen van de looptijd van de exploitaties, de mogelijke verlaging van de uitgifteprijs en het potentiële risico op beperking van de uitgifte van bedrijfskavels.

Naast de grondexploitaties zijn de risico's door woningbouwreductie in gevolge de Woningbouwplanning Oude IJsselstreek (regionale woonagenda) voorsnog geschat op een bedrag van voor een bedrag van € 2,3 miljoen (50%). (zie paragraaf 3.6)

Tot slot dient nog rekening gehouden te worden met risico's vanuit de deelname in de ontwikkeling van het regionaal en euregionaal bedrijvenpark ten bedrage van € 948.000,-. E.e.a. is toegelicht bij paragraaf 3.5.

Het totaal aan risico's komt daarmee op op bijna € 5 miljoen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het totaal van alle risico's.

Resterende risico's			
Regionaal bedrijfsterreinen (RBT/EBT)	948.000	gewogen risico	948.000
Risico's Woningbouwplanning O II (reg. Woonagenda)	2.330.000	50%	1.165.000
Resterende risico's grondexpl (o.a. bedrijfsterreinen)	2.724.000	gewogen risico	2.724.000
Gevolgen weerstandsvermogen	6.002.000		4.837.000

De risico's binnen de paragraaf grondbeleid hebben invloed op het weerstandsvermogen van de gemeente. Hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

2.6 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen gaat over de vraag in hoeverre de gemeente middelen kan vrijmaken om grote tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid direct veranderen moet worden. Het gaat dus om de robuustheid van de begroting.

Hierbij wordt een relatie gelegd tussen:

- de financiële risico's
- de middelen waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om risico's af te dekken (weerstandscapaciteit).

Hoe hoog het weerstandsvermogen zou moeten zijn, is niet exact aan te geven. De omvang is afhankelijk van de financiële risico's die de gemeente loopt en de kans dat de risico's daadwerkelijk effectief worden. Vanuit het provinciaal toezicht zijn formeel geen directe normen voor het weerstandsvermogen; wel geeft de Provincie richting door bandbreedtes aan te geven bij de kengetallen, voortvloeiend uit de wijzigingen in de BBV.

Beleid

Het bestaande beleid is vastgelegd in de nota Weerstandsvermogen. Daarnaast geldt de begrotingsdoctrine.

Beleidsuitgangspunten:

- Gemeente Oude IJsselstreek gebruikt in eerste instantie incidentele weerstandscapaciteit om zowel incidentele als structurele tegenvallers te dekken;
- De begroting moet elk jaar structureel sluitend zijn. Structurele tegenvallers moeten opgevangen worden door structurele middelen.
- Het weerstandsvermogen wordt zoveel mogelijk in tact gelaten en er wordt terughoudend opgetreden bij de beschikking over de algemene reserve. Dit omdat niet alle risico's voldoende gekwantificeerd kunnen worden. Om een goed beeld te houden op de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit worden deze minimaal tweemaal per jaar (bij de programmabegroting en de jaarrekening) geïnventariseerd;
- De post onvoorzien wordt alleen gebruikt voor eenmalige tegenvallers; deze tegenvallers dienen te voldoen aan de criteria: onuitstelbaar en onvermijdelijk. Structurele knelpunten dienen op structurele wijze te worden opgelost;
- De algemene reserve wordt volledig meegerekend bij de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. De risico's zijn alle voorzienbare risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

Weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft de mate aan waarin de gemeente zelf in staat is om niet-begrote kosten te dekken uit structurele middelen, zonder direct het bestaande beleid te moeten aanpassen/te bezuinigen. Hierbij kan gedacht worden aan de mogelijkheden die er zijn tot het verhogen van de inkomsten (bijvoorbeeld via belastingverhoging). Bij de incidentele weerstandscapaciteit gaat het om de aanwezigheid van vrij besteedbare middelen die eenmalig kunnen worden ingezet. In onderstaande tabel is een vergelijkend overzicht gegeven van de geprognosticeerde weerstandscapaciteit per begin/einde van het boekjaar. De bestanddelen bestemmingsreserves en niet benutte belastingcapaciteit nemen we niet mee.

Weerstandscapaciteit (bedragen x1.000)	Bedrag
a. Begrotingsruimte (post onvoorzien)	118
b. Algemene reserves, inclusief rekeningresultaat	15.477
c. Stille reserves	1.000
Totaal weerstandscapaciteit per 31-12-2016	16.595

Toelichting

A. Begrotingsruimte

Voor de dekking van niet voorziene uitgaven is in de begroting een structureel bedrag van € 3,00 per inwoner, ofwel een totaalbedrag van € 118.410 opgenomen.

B. Algemene reserve

Algemene reserve (x 1.000)	Werkelijke stand 1-1-2016	Werkelijke stand 31-12-2016
Algemene reserve Na rekeningresultaat	8.941	15.477

C. Stille reserves

Een stille reserve is het verschil tussen de hogere directe opbrengstwaarde bij verkoop en de boekwaarde van de diverse activa zoals ze op de balans staan. De mogelijke meeropbrengsten bij verkoop kunnen voor andere doelen worden aangewend. Dit geldt alleen voor bezittingen die direct verhandelbaar of verkoopbaar zijn. Bijvoorbeeld panden en objecten, maar ook bos-en landbouwgronden die niet of met een lagere boekwaarde op de balans staan. Bij de berekening van de weerstandscapaciteit wordt rekening gehouden met 50% van het verschil tussen de boekwaarde en de actuele WOZ-waarde. We nemen voor de weerstandscapaciteit € 1.000.000.

Risico's

Door de risico's in beeld te brengen, kunnen we het benodigd weerstandsvermogen bepalen. Voor elk risico wordt beoordeeld of het risico kan worden vermeden, verminderd, overgedragen of geaccepteerd. Daarbij wordt een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet en het bedrag ten hoogste van de maximale risico. In totaal is het risico voor Oude IJsselstreek berekend op .

De belangrijkste risico's voor Oude IJsselstreek zoals in 2016 aangegeven:

Risico's (x1.000)	Mate inschatbaarheid	Beheersing	Financieel gevolg	Risico
a. Aansprakelijkheid/eigendommen/Bedrijfsvoering				
Schadeclaims	Slecht	Verminderen	200	10
Eigendommen	Slecht	Verminderen	450	35
Bedrijfsvoering	Slecht	Accepteren	1.600	900
b. Financiële risico's				
Bestuursdwang/proceskosten	Slecht	Verminderen	120	35
c. Grondexploitatie				
Zie paragraaf grondbeleid	Redelijk	Accepteren	6.002	4.837
d. Verbonden partijen				
Zie paragraaf verbonden partijen	Goed	Verminderen	5.500	250
e. Sociaal domein en open eind regelingen				
Sociaal domein en open eind regelingen	Slecht	Verminderen	1.000	250
f. Garant en borgstellingen				
Garant- en borgstellingen	Redelijk	Accepteren	86.640	866
g. Overige (externe) factoren				
Overige factoren	Slecht	Verminderen	700	60
Totaal			102.212	7.243

Te benoemen categorieën

a. Aansprakelijkheid/ eigendommen

Dit betreft aansprakelijkheid voor schadeclaims vanwege onzorgvuldig, onjuist of niet tijdig handelen. Daarnaast hebben we een beperkt risico op het gebied van brand- en stormschade op gemeentelijke gebouwen. Ook hebben we risico's op de eigen percelen ten aanzien van verontreiniging.

Bedrijfsvoering

Risico's in de bedrijfsvoering zitten in mogelijk extra kosten wachtgeld voor bestuur (portefeuillehouders), vervanging bij langdurig zieken en verregaande juridische expertise die we mogelijk moeten inhuren.

b. Financiële risico's

Dit zijn de risico's voor bijvoorbeeld bestuursdwang (als de kosten niet te verhalen zijn op de overtreder). Ook kosten voor bezwaar- en beroepsprocedures vallen hieronder.

c. Grondexploitatie

Dit betreft de risico's die verbonden zijn aan de grondexploitatie. Voor een nadere toelichting zie paragraaf "Grondbeleid".

d. *Verbonden partijen*

Als deelnemer van de gemeenschappelijke regelingen is de gemeente, samen met de overige deelnemende gemeenten, financieel aansprakelijk voor eventuele tekorten bij deze verbonden partijen. Zie hiervoor de paragraaf "Verbonden partijen".

e. *Sociaal domein en overige open eind regelingen*

De uitgaven die gemeoid zijn met open-eind regelingen zijn, zoals de naam al aangeeft, moeilijk te beïnvloeden door de gemeente. Uitgaven vinden plaats op basis van verordeningen en regelingen. De aanspraken die op de regelingen worden gedaan zijn niet te beïnvloeden door de gemeente. In Oude IJsselstreek gaat het om de volgende regelingen:

- Exploitatiesubsidies
- Leerlingenvervoer
- Bijzondere bijstand
- Sociaal Domein (transities)
- Subsidies professionele organisaties

Vanuit de herijking op het subsidiebeleid zijn er plafonds ingesteld voor de verenigingssubsidies en monumentensubsidie. Hierdoor is er op deze subsidies geen risico meer. In het sociaal domein (programma 2) gaat circa € 45 miljoen om. Met het plan van maatregelen ("Voorbij de zure appel") zijn de bekende risico's voor de komende jaren meegenomen. Daarnaast is een reserve opgenomen om de risico's af te dekken, waarmee het resterende risico beperkt is.

f. *Garant/borgstellingen*

Alle borg-/garantstellingen staan opgesomd in hoofdstuk 5. Wij hanteren 1% van het totaal als risico.

g. *Overige (externe) factoren*

- Economische ontwikkelingen, die buiten de invloedssfeer van de gemeente vallen
- Planschade
- Leges
- Hypotheken personeel
- Vennootschapsbelasting (VPB)

Berekening prognose weerstandsvermogen (x 1.000)

De verhouding tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit bepaalt of het weerstandsvermogen voldoende is.

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{aanwezige weerstandscapaciteit (bedrag)} \quad 16.595}{\text{benodigde weerstandscapaciteit (bedrag)} \quad 7.243} = \dots\dots\dots = 2,29$$

> 2,0	= Uitstekend
1,4 – 2,0	= Ruim voldoende
1,0 - 1,4	= Voldoende
0,8 - 1,0	= Matig
0,6 – 0,8	= Onvoldoende
< 0,6	= Ruim Onvoldoende

Hieruit blijkt dat het weerstandsvermogen van Oude IJsselstreek uitstekend is om eventuele financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

Naar aanleiding van wijzigingen in de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording), wordt voorgeschreven dat in deze paragraaf een verplichte basisset van 5 kengetallen moet worden opgenomen. Deze kengetallen zijn:

1. Netto schuldquote
2. Solvabiliteitsratio
3. Grondexploitatie
4. Structurele exploitatieruimte
5. Belastingcapaciteit (woonlasten meerpersoonshuishouden)

Het is van belang deze kengetallen in breder perspectief te zien, aangezien deze op zichzelf staan maar een deel van het totale beeld van de gemeentelijke financiën weergeven.

Kengetallen (x 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
1a Netto schuldquote	138,23%	151,00%	134,51%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd	116,00%	132,00%	119,00%
2 Solvabiliteitsratio	15,35%	14,65%	15,13%
3 Grondexploitatie	19,62%	23,54%	15,33%
4 Structurele exploitatieruimte	-1,28%	1,07%	-1,44%
5 Belastingcapaciteit	99,29%	109,50%	98,06%

Signaleringswaarden

In lijn met de signaleringswaarden van de Provincie, streven we naar minimaal categorie B. Met de huidige kengetallen, komen we op 2 categorieën nog in C. De overige kengetallen zitten in categorie A of B.

Signaleringswaarden	Waarde Oude IJsselstreek	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	134%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote, gecorrigeerd	119%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	15%	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	15%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte Begroting ⁵	-1,44%	Begr en MJR>0%	Begr of MJR >0%	Bgr en MJR <0%
Belastingcapaciteit	98%	<95%	95-105%	>105%
Weerstandsvermogen	229%	>100%	80-100%	<80%

⁵ De meerjarenraming is gebaseerd op de programmabegroting 2017-2020

2.7 Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Met de term bedrijfsvoering wordt bedoeld de sturing en beheersing van alle primaire en ondersteunende processen in een organisatie. De kern ervan is dat het de aansturing van de organisatie betreft, zoals die onderscheiden kan worden van de feitelijke uitvoering (het daadwerkelijk maken van producten en het verlenen van diensten) en van het bepalen van beleid (keuzes maken over wat wel en wat niet te doen). Doel van de bedrijfsvoering is om zo effectief en efficiënt mogelijk de afgesproken prestaties te leveren.

De komende jaren investeren we in de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie. De ontwikkeling is gericht op medewerkers, cultuur en systemen. Medewerkers worden begeleid in de uitoefening van hun rol. Sturing moet duidelijk zijn en gegeven worden. Daar waar nodig passen we systemen en sturing aan.

Organisatieontwikkeling

In het voorbije jaar is met voortvarendheid gewerkt aan de vormgeving, verbetering, aansturing en stabiliteit van de nieuwe organisatie. Er is een team Teamleiders gevormd die onder leiding van de directeur Bedrijfsvoering verantwoordelijk zijn voor de personele invulling en bedrijfsvoering.

Door BMC is gekeken naar de knelpunten die in de organisatie aanwezig zijn. Hierover heeft BMC een advies uitgebracht en aanbevelingen gedaan. Met behulp van de aanbevelingen is een plan van aanpak gemaakt en heeft er onder andere een herverdeling van teams plaatsgevonden naar een teamleider. Er heeft discussie plaatsgevonden over de rollen en verantwoordelijkheden van de programmamanagers en teamleiders.

De organisatieontwikkeling is in volle gang en stellen we continue bij aan veranderende inzichten en vraag. In 2016 zijn we gestart met de Benchmark Gemeenten als opmaat voor de evaluatie van de organisatie in 2017. Met de resultaten van het te houden medewerkerstevredenheidsonderzoek in 2017 en de resultaten van de Benchmark hebben we voldoende input om een goede evaluatie van de (re-)organisatie te houden. In 2017 zal er tevens een evaluatie van het Functierollenboek plaatsvinden.

Veranderkapitaal

In 2011 is een bestemmingsreserve gevormd ten behoeve van de ontwikkeling van de organisatie, genaamd 'Veranderkapitaal'. In dit veranderkapitaal is gedurende twee jaar € 400.000 per jaar gestort.

In 2016 is het veranderkapitaal ingezet om de veranderingen een impuls te geven: verbetering werkprocessen, trainees, MT ontwikkeling, rapport BMC, werving gemeentesecretaris en de Benchmark Gemeenten. Voor 2017 zal het overgebleven bedrag worden ingezet voor de evaluatie van de organisatie.

Naast het veranderkapitaal is ook het jaarlijks beschikbare opleidingen- en coachingsbudget ingezet voor de ontwikkeling van medewerkers en de organisatie. Een belangrijk middel bij de ontwikkeling van medewerkers is coaching. Leidinggevend worden steeds meer ingezet om zelf de medewerkers te coachen. Daarnaast kijken we kritisch naar wat nodig is voor de ontwikkeling van medewerkers.

Vertrouwenspersoon en counseling

Tijdens en na de gemeentelijke reorganisatie was er behoefte aan professionele hulp voor werkgerelateerde en persoonlijke problemen. Met de vertrouwenspersoon is een contract afgesloten, waarmee de taken zijn verbreed naar ondersteuning van medewerkers via laagdrempelige psychosociale hulpverlening (counseling). Dit om preventief in te steken op het verminderen van ziekteverzuim.

In 2016 is het contract met de vertrouwenspersoon verlengd voor de taak van vertrouwenspersoon. De organisatie is in een wat rustiger vaarwater gekomen. De counselling-taken zijn inmiddels ondergebracht bij de teamleiders. Zij zijn belast met de P-taken en voeren de gesprekken met de medewerkers over de werkgerelateerde en persoonlijke problemen.

Personeel

In 2016 hebben er door organisatorische en bestuurlijke problemen een aantal wisselingen, afspraken en ontslagen in het personeelsbestand plaatsgevonden.

In de lijn van het verkrijgen van een zuiver beeld op de bedrijfsvoering is in 2016 een voorziening gevormd voor de resterende lasten van voormalig personeel en wachtgeldden bestuurders vanuit de bestuurlijke crisis.

Hierdoor drukken de lasten van voormalig personeel niet meer op de jaarlijkse reguliere personeelsbegroting.

Door deze wijziging krijgen we meer zicht en grip op:

1. De eenmalige bestuurlijke kosten van organisatiewijzigingen (in het verleden en in de toekomst);
2. De reguliere jaarlijkse bedrijfsvoering en de daarbij behorende kosten zoals opgenomen in de begroting;
3. Control op de personeelsbegroting door een voorziening te treffen waarmee de vertroebeling uit de personeelsbegroting gehaald;
4. Het beter inspelen op nieuwe ontwikkelingen omdat er geen budgettaire claims meer liggen voor inactieve c.q. ontslagen medewerkers;
5. Een transparanter inzicht/beeld naar de werkelijke personeelslasten, waardoor we beter kunnen sturen op de exploitatie. Door een voorziening te treffen en de kosten buiten de personeelsbegroting te houden sluit dit bovendien beter aan bij de nieuwe manier van werken.

Binnen het Sociaal domein hebben verdere ontwikkelingen plaatsgevonden. Het resultaat hiervan is dat er een personeelsuitbreiding heeft plaatsgevonden die gaat plaatsvinden in 2017. Niet alleen binnen het Sociale Domein maar ook in de bedrijfsvoering als gevolg van meerwerk vanuit het Sociaal domein.

Indicatoren bestuur en ondersteuning	2016	Per 1000 inwoners	%
formatie (fte)	214,99	5,62	
bezetting (fte)	214,16	5,44	97%

De regeling ziekteverzuim is geactualiseerd. Met name de rollen zijn in deze regeling nadrukkelijker beschreven. Dit zorgt niet alleen voor meer duidelijkheid maar is ook een middel tot een betere beheersing van het ziekteverzuim. In 2016 zijn we uitgekomen op een gemiddeld percentage van 4,27% (excl. zwangerschap). Dit ligt 0,7 % onder het landelijk gemiddelde (overheid 5,0%).

Integriteit

Wij hechten aan integer en transparant handelen, zowel van bestuurlijke als van de ambtelijke zijde. Bestuurlijk wordt er jaarlijks een raadsbijeenkomst over dit onderwerp belegd. Verder besteedt de burgemeester in zijn gesprekken met raadsleden aandacht aan dit onderwerp.

Voor ambtenaren hebben wij een integriteitvisie vastgesteld. Hier wordt in teamoverleggen, maar ook in gesprekken tussen leidinggevend en medewerkers aandacht aan besteed. Verder is het zo dat in dienst tredende ambtenaren een belofte of eed afleggen, waarmee ze verklaren dat ze zich integer zullen gedragen. Externe medewerkers ondertekenen een integriteitverklaring.

Lean

Alle (basis)processen maken we lean. Met behulp van de leanmethodieken richten we processen zo slim mogelijk in vanuit de vraag van de klant. Dit biedt helderheid en houvast voor de medewerkers. Om dit te bereiken zijn binnen de organisatie medewerkers opgeleid tot greenbelt en/of blackbelt. Voor de periode van een jaar is een externe projectleider ingezet om deze medewerkers te ondersteunen bij de toepassing en het verder implementeren van lean in de organisatie. Sinds het vertrek van de externe projectleider is lean een vast onderdeel van teamleidersoverleg en is er een teamleider aangewezen als schakel tussen de bij lean betrokken medewerkers, de teamleiders en (eventueel) het managementteam. In 2016 zijn onder andere een aantal projecten met de nadruk op interne beheersing en een aantal processen binnen het Sociaal Domein opgepakt.

Planning en control

Speerpunt in 2016 was 'financiën op orde houden' en daarmee een financieel stabiele situatie te creëren. In samenwerking met het college en de raad zijn hierin verdere stappen gezet, door onder andere met een begrotingsdoctrine te gaan werken. De bestuursrapportages zijn uitgebreid en in een nieuw jasje gestoken, waarmee beter inzicht in de financiële situatie ontstond. De Financiële verordening en het Treasurystatuut zijn geactualiseerd en vastgesteld door de raad. Ook de Budgethoudersregeling is aangepast. Er is binnen de organisatie veel aandacht voor de invulling van de rol van budgethouders en budgetbeheerders. De voorbereidingen voor een digitaal systeem voor de Planning & Controlcyclus zijn gedaan, waarmee in 2017 dit systeem kan worden ingevoerd.

In 2016 zijn tevens de voorbereidingen getroffen om de wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) te verwerken in de begroting 2017.

Communicatie

Communicatie is een belangrijk aspect om de werkwijze, visie en missie van de gemeente tot een succes te maken. Zowel intern als extern.

Door de verdere digitalisering verandert de snelheid en de manier van communiceren. Informatie tussen gemeente en inwoners wordt steeds meer gedeeld via digitale middelen en online netwerken. Naast de inzet van het webcareteam is in 2016 gestart met het monitoren van onderwerpen die spelen in de samenleving op (sociale) media via een monitoringstool. Deze worden geanalyseerd zodat in de communicatie beter geanticipeerd kan worden op behoeften in de samenleving.

Het team communicatie is in 2016 versterkt om de communicatietaken binnen het Sociaal Domein te kunnen uitvoeren.

Documentaire informatievoorziening

Door een professionele informatievoorziening wordt het handelen van de gemeente op een transparante, toegankelijke en volledige wijze vastgelegd. Ook het rechtmatig handelen van de gemeente wordt zichtbaar in de vastgelegde informatie.

In 2016 is door de raad een nieuwe archiefverordening vastgesteld. Ter uitvoering daarvan heeft het college vervolgens het besluit informatiebeheer en het archiefbesluit vastgesteld. We zijn gestart met het opstellen van beleid, vervangingshandboeken en een kwaliteitssysteem. De archiefinspecteur moet de KPI's (Kritieke Prestatie Indicatoren) in het kader van het horizontale toezicht nog beoordelen.

Het team DIV is in 2016 steeds nauwer betrokken geraakt bij het zaaksysteem doordat steeds meer zaaktypen in het zaaksysteem worden ondergebracht. Implementatie van het zaaksysteem vordert minder snel dan verwacht. De oorzaak hiervan ligt in het feit dat er door medewerkers minder uren in gestoken konden worden.

De opgelopen achterstanden bij DIV in de jaren 2005 tot 2011 zijn voor de helft weggewerkt. Het wegwerken van deze achterstanden is noodzakelijk om het archiefbeheer goed uit te kunnen voeren en tevens ook een noodzakelijke voorwaarde om het 'oude' digitale archiefsysteem te kunnen uitfaseren zodat volledig overgestapt kan worden op het zaaksysteem.

2.8 Paragraaf ICT

Kosten ICT

ICT wordt centraal aangeschaft en geregistreerd. Dit betekent dat alle kosten bekend zijn en dat uitgaven hiervoor scherp gevolgd worden. Uitgangspunt voor nieuw aan te schaffen ICT is altijd dat voorafgaande aan aanschaf aangetoond wordt dat er reële efficiencyvoordelen te verwachten zijn.

Uitbreiding ICT-samenwerking

Het college heeft besloten de ICT-samenwerking verder uit te breiden en daartoe het 'Convenant I-Samenwerking Aalten, Doesburg, Doetinchem en Oude IJsselstreek' in 2015 ondertekend. Ter uitvoering hiervan zijn de applicatielandschappen van de deelnemende gemeenten in beeld gebracht en onderling vergeleken. In 2016 zou begonnen moeten zijn met uitvoering van een plan van aanpak. Het is echter nog niet gelukt om tot een gedragen plan van aanpak te komen. Begin 2017 wordt een besluit verwacht over de scope en aanpak van de samenwerking.

Dienstverlening

Een doelmatige dienstverlening en het zoeken naar verbinding in de samenleving; dat is de opgave waar wij voor staan. Inwoners vragen ons om digitaal de zaken op orde te hebben. De Rijksoverheid gaat er vanuit dat vanaf 2017 alle contacten tussen inwoner en overheid digitaal kunnen verlopen. Om aan de wensen van de inwoners en de eisen van de landelijke overheid te kunnen voldoen kost tijd, geld en energie. We hebben hiervoor de periode tot 2020 uitgetrokken.

Project Zaaksysteem

Implementatie van het zaaksysteem vordert minder snel dan verwacht. De oorzaak hiervan ligt in het feit dat er door medewerkers minder uren in gestoken konden worden. Naast een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering is een belangrijke doelstelling van het zaaksysteem dat burgers zoveel mogelijk diensten en producten van de gemeente via internet kunnen afnemen.

Open Source

Het gebruik van opensource software (OSS) biedt enerzijds een alternatief voor het klassieke licentiemodel van software leveranciers. Anderzijds biedt het de mogelijkheid om lokaal de werkgelegenheid te stimuleren. Het gebruik van OSS blijft uitgangspunt binnen de organisatie. Indien de kwaliteit van de dienstverlening en de continuïteit van de bedrijfsvoering onvoldoende geborgd kan worden met OSS is closed source software niet uitgesloten. Op dit moment zijn het zaaksysteem en de gemeente website de belangrijkste open source producten die in de organisatie worden ingezet.

Open Data en Transparantie

In 2016 is binnen het project zaakgericht werken gestart met het digitaliseren van het proces voor de besluitvorming in het college. Dit is een complex proces waarbij een diversiteit aan medewerkers betrokken is, daarom kon dit niet in 2016 afgerond worden. Als dit zaaktype is geïmplementeerd wordt het eenvoudiger om besluiten te publiceren.

Gelet op de beperkte capaciteit in de organisatie zijn er in 2016 geen stappen gezet op het gebied van open data die niet wettelijk verplicht zijn en waarvoor er landelijk geen concrete deadline gesteld is. In 2016 is dus wel de WOZ-administratie aangesloten op de landelijke voorziening waardoor de WOZ-waarden feitelijk nu open data is die door eenieder te raadplegen zijn via <https://www.wozwaardeloket.nl>.

Decentralisaties en ICT

Zowel regionaal als intern wordt doorgewerkt aan het inrichten van de informatiehuishouding als gevolg van de decentralisaties. Voor 2016 is het uitgangspunt daarvoor zo optimaal gebruik maken van de bestaande ICT, maar in het derde kwartaal is toch besloten over te stappen op een ander regiesysteem. Omdat hiermee een betere integratie met achterliggende systemen gerealiseerd kan worden. De implementatie daarvan heeft wat vertraging opgelopen en loopt nog door tot in februari 2017.

Basisregistraties

BRP (voorheen:GBA)

De basisregistratie (natuurlijke) personen is op orde . De zelfevaluatie heeft een goed resultaat opgeleverd en dit is bevestigd door een onafhankelijke auditor. De overgang naar de mGBA, die al aan aantal jaren boven de markt hangt, is afhankelijk van landelijke ontwikkeling. Deze verandering komt er in de basis op neer dat alle persoonsgegevens niet langer bij de gemeenten, maar centraal bij het rijk bewaard worden. Alle gemeenten zullen hier op aan moeten sluiten. Waarschijnlijk vanaf medio 2018 .

BAG

De basisadministratie adressen en gebouwen is nog niet volledig op orde. De belangrijkste achterstanden zitten in de vergunningsvrije bouwwerken. Door een tekort aan capaciteit voor toezicht is het in 2016 niet gelukt om deze achterstanden weg te werken.

BGT

In 2016 is de inrichting van de basisadministratie grootschalige topografie afgerond. Het doel is om in samenwerking met de andere gemeenten binnen de bestaan ICT-samenwerking de BGT bij te houden. De eerste gesprekken om dit te organiseren hebben plaatsgevonden, maar de afronding van het onderzoek vindt plaats in 2017.

WOZ

In 2016 is de Basisregistratie Waardering Onroerende Zaken aangesloten op de landelijk voorziening. Om dit mogelijk te maken is nog een extra kwaliteitsslag uitgevoerd op deze gegevens.

Privacy en Informatiebeveiliging

Alle persoonsgegevens van inwoners uit de gemeente Oude IJsselstreek worden bewaard op de automatiseringsinfrastructuur die samen met de gemeente Doetinchem, Aalten en Doesburg is ingericht. Medewerkers zijn slechts geautoriseerd de privacygevoelige gegevens te raadplegen die zij nodig hebben in hun functierol.

Vornoemde samenwerking resulteert in een hoge bedrijfszekerheid. De samenwerkende gemeenten, waaronder Oude IJsselstreek, zijn in 2014 aangesloten bij de InformatieBeveiligingsDienst (IBD) van de VNG.

Jaarrekening 2016

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

- De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) daarvoor geeft.
- De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten.
- Activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarden, tenzij anders vermeld.
- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben .
- De baten en lasten worden slechts genomen zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.
- Met betrekking tot de WMO- eigen bijdragen van het CAK is bij alle gemeenten sprake van een onzekerheid. Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. Deze eigen bijdrage is afhankelijk van de gemeentelijke verordening WMO en de inkomensgegevens van de aanvrager. In de wet is bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage niet wordt uitgevoerd door de gemeente zelf, maar door het CAK. Door privacyoverwegingen is de gegevensverstrekking van het CAK aan de gemeente Oude IJsselstreek ontoereikend om de volledigheid en juistheid van de eigen bijdragen te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Over het boekjaar 2016 is van het CAK een Third Party Mededeling ontvangen. Dit houdt in dat de beheersingsmaatregelen binnen het uitvoeringsproces van de eigen bijdragen WMO van het CAK voldoen aan de daaraan te stellen eisen om de juistheid en volledigheid van de berekende en opgelegde eigen bijdragen aan de aanvragers te waarborgen. Doordat bij het onderzoek voor het geven van deze mededeling de volledigheid, juistheid en tijdigheid van de gegevens van de Belastingdienst, Gemeentelijke basisadministratie, de gemeente Oude IJsselstreek en de zorgaanbieders echter niet betrokken is, is de Third Party Mededeling niet voldoende om hierop volledig te kunnen steunen ten behoeve van de volledigheid van de eigen bijdragen Wel hebben we zekerheid dat het totaalbedrag aan vastgestelde eigen bijdragen gelijk is aan de door het CAK geïnde en doorbetaalde eigen bijdragen. Hiermee beschikt de gemeente Oude IJsselstreek over voldoende zekerheid dat de eigen bijdragen juist zijn verantwoord. Eventuele niet verantwoorde eigen bijdragen worden ingeschat als niet materieel.
- Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.
- Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de programmabegroting bekend zijn geworden.
- Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben, uitgezonderd de jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, zoals bijvoorbeeld vakantiegeld. Deze lasten worden toegerekend aan de periode van uitbetaling.
- Overige grondslagen worden vermeld bij de toelichting op de diverse balansposten.

Hoofdstuk 3 Balans

BALANS			
ACTIVA	31-12-2016	1-1-2016	31-12-2015
Vaste activa			
Immaterieel			
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	€ 0 €	0 €	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	€ 7.416.945 €	7.664.026 €	0
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	€ 69.825 €	40.346 €	40.346
Subtotaal immaterieel	€ 7.486.769 €	7.704.372 €	40.346
Materieel			
Investerings met economisch nut:			
- gronden uitgegeven in erfpacht	€ 12.256 €	12.256 €	12.256
- Investerings economisch nut, dekking via diverse heffingen:	€ 46.015.088 €	42.177.410 €	42.615.992
- overige investeringen met economisch nut	€ 53.579.425 €	52.548.735 €	49.512.777
Investerings met maatschappelijk nut	€ 36.879.259 €	33.574.128 €	33.574.128
Subtotaal materieel	€ 136.486.028 €	128.312.528 €	125.715.152
Financieel			
Kapitaalverstrekkingen aan:			
1. Deelnemingen	€ 274.955 €	274.955 €	274.955
2. Gemeenschappelijke regelingen	€ 0 €	0 €	0
3. Overige verbonden partijen	€ 3.750 €	3.750 €	3.750
Leningen aan:			
1. Openbare lichamen als bedoeld in art. 1 ond. A. wet Fido	€ 0 €	0 €	0
2. Woningbouwcorporaties	€ 0 €	0 €	0
3. Deelnemingen	€ 0 €	0 €	0
4. Overige verbonden partijen	€ 0 €	0 €	0
Overige langlopende leningen	€ 15.900.683 €	14.972.978 €	14.972.978
Uitzettingen in 's Rijks schatkist > 1 jaar	€ 0 €	0 €	0
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier > 1 jaar	€ 0 €	0 €	0
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	€ 0 €	0 €	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	€ 0 €	0 €	7.664.026
Subtotaal financieel	€ 16.179.388 €	15.251.683 €	22.915.709
Totaal vaste activa	€ 160.152.185 €	151.268.584 €	148.671.207
Vlottende activa			
Voorraden			
Grond- en hulpstoffen gespecificeerd naar:			
1. Niet in exploitatie genomen bouwgronden	€ 0 €	0 €	2.747.377
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	€ 11.451.203 €	11.043.483 €	11.043.483
Subtotaal voorraden	€ 11.451.203 €	11.043.483 €	13.790.860
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar afzonderlijk opgenomen			
Vorderingen op openbare lichamen	€ 214.781 €	306.807 €	156.807
Verstrekte kasgeldleningen aan Openbare lichamen als bedoeld in art. 1 ond. A. wet Fido	€ 0 €	0 €	0
Overige verstrekte kasgeldleningen	€ 0 €	0 €	0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	€ 0 €	0 €	0
Rekening-courant verhoudingen met het Rijk	€ 0 €	0 €	0
Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	€ 0 €	0 €	0
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier < 1 jaar	€ 0 €	0 €	0
Overige vorderingen	€ 2.303.961 €	1.706.683 €	1.706.683
Overige uitzettingen	€ 0 €	0 €	0
Subtotaal uitzettingen	€ 2.518.741 €	2.013.490 €	1.863.490
Liquide middelen			
Kas- banksaldi	€ 34.724 €	81.806 €	81.806
Overlopende activa	€ 7.592.155 €	6.339.897 €	6.339.897
Totaal vlottende activa	€ 21.596.823 €	19.478.676 €	22.076.054
Totaal algemeen	€ 181.749.009 €	170.747.260 €	170.747.260

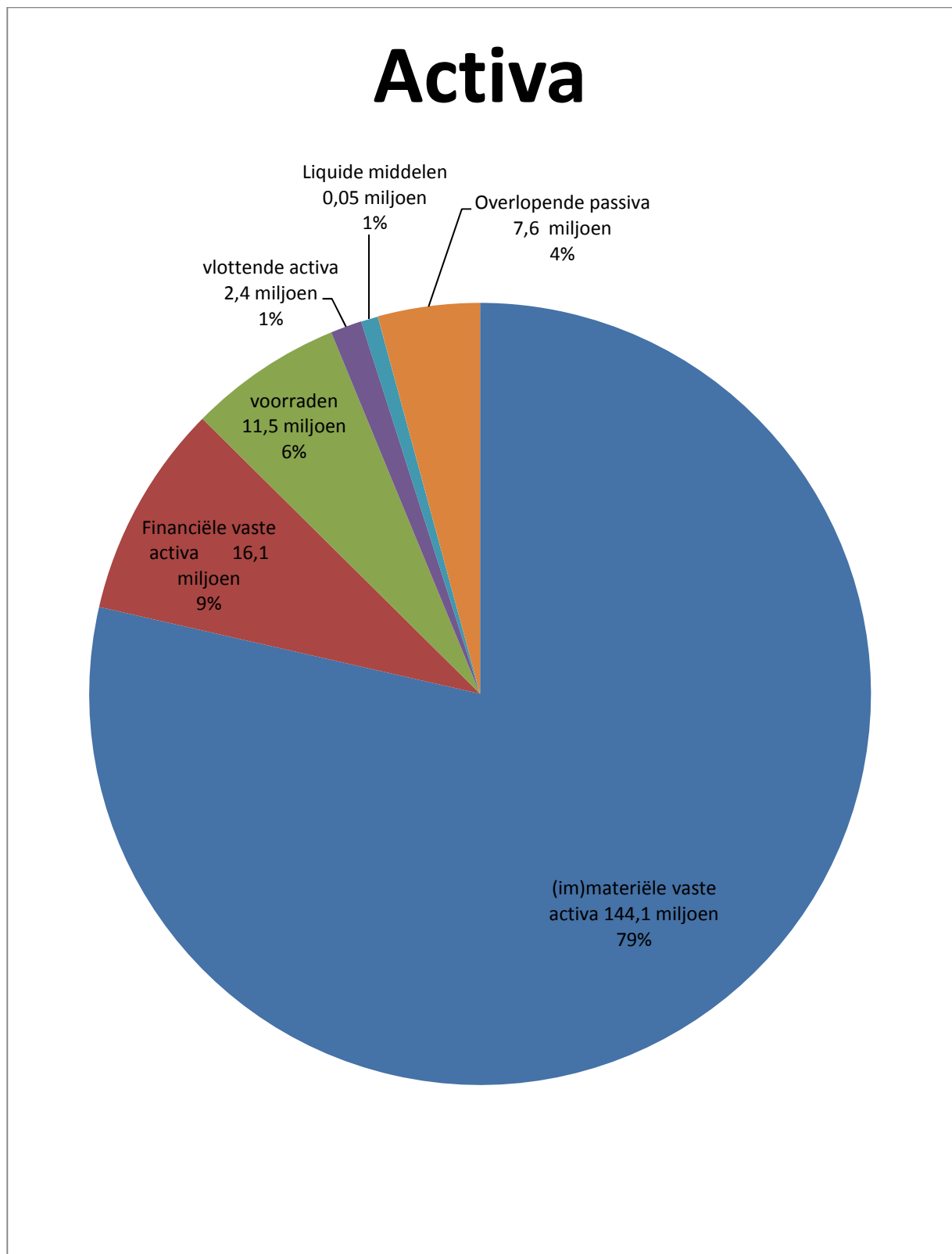
BALANS

PASSIVA	31-12-2016	1-1-2016	31-12-2015
Vaste passiva			
Eigen vermogen			
Algemene reserves	€ 14.827.933	€ 13.736.231	€ 13.736.231
Bestemmingsreserves	€ 12.020.754	€ 16.517.465	€ 16.517.465
Resultaat jaarrekening	€ 648.596	€ -4.795.634	€ -4.795.634
Subtotaal eigen vermogen	€ 27.497.283	€ 25.458.062	€ 25.458.062
Voorzieningen			
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	€ 6.509.332	€ 3.097.288	€ 3.097.288
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	€ 0	€ 0	€ 0
Door derden beklemde middelen met specifieke aanwendingsrichting	€ 1.157.738	€ 212.011	€ 212.011
Subtotaal voorzieningen	€ 7.667.070	€ 3.309.299	€ 3.309.299
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer			
Obligatieleningen	€ 0	€ 0	€ 0
Onderhandse leningen van:			
1. Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	€ 0	€ 181.512	€ 181.512
2. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 131.997.884	€ 127.328.796	€ 127.328.796
3. Binnenlandse bedrijven	€ 0	€ 0	€ 0
4. Openbare lichamen als bedoeld in art.1 ond. A wet Fido	€ 0	€ 0	€ 0
5. Overige binnenlandse sectoren	€ 0	€ 0	€ 0
6. Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige	€ 33.997	€ 34.547	€ 34.547
Waarborgsommen	€ 33.997	€ 34.547	€ 34.547
Subtotaal vaste schulden	€ 132.031.881	€ 127.544.855	€ 127.544.855
Totaal vaste passiva	€ 167.196.233	€ 156.312.216	€ 156.312.216
Vlottende passiva			
Netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd korter dan één jaar			
Kasgeld	€ 0	€ 3.000.000	€ 3.000.000
Banksaldi	€ 1.176.752	€ 921.201	€ 921.201
Overige schulden	€ 3.935.493	€ 4.202.900	€ 4.202.900
Subtotaal netto-vlottende schulden	€ 5.112.244	€ 8.124.101	€ 8.124.101
Overlopende passiva	€ 9.440.532	€ 6.310.943	€ 6.310.943
Totaal vlottende passiva	€ 14.552.776	€ 14.435.044	€ 14.435.044
Totaal generaal	€ 181.749.009	€ 170.747.260	€ 170.747.260
Gewaarborgde geldleningen	€ 86.641.174	€ 89.065.087	€ 89.065.087

Overzicht van baten en lasten

	Raming voor wijziging 2016			Raming na wijziging 2016			Realisatie 2016		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
1 De gemeente waar het goed wonen is	9.438.219	21.808.417	12.370.198-	10.852.727	21.891.626	11.038.899-	12.337.573	21.666.635	9.329.062-
2 De leefbare gemeente (sociaal domein)	8.622.116	45.104.091	36.481.975-	9.841.316	46.523.291	36.681.975-	11.331.781	47.732.029	36.400.247-
3 De werkende gemeente	357.765	5.917.424	5.559.659-	474.439	6.032.480	5.558.041-	478.247	5.506.121	5.027.874-
4 De dienstverlenende gemeente	5.737.308	14.906.684	9.169.376-	5.734.308	18.104.185	12.369.877-	6.002.909	18.909.057	12.906.147-
Grondexploitatie	-	-	-	6.920.683	6.920.683	-	8.253.854	7.457.286	796.568
Totaal programma's	24.155.408	87.736.616	63.581.208-	33.823.473	99.472.265	65.648.792-	38.404.364	101.271.127	62.866.762-
Algemene dekkingsmiddelen									
Algemene uitkering	55.425.656	498.947	54.926.709	56.146.656		56.146.656	56.606.285		56.606.285
Dividend	915.000		915.000	670.000		670.000	678.758		678.758
Lokale heffingen	7.480.500	3.382	7.477.118	7.515.500		7.515.500	7.541.714		7.541.714
Overig	331.860	236.775	95.085	331.860		331.860	79.241		79.241
Totaal algemene dekkingsmiddelen	64.153.016	739.104	63.413.912	64.664.016	-	64.664.016	64.905.998	-	64.905.998
Onvoorzien		118.410	118.410-		60.075	60.075-			
Geraamd/geraliseerd totaal saldo van baten en lasten	88.308.424	88.594.130	285.706-	98.487.489	99.532.340	1.044.851-	103.310.362	101.271.127	2.039.235
<i>geraamd/geraliseerde mutaties in reserves</i>									
1 De gemeente waar het goed wonen is	264.518	285.833	21.315-	3.249.518	285.833	2.963.685	3.345.546	285.833	3.059.713
2 De leefbare gemeente (sociaal domein)	325.000	-	325.000	400.000	-	400.000	400.694	1.492.022	1.091.328-
3 De werkende gemeente	164.803	-	164.803	2.189.803	-	2.189.803	2.099.673	5.548	2.094.125
4 De dienstverlenende gemeente	502.684	719.221	216.537-	1.499.684	6.056.221	4.556.537-	734.854	6.027.570	5.292.716-
Grondexploitatie	-	-	-	-	-	-	-	208.333	208.333-
Algemene dekkingsmiddelen	47.900	-	47.900	275.000	-	275.000	47.900	-	47.900
Totaal reservemutaties	1.304.905	1.005.054	299.851	7.614.005	6.342.054	1.271.951	6.628.667	8.019.306	1.390.639-
Geraamd/geraliseerd resultaat	89.613.329	89.599.184	14.145	106.101.494	105.874.394	227.100	109.939.029	109.290.432	648.596

Hoofdstuk 4 Toelichting op de balans

4.1 Vaste Activa

De vaste activa bestaan uit de bezittingen van de gemeente die zijn langdurig gebruikt voor haar bedrijfsvoering. Deze bestaan uit:

- a. (Im)materiële vaste activa en
- b. Financiële vaste activa

a. (Im)materiële vaste activa	2016	2015
Totaal per 31 december	143.972.797	125.755.499

- Immateriële vaste activa (IVA) betreft vaste activa die zien stoffelijk van aard zijn en tevens niet onder de financiële vaste activa worden begrepen. Sinds dit jaar worden hier ook de bijdragen in activa van derden verantwoord.
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in maximaal 5 jaar afgeschreven.
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd en gewaardeerd conform verstrekte bijdrage.
 - Er is een daadwerkelijke verplichting tot het verrichten van de investeringen door een derde.
 - Indien de derde in gebreke zal de bijdrage teruggevorderd worden.
 - Op bijdragen in de activa van derden wordt afgeschreven als ware het onze eigendommen.
- Materiële vaste activa (MVA) zijn stoffelijk van aard.
- Conform artikel 59 van de BBV worden materiële vaste activa worden onderverdeeld in investeringen met een maatschappelijk en economisch nut (investeringen die leiden of bijdragen aan verwerven van inkomsten). Investeringen waarvoor een heffing wordt geheven worden afzonderlijk gepresenteerd.
- In erfpacht gegeven gronden worden gewaardeerd tegen uitgifteprijs.
- Investeringen met economisch nut zijn gewaardeerd ten verkrijging- of vervaardigingprijs. Specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht. Op het saldo wordt afgeschreven.
- Investeringen met maatschappelijk nut zijn gewaardeerd ten verkrijging- of vervaardigingprijs. Reserves en specifieke investeringsbijdragen mogen in mindering worden gebracht. Op het saldo wordt afgeschreven, waarbij vervroegd afschrijven is toegestaan.
- Activa met een verkrijgprijs minder dan € 10.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen

Overzicht van investeringen in 2016 boven de € 5.000

Immateriële vaste activa	Investering/bijdragen, locatie en eventuele cofinanciering
Kosten van onderzoeken en ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek centrumgebied Varsseveld 2020 • Onderzoek voortgezet onderwijs Achterhoek
Bijdragen aan activa van derden	<ul style="list-style-type: none"> • Roei- en kanoloods 't Anker, clubgebouw de Brasem
Materiële vaste activa met economisch nut	Investering, locatie en eventuele cofinanciering
In erfpacht gegeven gronden	<ul style="list-style-type: none"> • Geen mutaties
Gronden en terreinen	<ul style="list-style-type: none"> • Overbrenging niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) vanuit de bouwgrondexploitatie
Bedrijfsgebouwen	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwbouw Integraal Kind Centrum, Ulft • Nieuwbouw zwembad de Paasberg, Terborg • Nieuwbouw sporthal IJsselweide, Gendringen • Pand Deurvorststraat, Ulft (vanuit NIEGG)
Grond, weg en waterbouwkundige werken	<ul style="list-style-type: none"> • Geen mutaties
Vervoermiddelen	<ul style="list-style-type: none"> • Geen mutaties
Machines en apparaten en installaties	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpassingen klimaatsysteem gemeentehuis, Gendringen

Overige materiële vaste activa	<ul style="list-style-type: none"> • Vervanging software, diverse pakketten • Implementatie basisregistratie grootschalige topografie • Vervanging speeltoestellen • Vervanging vloer sporthal de Paasberg, Terborg
Activa Eco. nut binnen de riool- en afvalstoffenheffing	Investering, locatie en cofinanciering
Riolering – dekking middels rioolheffing	<ul style="list-style-type: none"> • Riool Akkermansweide, Terborg • Riool Looiersweg, Terborg • Riool Hofskamp Noord, Varsseveld • Riool Haverstraat, Varsseveld • Riool Prins Bernhardstraat, Varsseveld • Riool prinses Marijkestraat, Varsseveld • Riool prinses Beatrixstraat, Varsseveld • Riool Molenweg, Heelweg • Riool centrumplan, Silvolde • Riool Kerkenstraat, Uft • Riool Keurkamer – Velstraat, Uft • Riool Heggenseveld, Uft • Riool Kortestraat, Uft • Riool omgeving de Blenk, Uft • Riool Diergaarde, Uft • Riool FB Deurvorststraat, Uft • Riool Vogelbuurt, Uft • Riool Alb. Thijmstraat, Gendringen • Riool Tollenstraat, Gendringen • Aanpassing en vervanging vrijverval riolering • Advies en en vervanging riool, buitengebied • Levering pompunits en gemalen • Herstel diverse asfalt na rioolwerkzaamheden
Afval – dekking middels afvalstoffenheffing	<ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf ondergrondse afvalcontainers • Nieuw containersysteem VANG
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	Investering, locatie en cofinanciering
Grond, weg en waterbouwkundige werken	<ul style="list-style-type: none"> • Reconstructie Oversluis, Uft • Vergroten rotondes N317 • Aanpassen rotonde Uftseweg • Herstructurering Vogelbuurt, Uft • Reconstructie Kempermanstraat, Uft • Reconstructie Debbeshoek, Uft • Inrichting openbare ruimte centrum, Uft • Openbare ruimte Integraal Kind Centrum, Uft • Verkeerscirculatieplan centrum, Uft <ul style="list-style-type: none"> - Bijdrage Regio Achterhoek • Reconstructie Arentzenstraat, Varsseveld • Reconstructie Korenbloemstraat, Varsseveld • Reconstructie Roggestraat, Varsseveld • Reconstructie Haverstraat, Varsseveld • Herinrichting evenemententerrein van Pallandt, Vsv. • Aanleg recreatieve paden Engbergen - Voorst • Aanleg kunstgrasveld VV Gendringen, Gendingen • Aanleg recreatieve paden Engbergen - Sinderen • Reconstructie Grotestraat, Gendringen • Reconstructie Bringenborg, Gendringen • Aanleg kunstgras hockeyveld IJsselweide, Gendringen <ul style="list-style-type: none"> - Bijdrage Provincie Gelderland

	<ul style="list-style-type: none"> • Aanleg atletiekbaan IJsselweide, Gendringen <ul style="list-style-type: none"> - Bijdrage Provincie Gelderland • Herinrichting openbare ruimte IJsselweide, Gendringen • Aanleg Fietspad Megchelen-Gendringen • Herinrichting de Vlieger • Reconstructie Boekhorststraat, Terborg • Reconstructie Silvoldseweg, Terborg • Reconstructie Akkermansweide, Terborg <ul style="list-style-type: none"> - HRT subsidie Provincie Gelderland • Reconstructie Sinderenseweg, Sinderen • Beveiliging spoorwegovergangen Masselinklaan, Snd • Reconstructie Terborgseweg, Breedenbroek • Reconstructie Munstermanstraat, Silvolde • Reconstructie centrum Silvolde <ul style="list-style-type: none"> - Bijdrage provincie Gelderland
Machines en apparaten en installaties	<ul style="list-style-type: none"> • Geen mutaties
Overige materiële vaste activa	<ul style="list-style-type: none"> • Toekomstvisie overzijde DRU park <ul style="list-style-type: none"> - Bijdrage Regio Achterhoek • Uitvoering landschapsontwikkelingsplan OMD <ul style="list-style-type: none"> - Bijdrage Provincie Gelderland • Project visie op staal • Uitvoering plattelandsontwikkeling <ul style="list-style-type: none"> - Bijdrage Provincie Gelderland • Overige: Door een slordigheid is vorig per ongeluk bij de boekwaarde 31-12-2015 de boekwaarde van afval (gronden en terreinen) opgeteld bij afval (overige materiële vaste activa). Per 1-1-2016 worden nu de juiste waarden gepresenteerd.

Verloop IVA en MVA	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 1-1-2016	Investering	Afschrijving	Extra Afschrijving	Des- investering	Duurzame Waarde Vermindering	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2016
Immateriële vaste activa									
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	40.346	40.346	40.175	10.697				0	69.825
Bijdragen in activa van derden	0	7.664.026	34.055	281.136					7.416.945
Subtotaal IVA	40.346	7.704.372	74.230	291.833				0	7.486.770
MVA economisch nut									
In erfpacht gegeven gronden	12.256	12.256	0	0				0	12.256
Gronden en terreinen *	7.837.171	10.214.548	8.833	40.819	44.691	440.000	586.875	6.675	9.104.321
Bedrijfsgebouwen *	37.292.627	37.512.627	3.709.666	1.179.066				0	40.043.228
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	78.946	78.946	0	7.403				0	71.543
Vervoermiddelen	424.053	424.053	572	148.681				0	275.944
Machines, apparaten en installaties	1.627.434	1.627.434	93.163	210.125				0	1.510.472
Overige materiële vaste activa	2.240.290	2.691.127	211.203	328.412				0	2.573.917
Riolering (grond-weg-waterb.)	40.967.919	40.967.919	3.692.485	1.387.991				0	43.272.413
Afval (gronden en terreinen)	450.837	450.837	0	0				0	450.837
Afval (overige materiële vaste act.)	1.209.492	758.654	1.536.029	2.845				0	2.291.838
Sub. MVA economisch nut	92.141.025	94.738.401	9.251.951	3.305.342	44.691	440.000	586.875	6.675	99.606.769
MVA maatschappelijk nut									
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	29.361.545	29.361.545	5.739.912	1.832.213				354.484	32.914.760
Machines, apparaten en installaties	327.017	327.017	0	40.844				0	286.172
Overige materiële vaste activa	3.885.566	3.885.566	219.880	333.744				93.376	3.678.326
Sub.MVA maatschappelijk nut	33.574.128	33.574.128	5.959.792	2.206.801				447.860	36.879.258
Totaal IVA en MVA	125.755.499	136.016.901	15.285.973	5.803.976	44.691	440.000	586.875	454.535	143.972.797

*Vanuit de NIEGG (Niet in exploitatiegenomen gronden) overgeboekt naar de materiële vaste activa.

Algemene afschrijvingstabel

- We schrijven alle activa lineair af.
- Wanneer bij uitzondering wordt gekozen voor een annuïteiten benadering wordt hier separaat een besluit over genomen.

Investerings met een economisch nut	termijn
Duurzame bedrijfsmiddelen	
• ICT hard en software	3
• ICT telecommunicatieapparatuur en infrastructuur	5
• Kantoorinrichting en meubilair	10
• Kantoormachines	5
• Gereedschappen, instrumenten en kleine werktuigen	5
Riolering (op basis van gemiddelde levensduur conform gemeentelijke rioleringsplan 2012-2016)	
• Riolering, bergbezinkvoorzieningen en IBA's (individuele behandeling afvalwater)	40
• Herbestrating na rioleringswerken	20
Terreinen en en gronden	
• Verwerving gronden	NIET
Tractiemiddelen (op basis van gemiddelde economische levensduur tractiemiddelen)	
• Tractoren, vrachtwagens, bestelautos's, pick-up, zoutstrooiers en overige machines en werktuigen	8
Gebouwen en (sport) accommodaties	
• Nieuwbouw, bouwkundige aanpassingen en uitbreidingen	40
• Nieuwbouw van tijdelijke gebouwen	10
• Renovatie en restauratie	20
• Technische installaties	15
• Hekwerken en terreinafrastering	10
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	
Openbaar groen	
• Duurzame recreatieve voorzieningen (uitkijktoren, rondvaartboot)	20
• Herstructurering buitengebied en bossen	20
• Plantsoenen , parken en groenstroken, aanleg en renovatie	15
• Plantsoenen , parken en groenstroken, meubilair	10
Speelplaatsen	
• Aanleg en speelvoorzieningen	15
Openbaar ruimte	
• Herstructurering omgeving na aanleiding van (centrum) plannen	25
Sportparken en terreinen	
• Atletiekbanen	15
• Sportvelden (gras) aanleg en renovatie	20
• Sportveld (kunstgras) aanleg en renovatie	20
Verkeer	
• Wegen, straten, pleinen en parkeerplaatsen, aanleg en renovatie	20
• Recreatieve fietspaden en zandwegen, aanleg en renovatie	15
• Verkeersinstallaties, straatmeubilair en overige fysieke maatregelen	15
• Bewegwijzering en verkeersborden	10
• Openbare verlichting (gemiddelde economische levensduur diverse elementen)	25
Immateriële activa	
• Kosten van onderzoek, planvorming en ontwikkeling	5

b. Financiële vaste activa	2016	2015
Totaal per 31 december	16.179.388	22.915.709

- Financiële vaste activa (FVA) betreffen:
 - Verstrekte langlopende geldleningen met een maatschappelijke bestemming
 - Verstrekte hypotheekleningen aan eigen personeel en overname hypotheekleningen van voormalig ISWI medewerkers (sinds 2009 zijn nieuwe hypotheekverstrekkingen meer toegestaan)
 - Aandelen in gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en effecten
 - Opgebouwde pensioenrechten bij Loyalis vanuit het APPA-plan
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden staan sinds dit jaar onder de IVA
- Onder de langlopende leningen staan onder andere:
 - Starters en duurzaamheidsleningen bij Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN)
- Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en verstrekte leningen zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Indien nodig wordt een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.
- Het aflossingsbedrag van de langlopende geldleningen in het opvolgende boekjaar wordt gezien als kortlopende vordering en wordt derhalve afzonderlijk inzichtelijk gemaakt.
- Alle aandelen zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs ervan
- Bij waardedaling van de aandelen tot onder de verkrijgingprijs zal afwaardering plaatsvinden

Overzicht van de mutaties in 2016

Kapitaalverstrekkingen	
Deelnemingen	• Geen mutaties
Overige verbonden partijen	• Geen mutaties
Leningen	
Overige langlopende leningen	<ul style="list-style-type: none"> • Er is € 350.000 overgemaakt aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland ten behoeve van nieuwe starterleningen. In totaal is er tot op heden € 2,85 miljoen beschikbaar gesteld. • Opgebouwde pensioenrechten voor (voormalig) wethouders bij Loyalis vanuit het APPA-plan á € 1.374.192 • Kortlopende vorderingen, te weten de aflossing in 2017: <ul style="list-style-type: none"> - Lening Vitens € 179.027 - Lening Willem Tell € 4.323 - Lening bibliotheek Achterhoekse Poort, € 25.280 - Leningen diverse sportverenigingen, € 10.831
Verstrekte hypotheekleningen	<ul style="list-style-type: none"> • Overname 66% van hypotheekleningen van voormalig ISWI medewerkers ter waarde van € 982.510. • Kortlopende vorderingen, te weten aflossing in 2017: <ul style="list-style-type: none"> - Diverse leningen € 108.51

Verloop FVA	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 1-1-2016	Investering	Aflossing regulier	Extra aflossing	Boekwaarde 31-12-2016
Deelnemingen	274.955	274.955	0	0	0	274.955
Overige verbonden partijen	3.750	3.750	0	0	0	3.750
Overige langlopende leningen	4.210.689	4.210.689	1.765.194	219.767	0	5.756.115
Verstrekte hypotheekleningen	10.762.289	10.762.289	982.510	116.467	1.483.765	10.144.567
Bijdragen in activa van derden	7.664.026	0	0	0	0	0
Totaal FVA	22.915.709	15.251.683	2.747.704	336.234	1.483.765	16.179.388

4.2 Vlottende Activa

De vlottende activa zijn bezittingen met een looptijd korter dan een jaar. Deze zijn te verdelen in:

- a. Voorraden
- b. Vlottende vorderingen (korter dan een jaar)
- c. Liquide middelen
- d. Overlopende activa

a. Voorraden	2016	2015
Totaal per 31 december	11.451.203	20.314.455

- Voorraden bestaan enkel uit bouwgronden in exploitatie
- De niet in exploitatie genomen bouwgronden (NIEGG) zijn op grond van de BBV wijziging dit jaar overgeboekt naar de materiële vaste activa en de vorderingen op openbare Lichamen. Formeel heeft dit plaatsgevonden per 1-1-2016.
- Het verdere verloop van gronden en gebouwen binnen de NIEGG is zichtbaar in de verloopstaat van de (im) materiële vaste activa.
De nog te ontvangen subsidie voor het plan Deurvoorst staat gepresenteerd onder vorderingen op openbare lichamen.
In de paragraaf Grondbeleid wordt hier ook nader op in ingegaan.
- De bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs, zoals aankoop, bouw en woonrijp maken, rente, administratie en beheerskosten.
- De rente voor de gronden in exploitatie is bij begroting vastgesteld op 2,5%.
- Winsten mogen pas genomen worden wanneer een project nagenoeg geheel is afgerond, alle kosten voor het project zijn gemaakt en wanneer de verkoopopbrengsten allemaal zijn gerealiseerd of met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden.
- Wanneer een verlies wordt voorzien, wordt hiervoor een verliesvoorziening gevormd.
- De verliesvoorzieningen "Bedrijventerreinen" en "herziening woningbouwplanning" worden niet afzonderlijk negatief gepresenteerd onder de vlottende activa.
- Alle gronden in exploitatie worden gewaardeerd op netto contante waarde (NCW).

Verloop gronden niet in Exploitatie	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 1-1-2016	Boekwaarde 31-12-2016
Ulft Noord, Eksterstraat	141.575	0	0
Strategische aankopen	2.593.627	0	0
Den Dam Breedenbroek	12.175	0	0
Totaal	2.747.377	0	0

Verloop Gronden in exploitatie	Boekwaarde 1-1-2016	Investe- ringen	Des- investeringen	Boekwaarde 31-12-2016	Voorzieningen	Gecorr. Balanswaarde 31-12-2016	Resultaat Obv NCW (BBV Discon- teringsvoet)
De Rieze V + VI	4.095.208	138.940		4.234.148	426.536	3.807.612	-426.536
Hutten Noord	1.498.957	126.002	421.600	1.203.359	320.347	883.012	-320.347
Hutten Zuid	-511.271	561.271	50.000				
Centrumplan Uift	-119.942	250.884		130.942		130.942	2.736
Slawijkseweg	-333.974	276.698	56.000	-113.276	206.772	-320.048	-206.772
Hofskamp Oost II	11.621.585	343.689	1.348.500	10.616.774	2.842.749	7.774.025	-2.842.749
Eskopje	57.050	1.703	320.910	-262.157		-262.157	20.299
Essenkamp	-183.543	131.978	85.800	-137.364		-137.364	35.503
Kromkamp	288.418	18.433		306.850	317.911	-11.061	-317.911
Bomenbuurt Uift	410.727	33.384	150.001	294.110		294.110	6.537
v/d Pavert	-274.495	-553	156.850	-431.897		-431.897	288.350
Wienw/Bosboomstr	68.757	13.993	82.750				
Keurkamer	-237.354	236.354	-1.000				
VVZ herziening Woningbouwplanning*					275.970	-275.970	
Totaal	16.380.124	2.132.775	2.671.411	15.841.488	4.390.285	11.451.203	-3.760.891

*betreft aanvullende onkosten voor onvoorzien en juridische kosten

b. uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar afzonderlijk opgenomen	2016	2015
Totaal per 31 december	2.518.741	1.863.490

Onder uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar afzonderlijk opgenomen hebben wij gedurende het boekjaar:

- Vorderingen op openbare lichamen
 - Overige vorderingen op debiteuren
 - Overige vorderingen op crediteuren
 - Uitzettingen in de schatkist
- Alle vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.
 - Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte kans op (deel) ontvangst van de vordering.
 - Vanuit de NIEGG (Niet in exploitatie genomen gronden) is per 1-1- 2016 een vordering op de Provincie Gelderland opgevoerd á € 150.000 in verband met de afwikkeling project Deurvorst (steengoed benutten)
 - Alle vorderingen, behoudens de gemeentelijke belastingen, worden afzonderlijk beoordeeld
 - De oninbaarheid va alle gemeentelijke belastingen < 2016 is bepaald op 75% van het openstaande totaal.
 - De oninbaarheid va alle gemeentelijke belastingen 2016 is bepaald op 25% van het openstaande totaal.
 - Schatkist bankieren is per 2014 verplicht.
 - Ons drempelbedrag voor de schatkist bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal, te weten € 664.463.
 - De uitzettingen in de schatkist worden per kwartaal gepresenteerd.

Berekening dubieuze debiteuren	Bedrag in voorziening
Algemene debiteuren	€ 40.195
Gemeentelijke belasting debiteuren	€ <u>161.292</u>
Totaal	€ 201.487
Schatkist bankieren	Bedrag in Schatkist
Uitzetting eind 1 ^e kwartaal	€ 308.134
Uitzetting eind 2 ^e kwartaal	€ 0
Uitzetting eind 3 ^e kwartaal	€ 1.611.617
Uitzetting eind 4 ^e kwartaal	€ 0
Ontvangen rente over 2016	€ 0

Verloop vlottende vorderingen	Saldo 31-12-2015	Saldo 1-1-2016	Saldo 31-12-2016	Voorziening Oninbaarheid	Saldo 31-12-2016 Na aftrek voorziening
Vorderingen op openbare lichamen	156.807	306.807	214.781	0	214.781
Overige vorderingen op debiteuren	1.622.497	1.622.497	2.302.511	201.487	2.101.024
Overige vorderingen op crediteuren	84.186	84.186	202.936	0	202.936
Uitzetting in de Schatkist	0	0	0	0	0
Totaal	1.863.490	2.013.490	2.620.228	201.487	2.518.741

c. Liquide middelen	2016	2015
Totaal per 31 december	34.724	81.806

Onder liquide middelen worden gerekend:

- Positief banksaldi bij onze banken en interne kassen.
- Wij hebben op dit moment bankrekeningen bij:
 - Bank Nederlandse gemeenten
 - Rabobank
- Wij hebben op dit moment de volgende interne kas
 - Balie burgerzaken

Verloop Liquide middelen	Saldo 1-1-2016	Saldo 31-12-2016
Banksaldi	76.367	28.946
Kassaldi	5.439	5.778
Totaal	81.806	34.724

d. Overlopende activa	2016	2015
Totaal per 31 december	7.592.155	6.339.897

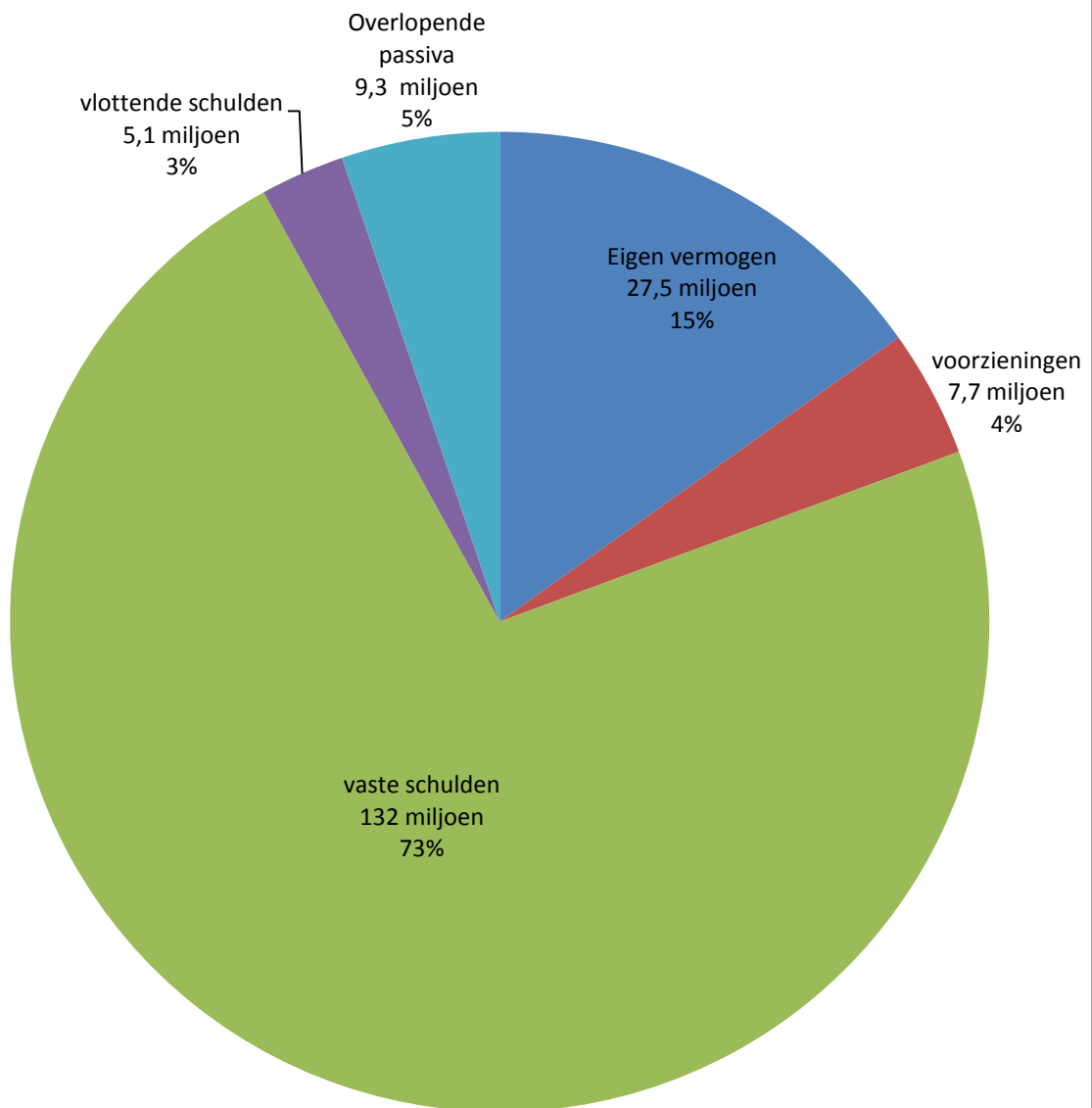
Onder overlopende activa worden gerekend:

- Nog te ontvangen bedragen:
 - Vorderingen die in het volgende boekjaar door ons worden verwerkt, maar waarvan de opbrengt ten gunste moet komen van het huidige boekjaar.
- Vooruit betaalde bedragen:
 - Facturen die wij aan het eind van het boekjaar ontvangen en verwerken in het huidige boekjaar, maar waarvan de last betrekking heeft op het volgende boekjaar.
- Overige overlopende activa.

Nog te ontvangen	Debiteuren > € 20.000
Dividend Alliander en Vitens 2016	Belastingdienst
Rente langlopende achtergestelde lening 2016	Vitens
Afwikkeling BTW compensatiefonds 2016	Belastingdienst
Jaarafrekening gasverbruik de Blenk	Greenchoice
Afrekening BBuig en BBZ budgetten 2015	ISWI (in liquidatie)
Toekenning vangnetuitkering	Ministerie Sociale Zaken
Vooruit betaalde bedragen	Crediteuren > € 20.000
Brandverzekering 2017	Raetsheren van Orden
Contributie 2017	Vereniging van Nederlandse gemeenten
Subsidie 1e kwartaal 2017	Erfgoedcentrum Achterhoek
AEGON gezond werkplan 2017	AEGON
Overige overlopende activa	Vorderingen > 20.000
Over 2014 zijn diverse suppleties voor de omzetbelasting algemene dienst en sport, ingediend bij de Belastingdienst. Deze suppleties zijn begin 2017 aan ons uitbetaald.	Belastingdienst

Verloop overlopende activa	Saldo 1-1-2016	Saldo 31-12-2016
Nog te ontvangen bedragen	4.901.147	6.581.336
Vooruit betaalde bedragen	454.548	402.653
Overige overlopende activa	984.202	608.166
Totaal	6.339.897	7.592.155

Passiva

4.3 Vaste Passiva

De vaste passiva zijn het lang vermogen, waarmee de bezittingen zijn gefinancierd.

De vaste passiva bestaan uit eigen vermogen:

- a. algemene reserve en rekening resultaat
- b. bestemmingsreserves

én vreemd vermogen:

- c. voorzieningen
- d. vaste schulden

a. Algemene reserve inclusief rekening resultaat	2016	2015
Algemene Reserve	14.827.933	13.736.231
Rekeningresultaat	648.596	-4.795.634
Totaal per 31 december	15.476.529	8.940.597

- De algemene reserve is bedoeld om mogelijke risico's en fluctuaties in de exploitatiesfeer op te kunnen vangen.
- Het is een vermogensbestanddeel dat bedrijfseconomisch gezien vrij opneembaar is Conform de technische uitgangspunten van deze begroting wordt geen rente aan algemene reserve toegevoegd.

Onttrekkingen	Besteding en besluit
4.795.649	<ul style="list-style-type: none"> • Rekeningresultaat boekjaar 2015: • Conform besluit vaststelling jaarrekening, 29 september 2016
100.000	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe wijze van uitvoeren veldonderhoud voetbalvelden • Conform besluit 30 april 2015 • Onttrekking € 100.000 gedurende 10 jaren • Structurele onttrekking
toevoegingen	Besteding en besluit
5.261.657	<ul style="list-style-type: none"> • Opheffing bestemmingsreserves ter dekking kapitaallasten • Conform besluit voorjaarsnota 2017, 7 juli 2016 <ul style="list-style-type: none"> - Almende College: Pastoor Bluemersmavo - Paasberghal - Almende College: Isalacollege - Gemeentewerf - Afbramerij
75.694	<ul style="list-style-type: none"> • Opheffen overtollige bestemmingsreserves • Conform besluit 2e Berap, 3 november 2016 <ul style="list-style-type: none"> - Onderwijshuisvesting (Brede school Terborg) - Stimulering leefbaarheid
650.000	<ul style="list-style-type: none"> • Toevoeging ter bevordering financiële positie • Conform raadsbesluit vaststelling begroting 2016-2019, 5 november 2016

b. Bestemmingsreserves	2016	2015
Totaal per 31 december	12.020.754	16.517.465

- Op grond van artikel 43 BBV wordt onder een bestemmingsreserve verstaan, een reserve waar door de gemeenteraad een specifieke bestemming aan is gegeven.
- Op grond van artikel 54 BBV wordt in dit overzicht de aard en reden van de reserve weergegeven.

Reserve	Doel, rentebijdring en duur van de reserve
Onderhoud openbaar groen Ulfth	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking kosten herinrichting park de Blenk Ulfth • Geen rentebijdring • Incidentele onttrekking conform doel
Begraafrechten	<ul style="list-style-type: none"> • Egalisatie schommelingen in de tarieven voor begraafrechten • Geen rentebijdring • Jaarlijkse mutaties, dotatie van de jaarlijks ontvangen afkoopsommen onderhoud graven en onttrekking van de kosten van begraafplaatsen
Dividend BNG 2006	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking majeure projecten • Vorming vanuit in 2006 extra ontvangen 1,45 miljoen dividendgelden van de Bank Nederlandse Gemeenten • Geen rentebijdring • Structurele onttrekking tot 2059 met een jaarlijkse afname van € 1.100
Cultuurcluster	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking deel jaarlijkse bijdrage aan exploitatie DRU Cultuurfabriek • Vorming vanuit in 2007 extra ontvangen 1,45 miljoen dividendgelden van de Bank Nederlandse Gemeenten en 1,25 miljoen bijdrage vanuit bouwgrondexploitatie Centrumplan Ulfth • Geen rentebijdring • Onttrekking € 275.000 per jaar • Structurele onttrekking tot en met 2018
Fonds revitalisering bedrijfsterrinen	<ul style="list-style-type: none"> • Bijdrage bedrijfsverplaatsingen en revitalisering bedrijventerrinen • € 400.000 komt in 2017 ten gunste van project Akkermansweide • Geen rentebijdring • Incidentele onttrekking conform doel • Na afwikkeling project Akkermansweide kan het restant vrijvallen
Opleiding en ontwikkeling personeel	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking niet begrote kosten ten gunste van het personeel • Vorming vanuit in 2012 ontvangen gelden uit liquidatie IZA • Geen rentebijdring • Incidentele onttrekking conform doel
Langenberggelden	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking deel jaarlijkse bijdrage aan het VNOG • Geen rentebijdring • Onttrekking € 35.000 per jaar • Structurele onttrekking tot en met 2024
Uitgestelde raadsbesluiten	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking kosten uitbespaarde bestedingen gemeenteraad • Geen rentebijdring • Incidentele onttrekking conform doel
Vereveningsfonds DRU	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking incidentele tegenvallers in het traject om van het totale DRU-industriepark een structureel succes te maken. • Geen rentebijdring • Incidentele onttrekking conform doel
PMO en risico inventarisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking kosten voor een periodiek arbeid- en geneeskundig onderzoek en een 4 jaarlijkse risico inventarisatie • Geen rentebijdring • Incidentele onttrekking conform doel

Gemeentelijke objecten	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking grote onderhoudskosten en extra bouwkundige aanpassingen aan onze gemeentelijke panden, eventueel met als doel om de verkoopbaarheid van overtollige panden te vergroten • Jaarlijkse dotatie vanuit het onderhoudsbudget van de diverse panden • Geen rentebijbeschrijving • Incidentele onttrekking conform doel
Sociaal veranderagenda	<ul style="list-style-type: none"> • Oorspronkelijk gevormd ten behoeve van een verenigingswerkplaats met als doel besparing op de zorgbudgetten • Dit doel komt gezien de omvang van de overige activiteiten binnen het Sociaal Domein op korte termijn niet van de grond • Bij de voorjaarsnota wordt de reserve nogmaals tegen het licht gehouden
Sociaal Domein	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking aanvullende (transitie) kosten binnen het Sociaal Domein • Beleid conform nota's "Voorbij de zure appel" en "Samen, voor elkaar" • Vorming vanuit bestemmingsreserve decentralisaties, jaarrekeningsaldo WMO 2014, overschot WMO nieuw en jeugdgeden 2015 en storting integratie uitkering WMO • Geen rentebijbeschrijving • Incidentele onttrekking conform doel
IJsselweide	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking deel van de kosten van het totale project IJsselweide • Vorming vanuit BTW voordeel in 2014 vanuit oude boekjaren in het kader van wijziging BTW afspraak omtrent sportvoorzieningen • Geen rentebijbeschrijving • Incidentele onttrekking conform doel
Veranderkapitaal	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking kosten investering organisatieontwikkeling op gebied van LEAN, trainingen, ondersteuning organisatie en traineeship. • Vorming conform raadsvoorstel begroting 2015 - 2018 • Geen rentebijbeschrijving • Incidentele onttrekking conform doel
Wachtgeldverplichtingen	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking verplichtingen voor voormalig personeel en wethouders • Vorming conform raadsvoorstel begroting 2015 - 2018 • Geen rentebijbeschrijving • Incidentele onttrekking conform doel
Huisvesting onderwijsgebouwen	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking grote onderhoudskosten overtollige schoolgebouwen en gymzalen • Vorming conform raadsvoorstel jaarrekening 2015 • Geen rentebijbeschrijving • Incidentele onttrekking conform doel • Jaarlijkse bijdrage van Essentius, verhuur deel Humanitas
Klijnsmagelden	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking uitgaven ter lediging ergste nood bij de meest kwetsbare inwoners van onze gemeente • Vorming conform raadsvoorstel jaarrekening 2015 • Geen rentebijbeschrijving • Incidentele onttrekking conform doel
Breedband buitengebied Achterhoek	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking kosten van onder regie van de gemeente uit te voeren vraagbundeling teneinde een zo hoog mogelijk aanvangsdeelname door bewoners in het zogenoemde "witte" buitengebied te bewerkstelligen • Geen rente bijbeschrijving • Incidentele onttrekking conform doel

Reserves die zijn vervallen of volledig besteed zijn	Oorspronkelijk doel
Almende College: Pastoor Blumersmavo	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking jaarlijkse kapitaallasten • Conform besluit voorjaarsnota opgeheven en toegevoegd aan de Algemene reserve
Bijdrage 2005 Almende College: Isalacollege	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking jaarlijkse kapitaallasten • Conform besluit voorjaarsnota opgeheven en toegevoegd aan de Algemene reserve

Paasberghal	<ul style="list-style-type: none"> Dekking jaarlijkse kapitaallasten Conform besluit voorjaarsnota opgeheven en toegevoegd aan de Algemene reserve
Gemeentewerf	<ul style="list-style-type: none"> Dekking jaarlijkse kapitaallasten Conform besluit voorjaarsnota opgeheven en toegevoegd aan de Algemene reserve
Onderwijshuisvesting Brede School Terborg	<ul style="list-style-type: none"> Dekking kosten met betrekking tot wijziging stichtingssamenstelling Conform besluit 2^e Berap toegevoegd aan algemene reserve
Stimulering Leefbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> Dekking initiatieven die bijdragen aan het creëren en/of het in stand houden van een leef-, woon-, en werkomgeving die passen bij een plattelandsgemeente conform besluit 2^e Berap toegevoegd aan algemene reserve
Afbramerij / Innovatiecentrum ICER	<ul style="list-style-type: none"> Dekking jaarlijkse kapitaallasten Conform besluit voorjaarsnota opgeheven en toegevoegd aan de Algemene reserve

Verloop algemene en bestemmingsreserves	Saldo 1-1-2016	Mutaties binnen reserves	Toevoeging	Onttrekking Incidenteel	Onttrekking Structureel	Saldo 31-12-2016
Algemene Reserve	13.736.231	5.337.351	650.000	4.795.649	100.000	14.827.933
Bestemmingsreserves						
Onderhoud openbaar groen Ulft	146.633			74.788		71.845
Begraafrechten	196.773		40.219			236.992
Dividend BNG 2006	1.058.107				47.900	1.010.207
Cultuurcluster	611.719		208.333		275.000	545.052
Revitalisering bedrijfsterreinen	465.453					465.453
Opleiding en ontwikkeling personeel	150.280					150.280
Langenberg	308.788				35.000	273.788
Uitgestelde raadsbesluiten	47.733					47.733
Vereveningsfonds DRU	172.747					172.747
PMO en risico inventarisatie	108.695					108.695
Gemeentelijke objecten	1.142.457		285.833	181.212		1.247.078
Sociaal veranderagenda	252.500					252.500
Sociaal Domein	4.805.095		1.492.022			6.297.117
IJsselweide	450.000			79.753		370.247
Veranderagenda	193.764			133.954		59.810
Wachtgeldverplichtingen	537.913			313.710		224.203
Huisvesting Onderwijsgebouwen	338.000		5.548			343.548
Klijnsmagelden	47.000					47.000
Breedband buitengebied Achterhoek	96.460					96.460
Vervallen / Volledig besteed						
Almende College: Past.Bleumersmavo	970.009	-970.009				0
Paasberghal	658.703	-658.703				0
Almende College: Isalacollege	1.054.876	-1.054.876				0
Gemeentewerf	252.190	-252.190				0
Onderwijshuisvesting (Brede School Terborg)	72.126	-72.126				0
Stimulering leefbaarheid	53.568	-3.568		50.000		0
Afbramerij	2.325.879	2.325.879				0
Totaal reserves	16.517.467	0	2.681.955	5.629.066	457.900	26.848.687

c. Voorzieningen	2016	2015
Totaal per 31 december	7.667.070	3.309.299

- Voorzieningen worden gevormd wegens:
 - verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar wel redelijkerwijs valt in de schatten.
 - op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs valt in te schatten.
 - kosten die in een volgend dienstjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren
- Voorzieningen moeten precies de omvang hebben van de achterliggende verplichtingen en risico's.
- De toereikendheid van de voorzieningen wordt beschreven in op te stellen beheersplannen.
- De beheersplannen moeten regelmatig geactualiseerd worden.
- Indien een voorziening niet meer op pijl is moet er extra gedoteerd worden.
- Indien de voorziening een overschot kent, moet dit vrijvallen ten gunste van de exploitatie.
- De hoogte van de pensioenverplichtingen van (voormalig) wethouders wordt jaarlijks actuariel berekend. De verplichtingen zijn gewaardeerd op contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringverplichtingen.

Op grond van artikel 55 BBV wordt in dit overzicht de aard en reden van de voorziening weergegeven

Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	Doel en overige informatie
Wachtgeldverplichting voormalig personeel	<ul style="list-style-type: none"> • Ter bekostiging van wachtgeldverplichtingen voormalig personeel • Berekening op basis van werkelijk betaald wachtgeld x aantal jaren dat de verplichting loopt
Pensioenverplichting voormalig wethouders	<ul style="list-style-type: none"> • Ter bekostiging van pensioenverplichtingen voormalig wethouders • Raet maakt jaarlijks een actuariële berekening waaruit de omvang van de reservering per persoon blijkt
Wachtgeldverplichting voormalig bestuur	<ul style="list-style-type: none"> • Ter bekostiging van wachtgeldverplichtingen voormalig personeel • Berekening op basis van werkelijk betaald wachtgeld x aantal jaren dat de verplichting loopt
Pensioenrechten (voormalig) wethouders bij Loyalis	<ul style="list-style-type: none"> • Ter bekostiging van pensioenverplichtingen (voormalig) wethouders • Conform het APPA plan • Loyalis maakt jaarlijks een actuariële berekening waaruit de omvang van de reservering per persoon blijkt
Verlies regionaal bedrijventerrein A 18	<ul style="list-style-type: none"> • Ter bekostiging verwacht nadelig saldo bedrijventerrein A18 • De gemeente Doetinchem actualiseert de grondexploitatie. Op basis van het geprognosticeerde eindresultaat wordt de hoogte bepaald • Dit jaar wordt aan de voorziening extra gedoteerd.
Onderhoudsegalisatie	Doel en overige informatie
Wegen en openbare verlichting	<ul style="list-style-type: none"> • Egalisatie van de jaarlijkse kosten voor groot onderhoud • Beheersplan omhelst zowel wegen als de openbare verlichting
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	Doel en overige informatie
Bufferfonds riolering	<ul style="list-style-type: none"> • Egalisatie van de rioleringstarieven • Beheersplan betreft Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2017 – 2020 • Onttrekking van de jaarlijkse exploitatie uitgaven riolering • Compensatie van het kwijtgescholden rioolcomponent binnen de gemeentelijke belastingen • Dotatie van de jaarlijkse rioolrechten

Verloop voorzieningen	Saldo 1-1-2016	toevoeging	Aanwending	vrijval	Saldo 31-12-2016
Verplichtingen, verliezen en risico					
Wachtgeldverplichting voormalig personeel	105.715	899.614	565.924		439.405
Pensioenverplichting voormalig wethouders	1.464.356		97.077	20.875	1.346.404
Wachtgeldverplichting voormalig bestuur	0	1.556.387	667.790		888.597
Pensioenrechten (voormalig) wethouders Loyalis	0	2.182.327			2.182.327
Verlies regionaal bedrijventerrein A 18	1.527.218	125.382			1.652.600
Onderhoudsegalisatie					
Wegen en openbare verlichting	0	331.875			331.875
Door derden beklemde middelen met specifieke aanwendingsrichting					
Bufferfonds riolering	212.011	613.852			825.862
Totaal	3.309.299	5.709.437	1.330.791	20.875	7.667.070

d. Vaste schulden	2016	2015
Totaal per 31 december	132.031.881	127.544.855

- De vaste schulden zijn schulden met rentetypische looptijd van één jaar of langer.
- Langlopende Leningen worden afgesloten met een vast rente percentage gedurende de gehele looptijd.
- De looptijd van de lening wordt contractueel vastgelegd, vervroegde aflossing is niet mogelijk.
- Onze voorkeur gaat uit naar een maandelijkse betaling van de rente en aflossing.
- Onder de vaste schulden worden ook de ontvangen waarborgsommen gerekend.

Afgelopen jaar is 1 langlopende geldlening afgesloten, te weten:

Geldverstrekker	Looptijd en rentepercentage
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	<ul style="list-style-type: none"> • Hoofdsom 18 miljoen • Ingaande 30 december 2016 • Rente 0,59% • Looptijd 10 jaar

Verloop vaste schulden	Saldo 1-1-2016	Opgenomen	Aflossing	Betaalde rente	Saldo 31-12-2016
Leningen van Binnenlandse pensioenfondsen en overige verzekeringsinstellingen	181.512		181.512	10.800	0
Leningen van binnenlandse banken en overige Financiële instellingen	127.328.796	18.000.000	13.330.913	3.543.466	131.997.884
Waarborgsommen	34.547	50	600		33.997
Totaal vaste schulden	127.544.855	18.000.050	13.513.025	3.554.266	132.031.881

4.4 Vlottende Passiva

De vlottende passiva bestaan uit de kortlopende vorderingen. Deze bestaan uit:

- a. Netto vlottende schulden
- b. Overlopende passiva

a. Netto vlottende schulden	2016	2015
Totaal per 31 december	5.112.244	8.124.101

Netto vlottende schulden zijn schulden met rentetypische looptijd van korter dan één jaar.

Onder de vlottende schulden worden gerekend:

- Saldi diverse banken.
- Kasgeldleningen.
- Crediteuren (wanneer het openstaande creditbedrag per crediteur hoger is dan de openstaande schuld bij dezelfde crediteur worden deze openstaande bedragen gezien als vlottende vordering).
- Rekening courant met Stichting Idinkbos en Paasberg.

Kasgeldlening	Looptijd en rentepercentage
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	<ul style="list-style-type: none"> • Per 31 december 2016 zijn er geen kasgeldlening aangetrokken
Saldi diverse banken	Toelichting
Bank Nederlandse gemeenten	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdelijke roodstand op diverse BNG rekeningen
Crediteuren	Openstaand saldo
	<ul style="list-style-type: none"> • Ultimo april is alles betaald • € 205.936, saldo creditfacturen staan gepresenteerd bij de debiteuren
Rekening courant Stichting Idinkbos & Paasberg	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> • Verantwoordelijkheid voor deze boekhouding ligt bij de penningmeester en het bestuur van de stichting • Bij ontbinding van de stichting komen de overblijvende gelden, minus af te wikkelen verplichtingen, ten gunste van de gemeente

Verloop vlottende schulden	Saldo 1-1-2016	Saldo 31-12-2016
Kasgeldleningen	3.000.000	0
Saldi diverse banken	921.201	1.176.752
Crediteuren	4.163.663	3.899.015
Rekening courant Stichting Idinkbos & Paasberg	39.238	36.478
Totaal vlottende schulden	8.124.101	5.112.244

b. Overlopende passiva	2016	2015
Totaal per 31 december	9.440.532	6.310.943

Onder overlopende passiva wordt verstaan:

- Van derden verkregen middelen.
 - Wij ontvangen (rijks) uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel. Wanneer na verloop van tijd de gelden niet geheel of conform bestedingsdoel zijn besteed, dienen deze terugbetaald te worden aan de verstrekker.
- Vooruit ontvangen bedragen.
 - Wanneer wij in het huidige boekjaar bedragen ontvangen die bestemd zijn voor het volgende boekjaar, komen die gelden niet in de exploitatie terecht, maar worden ze geboekt op deze balanspost.
 - Wanneer wij een investeringssubsidie ontvangen, maar de uitgaven op deze investering blijft achter, wordt het restant geboekt op deze balanspost. Anders zou er namelijk sprake zijn van een negatieve kapitaallast.
- Nog te betalen bedragen.
 - Wanneer een werk of dienst is geleverd in het huidige boekjaar, maar de factuur of afrekening volgt pas in het boekjaar erop, komen dergelijke verplichtingen terecht onder deze balanspost.
- Egalisatiefonds verhuur voormalig gemeentehuis Varsseveld
- Overige overlopende passiva.

Van derden verkregen middelen	Vestrekker van de subsidie en het bestedingsdoel
OAB-Onderwijs achterstandenbeleid >2015	<ul style="list-style-type: none"> • Rijks gelden vanuit Ministerie van Onderwijs • De gelden moeten besteedt worden aan: <ul style="list-style-type: none"> - Afspraken over voor- en vroeg schoolse educatie - Daadwerkelijke vroeg schoolse educatie - Overige activiteiten voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal • Afrekening middels Sisa
Project gezamenlijke beoordeling	<ul style="list-style-type: none"> • Rijks gelden vanuit ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) • De focus van de besteding van de gelden ligt op multi-probleem gezinnen met een meervoudige hulpvraag op de domeinen sociaal, onderwijs, veiligheid en jeugdzorg
Opstellen Klimaat- en Dubobeleid	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciale gelden • De gelden worden ingezet om duurzaamheidsinitiatieven van de bevolking te kunnen realiseren
Stimulering goedkope woningbouw	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciale gelden • De gelden worden ingezet om de dreiging van een tekort in het aanbod van woningen in het betaalbare segment tot halt te brengen • Uit deze gelden worden o.a. de uitvoeringskosten en kapitaallasten van onze starters- en duurzaamheidsleningen bij het SVN • Dit jaar is ook een bedrag afgezonderd om de Huisvesting van de statushouders tot een succes te maken
Steengoed voor de Sluis	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciale gelden • Uitkering in het kader van het programma Steengoed benutten • De gelden worden ingezet om het pand aan de F.B. Deurvorststraat 2 te ver-/nieuwbouwen in zoveel mogelijk oude stijl.
Opplussen bestaande woningvoorraad	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciale gelden • De gelden worden ingezet ter promotie en ondersteuning bij het project toekomstbestendig wonen voor met name senioren.
Huisvesting statushouders	<ul style="list-style-type: none"> • Herbestemming Stimuleringsgeld goedkope woningbouw (SGW) • De tijdelijke woonvoorzieningen van extra statushouders brengt met een exploitatieduur van 10 jaar extra kosten met zich mee. Wij en Wonion nemen hiervoor gezamenlijk de verantwoordelijkheid.

Gemeentelijke monumenten	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciale gelden • De gelden zijn ingezet om onderhoudsbijdragen te geven aan eigenaren van monumentale woningen
Windmolenpark den Tol, Netterden	<ul style="list-style-type: none"> • Bijdrage van Windpark Netterden Azewijn B.V.. • Gelden worden besteedt aan het landschapsfonds waaruit kosten voor het realiseren van het windpark worden betaald
Achterhoek in beweging, gezonde jeugd	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciale gelden • Project in het kader van de sportstimulering • Het doel is door middel van interventies het overgewicht bij jeugd in onze gemeente te verminderen. Bij onze gemeente kennen we hiervoor het project Gesunde Kinder Gesunde Kommunen (GKGK)
Achterhoek in beweging, 2016-2019	<ul style="list-style-type: none"> • Gezamenlijk initiatief met 7 buurgemeenten en de vereniging sport en gemeenten (GrenzeloosActief) • Project in het kader van de sportstimulering • Opzetten regionale structuur zodat een duidelijk match ontstaat tussen vraag en aanbod van sport en beweegactiviteiten voor mensen met een beperking • Slotuitkering vanuit stimuleringsbudget na indienen eindrapportage
De Verenigers	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciale gelden • Project in het kader van het programma sociaal profiel • Het doel is het oprekken van de acceptatiegrens van licht afwijkend gedrag, door jonge kinderen met lichte contactproblemen binnen verenigingen mee te laten doen
Onderzoekskosten 2 ^e fase N18	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeentelijke bijdragen • Onderzoek naar de mogelijkheid tot het realiseren van een 2^e fase van de N18
Verbeteren veiligheid fietsers tussen Gendringen en Megchelen	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciale gelden • Conform beschikking zijn de teveel ontvangen gelden terugbetaald
Pilot Dorpsauto	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciale gelden • De gelden zijn volledig ingezet om een dorpsauto in Breedenbroek en Netterden te realiseren
Vooruit ontvangen bedragen	>€ 20.000
Subsidie uitvoering landschapsplan OMD	Provincie Gelderland (investeringsuitgaven zijn minder dan ontvangen gelden)
Nog te betalen bedragen	Crediteuren > € 20.000
Reisdocumenten december 2 ^e termijn onderhoud Paasbergcomplex Detachering december groen Transformatiekosten 4 ^e kwartaal Extra uitkering overschrijding BUIG Apparaatlasten 4e kwartaal Rente en aflossing geldleningen Gezondheidszorg statushouders Verzorging salarisadministratie 2016 Doorbetaling 50% vangnetuitkering Inzameling huishoudelijk afval december Leerlingenvervoer december Afrekening zorg Sociaal Domein 2016 Afrekening zorg Sociaal Domein 2016 Afrekening zorg Sociaal Domein 2016 Afrekening zorg Sociaal Domein 2016 Afrekening zorg Sociaal Domein 2016	Ministerie Binnenlandse zaken Wind Design & Built BV Laborijn Laborijn Laborijn Laborijn Bank Nederlandse Gemeenten GGD-NOG Gemeente Doetinchem Gemeente Aalten SUEZ recycling and Recovery Netherlands Munckhof Regie GG-Net Autimaat Ozon Zorg Stichting Karakter De Lichtenvoorde

Afrekening zorg sociaal Domein 2016	Lindhout
Afrekening zorg Sociaal Domein 2016	De Driestroom
Afrekening zorg Sociaal Domein 2016	Stichting Sensire
Afrekening zorg Sociaal Domein 2016	Zozijn vastgoed
Afrekening zorg Sociaal Domein 2016	Stichting Timon
Egalisatiefonds verhuur voormalig gemeentehuis	
Stichting Sensire	<ul style="list-style-type: none"> • Huurovereenkomst voor 10 jaar • Huursom € 160.000 per jaar + eventuele indexering • Er wordt de eerste jaren van de overkomst meer huur betaald dan de jaarlijkse € 160.000. Na verloop van tijd gaan ze minder huur betalen en wordt dit fonds aangesproken voor het verschil.
Overige overlopende passiva	verplichtingen > € 20.000
Loonheffing december	Belastingdienst
Sociale en pensioenpremies december	ABP

Verloop van derden verkregen middelen	Saldo 1-1-2016	Toevoeging	Aanwending	Vrijval/ Terug Betaling	Saldo 31-12-2016
OAB-onderwijs achterstanden beleid < 2015	128.760	72.159			200.919
Project gezamenlijke beoordeling	17.539				17.539
Opstellen Klimaat- en Dubobeleid	12.316	1.428			13.744
Stimulering goedkope woningbouw	645.951	41.002	202.696		484.257
Steengoed voor de Sluis	0	120.000			120.000
Opplussen bestaande woningvoorraad	19.106		339		18.767
Huisvesting statushouders	0	128.000	19.315		108.685
Gemeentelijke monumenten	982		982		0
Windmolenpark den Tol, Netterden	20.000				20.000
Achterhoek in beweging, gezonde jeugd	58.425		22.665		35.760
Achterhoek in beweging, 2016-2019	0	63.500			63.500
De Verenigers	39.901		39.310		591
Onderzoekskosten 2 ^e fase N18	0	35.728			35.728
Verbeteren veiligheid fietsers Gendringen / Megchelen	50.000			50.000	0
Pilot dorpsauto	25.000		25.000		0
Totaal	1.017.980	461.817	310.307	50.000	1.119.490

Verloop overlopende passiva	Saldo 1-1-2016	Saldo 31-12-2016
Van derden verkregen middelen	1.017.980	1.119.490
Vooruit ontvangen bedragen	350.585	36.004
Nog te betalen bedragen	3.329.516	6.708.211
Egalisatiefonds verhuur voormalig gemeentehuis Varsseveld	680.000	640.000
Overige overlopende passiva	932.861	936.827
Totaal overlopende passiva	6.310.943	9.440.532

Hoofdstuk 5 Waarborgen garanties

- Conform artikel 50 van de BBV wordt aan de passiefzijde van de balans buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borg of garantstellingen zijn verstrekt .
- Het onderdeel woningbouw betreft een achtervang positie die de gemeente heeft ten aanzien van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW).

Onderstaande borg en garantstellingen zijn op dit moment bekend bij de gemeente

Geldnemer en besluitdatum	Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	%	Restantbedrag 1-1-2016	Restantbedrag 31-12-2016
Woningbouw Diverse data	Achtervang WSW	185.378.000	50%	82.329.160	81.765.890
Hypotheke particulier Diverse data	Achtervang hypotheke	7.991.684	100%	3.067.035	2.316.869
Vitens 28 februari 1962	Rente en aflossing geldlening	189.200.000	3,15%	292.174	251.199
Bibliotheek Achterhoekse Poort 28 maart 1972	Bouw bibliotheek Gendringen	90.679	100%	38.901	34.473
Stichting Azora 15 september 1969	Rente en aflossing geldlening	1.452.097	100%	347.132	0
Stichting Azora 29 september 1988	Rente en aflossing geldlening	168.662	100%	60.453	0
Stichting. Sportbelangen Etten 29 september 1988	Renovatie sportzaal	52.185	100%	6.442	4.678
Stichting Sportbelangen Etten 30 mei 1996	Onderhoud Sportzaal	22.689	100%	7.941	7.184
Stichting Stadsherstel Terborg 8 juli 2008	Opknappen panden centrum Terborg	220.000	100%	80.000	80.000
S.D.O.U.C. 12 juli 2013	Nieuwe kleedkamers	60.000	100%	50.400	48.000
S.D.O.U.C. 30 november 2013	Kunstgrasvelden	150.000	100%	90.000	75.000
Optimaal FM 12 mei 2013	Bouwkundige investeringen	400.000	100%	400.000	400.000
Stichting BOEi 28 juni 201	Herontwikkeling panden	2.700.000	100%	340.000	0
Stg. Gemeenschapshuis Varselder - Veldhunten 15 november 2013	Nieuwbouw gemeenschapshuis + Overbruggingskrediet	225.000	100%	130.000	0
Stichting DRU-Cultuurfabriek 28 augustus 2013	Aanschaf inventaris	1.350.000	100%	540.000	405.000
Stichting DRU-Cultuurfabriek 7 november 2013	Kredietgarantie	600.000	100%	600.000	600.000
Stichting Westendorphuis 28 februari 2015	Verbouw Westendorphuis	470.520	100%	451.699	432.878
Schuttersgilde St. Joris 29 mei 2015	Bouw clubgebouw	275.000	100%	233.750	220.000
Totaal		399.666.516		89.065.087	86.641.174

Niet uit de balans blijkende vorderingen

- Op grond van de BBV zijn wij niet verplicht om niet uit de balans blijkende vorderingen te presenteren.
- Wij presenteren alle meerjarige overeenkomsten dan € 5.000.

Onderstaande meerjarig afgesloten overeenkomsten zijn op dit moment bekend bij de gemeente.

bedrijfsnaam	Omschrijving van het contract	Jaar einde contract
Stichting SSP Hal	Huur SSP Hal	2018
Stichting ICER	Huur Afbramerij / science centre ICER	2018
Connexion Ambulance service B.V.	Huur deel brandweergarage Varsseveld	2020
Stichting DRU-Cultuurfabriek	Huur Portiersgebouw	2023
Laco Recreatie N.V.	Huur Paasbergcomplex	2024
Netterden zandwinning	Compensatie zandwinactiviteiten	2033
Physique	Recht van erfpacht Paasberg	2044
Restaurant Engbergen	Recht van Erfpacht Engbergen	2051

Hoofdstuk 7 Algemene dekkingsmiddelen + onvoorzien

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

- Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bestedingsdoel en zijn vrij te besteden.
- De Algemene dekkingsmiddelen van de gemeente Oude IJsselstreek bestaan uit:
 - Gemeentelijke heffingen die niet bestedingsgebonden zijn
 - De Algemene uitkering vanuit het gemeentefonds
 - Bijdragen uit zand- en grindwinning
 - Rente uit de achtergestelde lening van de Vitens
 - Dividenden vanuit onze aandelenpakketten.
- Dividendopbrengsten worden als opbrengst genomen op het moment zij betaalbaar zijn gesteld.

Lokale heffingen	Realisatie 2016	Raming 2016 na wijziging	Raming 2016 voor wijziging
Toeristenbelasting	132.129	127.500	139.118
Onroerende zaakbelastingen	7.409.585	7.388.000	7.338.000
Algemene uitkering			
Algemene uitkering 2016	56.597.481	56.146.656	54.926.709
Algemene Uitkering 2015	-27.501	0	0
Algemene Uitkering 2014	36.306	0	0
Dividenden			
Bank Nederlandse Gemeenten	164.689	165.000	100.000
NUON	0	0	175.000
Alliander	360.651	363.000	528.000
Vitens	153.418	142.000	112.000
Overige			
Toegerekende rente reserves	0	236.775	0
Bijdragen zand- en grindwinning	54.625	50.600	50.600
Rente Achtergestelde geldlening	24.616	44.485	44.485

Onvoorzien

- In de primitieve begroting is onder hoofdstuk Financiële positie een post voor onvoorzien opgenomen.
- Werkelijke uitgaven ten laste van onvoorzien worden functioneel verantwoord.
- De hoogte van deze post is niet voorgeschreven.
- De post onvoorzien is geraamd op € 3,00 per inwoner, te weten € 118.410 .
- Onvoorziene kosten moeten bestaan uit de volgende 3 criteria:
 - Onvoorzienbaar
 - Onvermijdbaar
 - Onuitstelbaar

Begrotingswijzigingen ten laste van onvoorziene uitgaven	Bedrag
Onderzoekskosten Maria Magdalena Postel	17.500
Coulancevergoeding asbestsanering	18.634
Projectleider breedband	11.000
Huurderving Lichtenberg	11.201
Restant 31 december 2016	60.075

Hoofdstuk 8 Toelichting op baten en lasten

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording wordt het jaarresultaat als volgt gepresenteerd:

- Allereerst wordt het resultaat van de gerealiseerde baten en lasten en het totaal van de algemene dekkingsmiddelen getoond zonder alle toevoegingen aan- en onttrekkingen uit de reserves.
- Vervolgens worden de toevoegingen aan- en onttrekkingen uit de reserves inzichtelijk gemaakt.
- Waarna het totaalresultaat inclusief de reservemutaties wordt gepresenteerd.
- Alle baten en lasten zijn geraamd en verantwoord tot het bruto bedrag.
- Compensabele BTW via het BTW compensatiefonds of verrekenbare BTW via de omzetbelasting zijn niet als last verwerkt.

Bij onttrekkingen uit de bestemmingsreserves wordt onderscheid gemaakt tussen onttrekkingen met een incidenteel of structureel karakter. Zie hiervoor ook de toelichting bij de bestemmingsreserves.

Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten

	Realisatie 2016	Raming 2016 na wijziging	Raming 2016 voor wijziging
Baten inclusief dekkingsmiddelen	103.310.362	98.487.489	88.308.424
Lasten inclusief onvoorzien	101.271.127	99.532.340	88.594.130
Totaal	2.039.235	-1.044.851	-285.706

Totaaloverzicht gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen

	Realisatie 2016	Raming 2016 na wijziging	Raming 2016 voor wijziging
Algemene uitkering	56.606.285	56.146.656	54.926.709
Lokale heffingen	7.541.714	7.515.500	7.477.118
Dividenden	678.758	670.000	915.000
Overige	79.241	331.860	95.085
Totaal	64.905.998	64.664.016	64.413.912

Werkelijke toevoegingen aan- en onttrekkingen uit reserves

Programma	Toevoegingen Incidenteel	Toevoegingen Structureel	Onttrekkingen Incidenteel	Onttrekkingen Structureel
1) De gemeente waar het goed wonen is	208.333	285.833	3.245.546	100.000
2) Een leefbare gemeente (Soc. Domein)	1.492.022		125.694	275.000
3) De werkende gemeente	5.548		2.099.673	
4) De dienstverlenende gemeente	6.027.570		699.854	35.000
Algemene dekkingsmiddelen				47.900
Totaal	7.733.473	285.833	6.170.767	457.900
Rekeningresultaat 2015			4.795.649	

Gerealiseerd resultaat 2016 na reservemutaties

	Bedrag
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	-62.866.762
Totaal algemene dekkingsmiddelen	64.905.998
Gerealiseerd totaalsaldo voor reserve mutaties	2.039.235

Reserve mutaties	-1.390.639
------------------	------------

Gerealiseerd totaalresultaat	648.596
-------------------------------------	----------------

Hoofdstuk 9 Analyse saldo ten opzichte van de begroting 2016

Bedragen in dit Hoofdstuk worden in lijn met de Berap en de Voorjaarsnota gepresenteerd x € 1.000

Saldo begroting 2016	14
-----------------------------	-----------

Uitgaven per programma	Incidenteel	Structureel	Totaal
1) Een gemeente waar het goed wonen is	-185	-40	-225
2) Een leefbare gemeente (Sociaal Domein)	-72		-72
3) De werkende gemeente	-27	31	4
4) De dienstverlenende gemeente	-6.665	-544	-7.209
Grondexploitatie	588		
Totaal	-6.361	-553	-6.914

Inkomsten per programma	Incidenteel	Structureel	Totaal
1) Een gemeente waar het goed wonen is	4.450	-15	4.435
2) Een leefbare gemeente (Sociaal Domein)	3		3
3) De werkende gemeente	2.107		2.107
4) De dienstverlenende gemeente	756	247	1.003
Grondexploitatie			
Totaal	7.316	232	7.548

Saldo jaarrekening 2016	648
--------------------------------	------------

Overzicht afwijkingen -/- is een nadeel

Overzicht afwijkingen 2016 2e berap t.o.v. primaire begroting (-/- is een nadeel) (* € 1.000)		Afwijking 2e berap	Incidenteel/ structureel	Toelichting
Programma 1 De gemeente waar het goed wonen is				
Prd	Onderwerp			
40	Gronden en gebouwen	-40	S	Lagere opbrengsten uit verhuur accommodaties
40	Gronden en gebouwen	1.400	I	Hogere opbrengsten door verkoop gebouwen en gronden.
	Totaal afwijkingen programma 1	1.360		
Programma 3 De werkende gemeente				
Prd				
41	Toeristenbelasting	-15	I	De inkomsten op toeristenbelasting zijn al een aantal jaren lager dan geraamd. In de begroting 2017 is het tarief aangepast.
58	Huisvesting onderwijs	-17	S	Hogere uitgaven aan met name verzekeringen van de gebouwen.
59	Overige onderwijsvoorzieningen	-15	I	Project Buurtaal (conform collegebesluit juli 2016)
60	Kinderopvang	48	S	Vanwege de harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk met de kinderopvang, zijn de kosten voor de gemeente lager geworden.
	Totaal afwijkingen programma 3	1		

Overzicht afwijkingen 2016 2e berap t.o.v. primaire begroting (-/- is een nadeel) (* € 1.000)		Afwijking 2e berap	Incidenteel/ structureel	Toelichting
Programma 4 De dienstverlenende gemeente, inclusief bedrijfsvoering				
Prd	Onderwerp			
1	College	80	S	Door de vorming van de voorziening personeelslasten, ontstaat er een voordeel op de kosten voor wachtgelden voormalig bestuur.
11	Personeelskosten	-2.268	I	Vormen voorziening personeelskosten a.g.v. bestuurscrisis en oud-personeel
11	Personeelskosten	-181	I	Extra kosten a.g.v. de bestuurlijke crisis
7	Huisvesting gemeentekantoren	-50	S	Lagere opbrengsten door niet-verhuur
11	Personeelskosten	-540	I	Invoering individueel keuze budget (vakantiegeldverplichting)
11	Personeelskosten	-367	S	Cao- en pensioenstijging personeelskosten
12	ICT	-65	S	Kostenstijging servicelevelagreement ICT met gemeente Doetinchem.
19	Afschrijvingen	850	I	Incidenteel voordeel door besluit om afschrijvingen op nieuwe investeringen in het eerstvolgende kalenderjaar in te laten gaan
19	Afschrijvingen	200	S	Structureel voordeel door besluit om afschrijvingen op nieuwe investeringen in het eerstvolgende kalenderjaar in te laten gaan
19	Afschrijvingen	-180	S	Nadeel door opheffen bestemmingsreserves ter dekking van de kapitaallasten
21	Algemene uitkering	641	I	Voordeel op de algemene uitkering vanuit de verschillende circulaire (meicirculaire 2016; september - en decembercirculaire 2015)
21	Algemene baten en lasten	-175	S	Lagere dividenduitkeringen structureel
21	Algemene baten en lasten	-70	I	Lagere dividenduitkeringen incidenteel
63	Verkiezingen	-45	I	Vanuit de algemene uitkering is 45.000 toegekend voor de kosten van het referendum. Deze kosten worden budgettair neutraal verwerkt.
68	WOZ administratie	13	S	Lagere uitvoeringskosten
69	Belastingen	50	I	Hogere opbrengsten door aanpassingen in de WOZ-waarden na vaststelling van de tarieven
Totaal afwijkingen programma 4		-2.107		
TOTAAL AFWIJINGEN 2e berap		-747		

Overzicht afwijkingen 2016 t.o.v. 2e berap (-/- is een nadeel)

(* € 1.000)		Afwijking jaarrekening na 2e berap	Incidenteel/ structureel	Toelichting
Programma 1 De gemeente waar het goed wonen is				
Prd	Onderwerp			
5	Sportfacilitering	-45	I	I.v.m. langere exploitatieperiode van de oude sporthal door vertraging van de bouw van de nieuwe sporthal, zijn er extra kosten gemaakt voor schoonmaak, beheer en ozb.
24	Groenvoorziening	-110	I	De overschrijding wordt veroorzaakt door een tariefstijging van de uren die in 2016 door Laborijn zijn geleverd voor het groenonderhoud.
31	Bestemmingsplannen	-15	S	De inkomsten uit bestemmingsplannen zijn lager dan geraamd door het achterblijven van investeringen van derden (anterieure overeenkomsten). Dit is een structureel gegeven.
31	Bestemmingsplannen	-100	I	Het bestemmingsplan Buitengebied loopt vertraging op door voortdurende wijzigingen in de landelijke en provinciale wet- en regelgeving. Daardoor overschrijden de kosten voor externe adviseurs voor de herziening van het bestemmingsplan buitengebied (projectleider/adviseurs, communicatiemedewerker en tekenaar) het geraamde budget.
40	Gronden en gebouwen	135	I	Het voordeel op het product Gronden en gebouwen van € 135.000 wordt met name veroorzaakt door: - Onderhoud van de accommodaties nadeel € 115.000 Deze hogere uitgaven komen door onder andere: * aanbrengen anti-kraakvoorzieningen op de leegstaande panden (Pinkeltje, Zwembad de Blenk) * hogere energiekosten door langere opening van de Blenk * onderhoud koelinstallatie DRU cultuurfabriek * Overig tekort door hogere energiekosten (lagere teruggave dan verwacht) en hogere onderhoudskosten -Verkoop gronden en gebouwen een hoger voordeel van € 285.000 t.o.v. de 2e berap In de 2e berap is een voordeel van 1.4 mln aangeven. Uiteindelijk is over 2016 nog 285.000 extra aan opbrengst binnengehaald. In totaal dus € 1.685.000. Zoals in de 2e berap gemeld, wordt gewerkt aan een plan voor toekomstige ruimtelijke opgaven. Waarmee naar verwachting extra middelen benodigd zijn in de komende jaren. - Vanwege de verkoop zijn deze gronden afgewaardeerd wat resulteert in een nadeel van € 98.000 - Inkomsten pacht voordeel € 65.000 De opbrengsten uit pacht zijn 65.000 hoger dan geraamd, doordat we het Zwarte Veen niet hebben verkocht. Ook
div	Bestemmingsreserves	3.237	I	Met de 2e berap zijn de bestemmingsreserves voor het dekken van kapitaallasten opgeheven. De reserves, behorende bij programma 1, zijn toegevoegd aan dit programma, waardoor dit een voordeel laat zien op de baten. Vervolgens zijn deze middelen toegevoegd aan de algemene reserve. Dit is zichtbaar in programma 4.
Totaal afwijkingen programma 1		3.102		

Overzicht afwijkingen 2016 t.o.v. 2e berap (-/- is een nadeel)				
(* € 1.000)		Afwijking jaarrekening na 2e berap	Incidenteel/ structureel	Toelichting
Programma 1 Grondexploitatie				
1	Grondexploitatie	588	I	Het voordeel komt door de vrijval binnen de verliesvoorziening Regionale woonagenda en een voordelig eindsaldo na afsluiting van diverse complexen. Daarmee konden aanvullende dotaties aan de verliesvoorzieningen "A18" en "bedrijventerreinen" en afwaardering van diverse gronden ruimschoots worden opgevangen. In de paragraaf grondbeleid wordt dit uitgebreider toegelicht.
Totaal afwijkingen grondexploitatie		588		
Programma 2 Een leefbare gemeente				
Prd	Onderwerp			
div	Sociaal domein/decentralisaties	1.492	I	De uitvoering van de transitie sociaal domein laat een overschot van bijna 1.5 mln zien. Dit overschot betreft vooral incidentele afwijkingen. Ook dit overschot wordt toegevoegd aan de reserve sociaal domein. Zoals reeds verwacht is het overschot 2016 kleiner dan in 2015. Het resultaat kan nog wijzigen naar aanleiding van de accountantsverklaringen van de diverse zorgleveranciers die nog niet binnen zijn. De rechten en verplichtingen bij deze leveranciers zijn derhalve nog niet definitief. Dit heeft geen invloed op het resultaat op de jaarrekening, maar kan de toevoeging aan de bestemmingsreserve dus nog wel wijzigen.
	Bestemmingsreserves sociaal domein	-1.492	I	Toevoeging van het overschot aan de bestemmingsreserve
81	Opvoeden leren en ontwikkelen	-100	I	Er was een risico benoemd ten aanzien van het behalen van de besparing op subsidies, met name bij de bibliotheek. De besparing is inderdaad niet volledig gerealiseerd.
84	Gezond leven bewegen en ontspannen	28	I	Betft diverse kleinere afwijkingen ondermeer een voordeel op kunstbeoefening, een nadeel op ongediertebestrijding en een klein voordeel op oudheidkunde.
Totaal afwijkingen programma 2		-72		

Programma 3 De werkende gemeente			
Prd			
39	Economische zaken	70	I
			<p>Het voordeel op dit product bestaat met name uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De middelen voor stimulering arbeidsmarkt zijn in 2016 niet aangesproken. Naar aanleiding van twee raadsnoties en de beantwoording daarvan (eind 2016) wordt momenteel gewerkt aan een uitvoeringsplan economie, waaronder een marketing- en acquisitieplan en een nader invulling van ons 'rode looper beleid'. Voordeel € 26.000 - Digiborden geven een voordeel van 14.000 vanwege de vertraging in de aanleg. De resterende kosten worden in 2017 gedekt in het centrumplan Ulft (grex). Betreft een cadeau aan ondernemersvereniging de Hanze. - Een voordeel van 20.000 ivm doorschuif btw van de regio achterhoek - En een voordelig jaarrekening resultaat van de Regio achterhoek van € 7.500
59	Overige onderwijsvoorzieningen	-93	I
			<p>Het Leerlingenvoer vanuit Oude IJsselstreek naar Doetinchemse scholen moest opnieuw aanbesteed worden voor het schooljaar 2016 / 2017 (voor één schooljaar). Vanwege het feit dat de bestaande vervoerder dit deel van het contract niet wilde verlengen. Dit resulteerde in een incidenteel nadeel.</p>
60	Kinderopvang	36	I
			<p>Kinderopvang en peuterspeelzalen geeft een voordeel van 36.000 vanwege:</p> <ul style="list-style-type: none"> - peuterspeelzalen voordeel 25.000 vanwege een terugvordering van teveel ontvangen subsidie over een voorgaand dienstjaar. - voordeel op de kinderopvang vanwege de harmonisatie is 10.000 hoger dan in de 2e berap ingeschat.
div	Bestemmingsreserves	2.097	I
			<p>Met de 2e berap zijn de bestemmingsreserves voor het dekken van kapitaallasten opgeheven. De reserves, behorende bij programma 3, zijn toegevoegd aan dit programma, waardoor dit een voordeel laat zien op de baten. Vervolgens zijn deze middelen toegevoegd aan de algemene reserve. Dit is zichtbaar in programma 4.</p>
	Totaal afwijkingen programma 3	2.110	

Overzicht afwijkingen 2016 t.o.v. 2e berap (-/- is een nadeel)			
(* € 1.000)	Afwijking jaarrekening na 2e berap	Incidenteel/ structureel	Toelichting
Programma 4 De dienstverlenende gemeente			
Prd	Onderwerp		
11	Personeelslasten	162	I
			<p><i>Vrijval voorziening</i></p> <p>In verband met positieve ontwikkelingen ten aanzien van voormalig personeel, blijkt dat een deel van de gevormde voorziening kan vrijvallen. Daarnaast zijn op basis van werkelijke loonkosten de onttrekkingen van personeel betrekking hebbend op deze voorziening doorgevoerd, dit geeft ook een klein positief saldo. Totaal resulteert dit een voordeel van € 350.000</p>
			<p><i>Personeelsbegroting</i></p> <p>Het resultaat van de personeelsbegroting is € 620.000 positief</p> <p>Dit voordeel is ontstaan uit</p> <ul style="list-style-type: none"> - salariskosten een voordeel van € 518.000 - overige personeelsbudgetten een voordeel van € 182.000 - Bestuurlijke crisis een nadeel van € 28.000 - Opleidingen een voordeel van € 86.000 - Bestuur een nadeel van € 136.000
			<p><i>Pensioenverplichtingen</i></p> <p>We hebben een deel van onze pensioenverplichtingen ondergebracht in een beleggingspolis. Die polis heeft minder gerendeerd dan oorspronkelijk verwacht. Daardoor is er sprake van een beleggingstekort.</p> <p>Er zijn drie effecten die hiervan de oorzaak zijn;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het rendementstekort is opgelopen. 2. In de berekening voor het benodigde beleggingskapitaal is de rekenrente gewijzigd van 2,16% naar 1,63%. Het effect daarvan is dat daarmee het benodigde beleggingskapitaal is verhoogd. 3. Er zijn twee wethouders zijn toegevoegd. <p>Door deze effecten is het maximale risico opgelopen tot € 808.000. Dit risico dient te worden afgedekt binnen de jaarrekening 2016.</p>
7	Huisvesting gemeentekantoren	-28	I
			Er zijn kosten gemaakt in verband met de aanpassing van de bestuursvleugel. Daarnaast vielen de schoonmaakkosten iets hoger uit dan geraamd.

12	ICT	100	I	<p>Op het product ICT is een voordeel te melden van € 100.000 met name door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Telefonie € 20.000,-- voordeel. <p>De contracten zijn op orde gebracht. De waarde hiervan is deels te hoog ingeschat en deels zijn er contracten opgezegd. Daarnaast zijn er nauwelijks telefoons vervangen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ICT beheer € 26.500 voordeel. <p>De door ICT Beheer begin dit jaar gemelde overschrijding is € 26.500,-- lager uitgevallen naar aanleiding van maatregelen die hierop genomen zijn.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Licentiekosten Software € 22.000,-- voordeel. <p>Door vertraging in projecten start de exploitatielast later en verder zijn ook een aantal contracten opgezegd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Digitale diensten € 13.000,-- voordeel. <p>Door de eerder dit jaar verwachte overschrijding van het ICT budget zijn ontwikkelingen van digitale diensten, zoals bijvoorbeeld de website, met minimaal een half jaar uitgesteld. Hierdoor zijn minder kosten gemaakt. Door gebrek aan capaciteit kan deze 'achterstand' niet ingelopen worden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Onderhoud & Ontwikkeling van Software € 13.000,-- voordeel. <p>Door de eerder dit jaar verwachte overschrijding van het ICT Budget is ontwikkelingen ten aanzien van software uitgesteld. Door gebrek aan capaciteit kan deze 'achterstand' niet ingelopen worden.</p>
20	Planning en control	-34	S	In verband met inflatie, verruiming interne contole (IC) en uitbreiding van gemeentelijke taken (Sociaal Domein) zijn de controle kosten flink hoger uitgevallen. In het contract met de accountant is voor de komende jaarrekeningen een structurele prijsstijging meegenomen. Deze verhoging kon met de begroting 2017 nog niet verwerkt worden. Vanaf begroting 2018 wordt deze verhoging meegenomen.
26	Materieel en opslag	25	I	Voordeel door lagere brandstofkosten voor het wagenpark van de buitendienst. Daarnaast zijn er lagere uitgaven op gereedschap.
43	Omgevingsvergunningen	90	I	De opbrengsten uit leges waren hoger dan begroot, door met name enkele grote aanvragen.
61	Identiteitsgebonden producten	60	I	Dit voordeel ontstaat ondermeer door hogere opbrengsten door groot aantal aanvragen voor ID-product kinderen (einde 5 jaarstermijn) en wijziging in keuringsleeftijd ouderen.
70	Brand- en ongevallenbestrijding	355	I	Door opheffing van de bestemmingsreserves van de VNOG heeft Oude IJsselstreek incidenteel € 349.792,- ontvangen.
71	Openbare orde en veiligheid	32	I	In december is, conform het collegebesluit, 18.000 uit post onvoorzien benut. De uitvoering heeft echter niet meer in 2016 plaatsgevonden. Daarnaast is er een klein voordeel op de kosten voor bijscholing.
div	Kapitaallasten	159	I	In de voorjaarsnota is besloten om de het afschrijvingsbeleid aan te passen, waardoor we een jaar later beginnen met afschrijven op afgeronde investeringen én om de bestemmingsreserves te laten vrijvallen die ter dekking dienen van kapitaallasten. Dit alles resulteert in een iets hoger voordeel dan met de 2e berap prognosticeerd.
div	Bestemmingsreserves	-5.334	I	Met de 2e berap zijn de bestemmingsreserves voor het dekken van kapitaallasten opgeheven. De reserves zijn toegevoegd aan de algemene reserve, wat een nadeel geeft op programma 4.
Totaal afwijkingen programma 4		-4.413		
	Diverse kleine afwijkingen	65		
TOTAAL AFWIJINGEN jaarrekening tov 2e berap		1.381		

RECAPITULATIE (* € 1.000)	2e berap	jaarrekening (t.o.v. 2e berap)	resultaat
Incidentele afwijkingen			
Incidenteel resultaat prg begroting	-440		
Programma 1	1.400	3.117	
Programma 1 grondexploitatie		588	
Programma 2		-72	
Programma 3	-30	2.110	
Programma 4	-1.810	-4.378	
Totaal incidentele afwijkingen	-880	1.365	
Structurele afwijkingen			
Structureel resultaat prg begroting	454		
Programma 1	-40	-15	
Programma 1 grondexploitatie			
Programma 2			
Programma 3	30		
Programma 4	-297	-34	
Totaal structurele afwijkingen	147	-49	
diverse kleinere afwijkingen		65	
Resultaat begroting 2016	-733	1.381	648

Overzicht incidentele baten ten lasten

- Conform artikel 28 van de BBV bevat de toelichting op de jaarrekening een overzicht van de incidentele baten en lasten, zoals vermeld in de analyse saldo ten opzichte van de begroting 2016
- De presentatie gebeurt per programma
- Afgerond worden vermeld:
 - Afwijkingen op de reguliere baten en lasten dienstjaar 2016 na de 2^e Berap groter dan € 75.000
 - Nagekomen baten en lasten uit voorgaande dienstjaren, groter dan € 100.000
 - Alle niet begrote dotaties en onttrekkingen (vrijval) van de verschillende voorzieningen

Incidentele lasten	Bedrag * € 1.000
Programma 1	
Nadeel groenvoorziening door tariefstijging Laborrijn medewerkers	110
Dotatie verliesvoorziening A 18	125
Dotatie verliesvoorziening bedrijventerreinen	33
Programma 2	
Niet gerealiseerde besparing op de subsidies, met name bij de bibliotheek	100
Programma 3	
Nadeel leerlingenvervoer naar de Doetinchemse scholen	93
Programma 4	
Niet van toepassing	0

Incidentele baten	Bedrag * € 1.000
Programma 1	
Overschrijding kosten externe inhuur, inzake herziening van het bestemmingsplan buitengebied	100
Voordeel door verkoop van overtollige gronden en gebouwen	135
Vrijval verliesvoorziening Regionale Woonagenda	717
Programma 2	
Niet van toepassing	0
Programma 3	
Niet van toepassing	0
Programma 4	
Voordeel ICT vanuit diverse deelbudgetten	100
Ontvangst van de overtollige bestemmingsreserves van de VNOG	355
Meeropbrengst leges omgevingsvergunningen	90
Kapitaallasten, conform beleidswijziging voorjaarsnota	159
Vrijval voorziening wachtgeldverplichting voormalig wethouders	21
Vrijval voorziening wachtgeldverplichting voormalig bestuur	351

Hoofdstuk 10 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

- De wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT) is vanaf 1 januari 2013 van kracht.
- De gemeentesecretaris en griffier worden in onze gemeente als topfunctionarissen aangemerkt.
- Op grond van de WNT mag het inkomen van de topfunctionarissen binnen onze gemeente maximaal 100% van een ministersalaris zijn
- In 2016 komt dit neer op € 179.000 inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever.
- De WNT norm wordt jaarlijks herzien of opnieuw vastgesteld.
- Zowel de gegevens over het huidige kalenderjaar als het voorgaande worden gepresenteerd.
- Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking gelden de volgende bezoldigingsmaxima:
 - Als minder dan twaalf kalendermaanden wordt gewerkt dan is het bezoldigingsmaximum voor de gewerkte periode gelijk aan de som van € 24.000 per gewerkte kalendermaand voor de eerste zes maanden en € 18.000 per gewerkte kalendermaand voor de volgende maanden (maximaal 6).
 - Na twaalf kalendermaanden is het voor de instelling toepasselijke bezoldigingsmaximum van toepassing.
 - Het maximum uurtarief bedraagt met ingang van 1 januari 2016 € 175,00.
- Onder de WNT geldt een publicatieverplichting in de jaarrekening en moet tenminste bevatten:
 - a. De naam
 - b. De beloning
 - c. De belaste vaste en variabele onkostenvergoeding
 - d. De voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn
 - e. De functie
 - f. De duur en omvang van het dienstverband in het boekjaar

a. 2016 met dienstbetrekking	b.	c.	d.	e.	f.
Mevrouw Ir. G.H. Tamminga	130.430,55	3.538,22	11.951,68	Secretaris	36 uur
De heer J. van Urk	89.267,08	1.613,17	12.922,74	Griffier	36 uur

Bovengenoemde personen zijn in 2016 in dienst geweest en hadden dus een echt (geen fictief) dienstverband.

- Per 1 november 2016 is mevrouw Tamminga uit dienst getreden.

a. 2016 zonder dienstbetrekking	b.	c.	d.	e.	f.
De heer R. Jeltema	120.486,00	4.353,00	0	Secretaris	36 uur

- Vanaf week 11 tot einde van dit jaar is de heer Jeltema extern ingehuurd

a. 2015 met dienstbetrekking	b.	c.	d.	e.	f.
Mevrouw Ir. G.H. Tamminga	104.168,50	3.045,99	14.850,66	Secretaris	36 uur
De heer J. van Urk	87.950,80	1.300,02	12.374,64	Griffier	36 uur

Bovengenoemde personen zijn het gehele kalenderjaar 2015 in dienst geweest en hadden dus een echt (geen fictief) dienstverband.

Hoofdstuk 11 SISA verantwoording

 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties								
SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking ssa - d.d. 10 januari 2017								
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitsisen (conform artikel 166, eerste lid WFO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01 € 158.861	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WFO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02 € 116.342	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WFO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03 € 129.185	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04		
OCW	D9	Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen daarnaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen daarnaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet, gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01 € 0	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02 € 0	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03 € 0	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04 € 0	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05 € 0	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06 € 0
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet, totaal 2015 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord voor het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (leversonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07 € 0	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (leversonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08 € 0	Besteding (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente L6 Wet werk en inkomens kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09 € 0	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10 € 0	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Gemeente L7 Participatiewet (PW) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12 € 0
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet, totaal 2015 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord voor het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen daarnaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L1 Participatiewet (PW) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 02	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L1 Participatiewet (PW) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 03	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 04	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 05	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 06
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet, totaal 2015 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord voor het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 08	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (leversonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 09	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 10	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L6 Wet werk en inkomens kunstenaars (WWIK) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 11	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 12
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet, totaal 2015 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord voor het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 13	Baten (jaar T-1) LOAK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 14	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (leversonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 15	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 16	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L6 Wet werk en inkomens kunstenaars (WWIK) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 17	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 18
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen), gemeentedeel 2016 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01 € 0	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02 € 0	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03 € 0	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04 € 0	Besteding (jaar T) aan onderzoek, als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05 € 0	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06 € 0
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen), gemeentedeel 2016 Besluit	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen daarnaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek, als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen), totaal 2015 Besluit	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07	Besteding (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08	Besteding (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek, als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 11	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek, als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 12